

Ασ

**Αποτελέσματα
Μελέτης Εκθέσεων
Βιωσιμότητας Εισηγμένων
Εταιρειών στο
Χρηματιστήριο Αθηνών**

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΠΜΑΤΟΣ ΟΡΚΩΤΩΝ ΕΛΛΗΚΤΩΝ ΛΟΓΙΤΩΝ (ΙΕΣΟΕΑ)

ΠΕΡΙ-
ΟΔΙΚΟ
ΟΙΚΟ-
ΝΟΜΙ-
ΚΟΥ
ΛΟΓΙ-
ΣΜΟΥ

61

index

01.

News

04.

Editorial

06.

Αποτελέσματα Μελέτης Εκθέσεων Βιωσιμότητας Εισηγμένων Εταιρειών στο Χρηματιστήριο Αθηνών, **ΣΟΛ Crowe**

14.

Διεθνές Περιβάλλον και Νέες Αναπτυξιακές Προκλήσεις, **Νίκος Καραμούζης, Grant Thornton**

18.

Βιωσιμότητα και υποβολή εκθέσεων Environment, Social, Governance, **Γιάγκος Χαραλάμπους F.C.C.A**

20.

Από τη στρατηγική στους πόρους: Το νέο τοπίο της βιωσιμότητας στις επιχειρήσεις, **BDO**

24.

Σταθερή ανάκαμψη και στρατηγικές επενδύσεις Το νέο τοπίο της ελληνικής οικονομίας, **Μαρίνα Καπετανάκη, KPMG**

26.

Έρευνα: Επιδεινώνεται η ψυχική υγεία των εργαζόμενων στην Ελλάδα, **EY**

30.

Το νέο εργασιακό νομοσχέδιο στην Ελλάδα, **Νάντια Σαραντοπούλου, Baker Tilly**

32.

Η επιτυχία των CFO: Εμπνέοντας την αλλαγή στην εκπροσώπηση των γυναικών σε ανώτερες διοικητικές θέσεις, **Grant Thornton**

36.

Οι προκλήσεις για τις οικονομικές υπηρεσίες στη νέα εποχή του ψηφιακού μετασχηματισμού, **Ελίνα Αποστολοπούλου**

39.

Οκτώ προβλέψεις που επαναπροσδιορίζουν το μέλλον των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, **Deloitte**

42.

Πώς η τεχνητή νοημοσύνη ενισχύει και μετασχηματίζει τον εσωτερικό έλεγχο, **Μιχαήλ Γκέκας, ALPHA AUDITORS**

46.

Η Πρόκληση του ESG για τον Δημόσιο Τομέα και Σημεία Κλειδιά της Αξιολόγησης του από τους Ελεγκτές, **Δρ. Γιώργος Α. Γεωργίου, CFE, CGAP, CICA, CCSD, CCS, Acct. Q.A, Δρ. Σοφία Ι. Παπαδημητρίου (Dr. jur. München)**

50.

Government Trends 2025: Πώς θα μοιάζει η δημόσια διοίκηση του αύριο, **Deloitte**

52.

NIS2 και επιχειρήσεις: Το νέο κανονιστικό πλαίσιο για τη διαχείριση κυβερνοκινδύνων, **Βασίλης Μανουσόπουλος, Grant Thornton**

54.

Η δύναμη των δεδομένων: Πώς η τεχνητή νοημοσύνη μεταμορφώνει τη λήψη αποφάσεων, **Νίκος Μανιάτης, KPMG**

55.

Τεχνητή νοημοσύνη στον χρηματοοικονομικό κλάδο: Εργαλείο ή απειλή;, **Ιωάννης Καμίτσος, KPMG**

56.

Πυλώνας II: Ελάχιστος φόρος 15% για πολυεθνικούς ομίλους, **Διονύσης Στάθης, Διαμαντής Μπελέσης, KPMG**

57.

Τεκμαρτός προσδιορισμός ελάχιστου εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα, **Ευάγγελος Χύτης, Βασίλειος Φούρλας**

59.

Λογιστικά και ESG Πρότυπα: Υποχρεωτική συνδεσιμότητα πληροφοριών, **Παναγιώτης Β. Παπαδέας**

61.

ΔΠΧΑ 18: Προκλήσεις και οφέλη από την εφαρμογή του νέου προτύπου, **Μαρίνα Γκούμα, Φίλος Ιωάννης**

65.

Τα πρόστιμα του ΓΕΜΗ και η Παγκόσμια Ημέρα Λογιστικής, **Ευαγγελία Αλεβιζοπούλου, Baker Tilly**

68.

Το Μέγαρο των Φημισμένων της Λογιστικής (Accounting Hall of Fame), **Βασίλειος Φ. Φίλιος**

70.

Η Deloitte επαναπροσδιορίζει το μέλλον των ελεγκτικών υπηρεσιών μέσω της Τεχνητής Νοημοσύνης, **Deloitte**

72.

εταιρικά νέα

— Η Accountancy Europe παρουσίασε τη νέα δημοσίευσή της με θέμα: «Εκθέσεις βιωσιμότητας που βασίζονται στα ERSR: "συμμόρφωση" ή "εύλογη παρουσίαση";» (Sustainability statements based on ERSR: "compliance" or "fair presentation"?), η οποία σκιαγραφεί τα βασικά ζητήματα που διακυβεύονται, εξηγεί τις διαφορές μεταξύ των δύο πλαισίων και διερευνά τι σημαίνει αυτό για την υποβολή εκθέσεων και τη διασφάλιση βιωσιμότητας. Σύμφωνα με την ανωτέρω δημοσίευση, από την 1η Ιανουαρίου 2024 οι εταιρείες στην Ε.Ε. πρέπει να καταρτίζουν δηλώσεις βιωσιμότητας (sustainability statements) με βάση τα Ευρωπαϊκά Πρότυπα Αναφοράς Βιωσιμότητας (ESRS). Ωστόσο, τα ενδιαφερόμενα μέρη έχουν αντίθετες απόψεις σχετικά με το εάν οι δηλώσεις θα πρέπει να καταρτίζονται χρησιμοποιώντας ένα πλαίσιο «συμμόρφωσης» ή «εύλογης παρουσίασης».

Η εν λόγω δημοσίευση περιγράφει τα ζητήματα που διακυβεύονται, τις διαφορές μεταξύ των δύο πλαισίων και διερευνά τι σημαίνει αυτό για την αναφορά και τη διασφάλιση της βιωσιμότητας. Στόχος του είναι να υποστηρίξει τις συνεχιζόμενες συζητήσεις σχετικά με τις προτάσεις Omnibus της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΕΚ) για την Οδηγία για την Αναφορά Εταιρικής Βιωσιμότητας (CSRD) της 26ης Φεβρουαρίου 2025, καθώς και τη διαβούλευση της EFRAG σχετικά με το προσχέδιο τροποποιημένων ERSR. Μέχρι σήμερα έχουν γνωστοποιηθεί μόνο δηλώσεις βιωσιμότητας που βασίζονται σε ERSR και στις εκθέσεις διασφάλισης που καταρτίζονται χρησιμοποιώντας ένα πλαίσιο συμμόρφωσης. Προκειμένου η υποβολή εκθέσεων ERSR και οι εργασίες διασφάλισης ERSR να παρέχουν ένα εύλογο συμπέρασμα παρουσίασης στο μέλλον, θα πρέπει να πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις, οι οποίες απαιτούν αλλαγές στην ισχύουσα CSRD και στα ERSR από τα θεσμικά όργανα της Ε.Ε., ιδίως το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.

Για περισσότερες πληροφορίες, επισκεφθείτε τη διεύθυνση: <https://tinyurl.com/2vww68ep>

— Η Accountancy Europe παρουσίασε ενημερωτικό έγγραφο περί συστάσεων απλούστευσης φορολογίας. Στο έγγραφο αυτό η Accountancy Europe παρουσιάζει

ένα όραμα και πρακτικές συστάσεις για ένα πιο εξορθολογισμένο, συνεκτικό και τεχνολογικά υποστηριζόμενο φορολογικό πλαίσιο της Ε.Ε., το οποίο μειώνει το κόστος συμμόρφωσης, ενισχύει την ασφάλεια δικαίου και διατηρεί την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων χωρίς να υπονομεύει τα φορολογικά έσοδα. Οι πολυπλοκότητες στα φορολογικά συστήματα δημιουργούν σημαντικά διοικητικά βάρη για τις επιχειρήσεις, ιδίως για τις ΜμΕ. Αυτές οι δυσκολίες πολλαπλασιάζονται όταν οι επιχειρήσεις που διεξάγουν ενδοενησιακό διασυνοριακό εμπόριο αντιμετωπίζουν διαφορετικές ερμηνείες και εφαρμογή της φορολογικής νομοθεσίας της Ε.Ε. Σε ολόκληρη την Ε.Ε., οι λογιστές είναι συχνά οι κύριοι επαγγελματίες που καθοδηγούν τους πελάτες σε πολύπλοκα διασυνοριακά φορολογικά συστήματα. Υποστηρίζουν τις επιχειρήσεις και βοηθούν να διασφαλιστεί ότι ο σωστός φόρος καταβάλλεται στη σωστή δικαιοδοσία.

Η Accountancy Europe υποστηρίζει τα σχέδια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να επανεξετάσει τους φορολογικούς κανόνες της Ε.Ε. Βασιζόμενη στην πρακτική εμπειρία των επαγγελματιών ελεγκτών λογιστών, προτείνει τρόπους για την απλούστευση της φορολογικής νομοθεσίας και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, προστατεύοντας παράλληλα τη φορολογική βάση των κρατών μελών.

Το έγγραφο επισημαίνει ασυνέπειες και επικαλύψεις στη νομοθεσία της Ε.Ε. για την άμεση φορολογία και εντοπίζει ζητήματα έμμεσης φορολογίας, ιδίως του ΦΠΑ, που δημιουργούν σημαντικές δυσκολίες για τις διασυνοριακές επιχειρήσεις. Εξετάζονται, επίσης, άλλες προκλήσεις για τις διασυνοριακές επιχειρήσεις, όπως η ασυνεπής ερμηνεία της φορολογικής νομοθεσίας σε όλα τα κράτη μέλη και η περιορισμένη ψηφιοποίηση σε πολλές φορολογικές αρχές της Ε.Ε.

Για περισσότερες πληροφορίες, επισκεφθείτε τη διεύθυνση: <https://tinyurl.com/3k6stk2w>

— Το Συμβούλιο Διεθνών Προτύπων Δεοντολογίας για Λογιστές (IESBA) δημοσίευσε νέες οδηγίες για την υποστήριξη της εφαρμογής προτύπων για

NEWS

Από τα Γραφεία Δημοσίων και Διεθνών Σχέσεων ΣΟΕΑ

εξωτερικούς εμπειρογνώμονες και για τη διασφάλιση βιωσιμότητας.

Συγκεκριμένα, παρουσιάστηκαν δύο νέες δημοσιεύσεις προσωπικού για την ενίσχυση της κατανόησης και την υποστήριξη της παγκόσμιας υιοθέτησης και εφαρμογής του προτύπου δεοντολογίας σχετικά με τη Χρήση του Έργου Εξωτερικού Εμπειρογνώμονα, καθώς και των Διεθνών Προτύπων Δεοντολογίας για τη Διασφάλιση Βιωσιμότητας (συμπεριλαμβανομένων των Διεθνών Προτύπων Ανεξαρτησίας) (IESSA), τα οποία ισχύουν από τον Δεκέμβριο του 2026. Αυτές οι δημοσιεύσεις εξηγούν βασικές πτυχές του προτύπου που σχετίζονται με τη χρήση του έργου εξωτερικού εμπειρογνώμονα και την αναλογικότητα των διατάξεων περί δεοντολογίας και ανεξαρτησίας για τη διασφάλιση βιωσιμότητας στο IESSA. Για περισσότερες πληροφορίες, επισκεφθείτε τη διεύθυνση: <https://tinyurl.com/yc4abzwm>

— Το Συμβούλιο Διεθνών Προτύπων Ελέγχου και Διασφάλισης (IAASB) δημοσίευσε την έκδοση 2025 του Εγχειριδίου Διεθνών Προτύπων Διασφάλισης Ποιότητας, Ελέγχου, Επισκόπησης, Άλλων Διασφαλίσεων και Συναφών Υπηρεσιών. Για περισσότερες πληροφορίες, επισκεφθείτε τη διεύθυνση: <https://tinyurl.com/4fmkjxu5>

— Η παγκόσμια μετάβαση του δημόσιου τομέα σε σταθερά λογιστικά στοιχεία δεδουλευμένων. Η νέα Έκθεση Κατάστασης του Διεθνούς Δείκτη Χρηματοοικονομικής Ευθύνης του Δημόσιου Τομέα για το 2025, η οποία δημοσιεύθηκε από τη Διεθνή Ομοσπονδία Λογιστών (IFAC) και το

Chartered Institute of Public Finance and Accountancy (CIPFA) με την υποστήριξη του Διεθνούς Συμβουλίου Λογιστικών Προτύπων του Δημόσιου Τομέα (IPSASB), επισημαίνει τη σταθερή, σταδιακή πρόοδο των κυβερνήσεων παγκοσμίως στη μετάβαση από την ταμειακή στη λογιστική βάσει δεδουλευμένων. Η λογιστική βάσει δεδουλευμένων παρέχει στις κυβερνήσεις μια σαφέστερη εικόνα των οικονομικών τους, καταγράφοντας την ουσία των συναλλαγών καθώς πραγματοποιούνται και όχι όταν πραγματοποιούνται οι μεταφορές μετρητών. Αυτή η διαφάνεια βοηθά στην ενημέρωση της λήψης αποφάσεων και βελτιώνει την ικανότητα να λογοδοτούν οι κυβερνήσεις για τις αποφάσεις τους. Για περισσότερες πληροφορίες, επισκεφθείτε τη διεύθυνση: <https://tinyurl.com/bdz6b6x8>

— Η Accountancy Europe ενημέρωσε ότι η Γενική Διεύθυνση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών και Ένωσης Κεφαλαιαγορών (DG FISMA) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δημοσίευσε τη μελέτη των CEPS και Milieu σχετικά με την αποτελεσματικότητα του πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης που στηρίζει την ποιότητα της εταιρικής αναφοράς.

Συγκεκριμένα, μετά από πρόσκληση της Επιτροπής για την υποβολή στοιχείων σχετικά με την πρωτοβουλία «Εταιρική αναφορά - βελτίωση της ποιότητας και της εφαρμογής της», εντοπίστηκαν ελλείψεις σε βασικά στοιχεία εταιρικής διακυβέρνησης, όπως η εποπτεία του διοικητικού συμβουλίου, η διαχείριση κινδύνων, οι εσωτερικοί έλεγχοι (ICS) και οι επιτροπές ελέγχου που επηρεάζουν την ποιότητα της εταιρικής αναφοράς.

Ως συνέχεια αυτής της πρόσκλησης για την υποβολή στοιχείων, η εν λόγω μελέτη εξετάζει εισηγμένες εταιρείες σε 10 κράτη μέλη της Ε.Ε. (Γερμανία, Γαλλία, Πολωνία, Ιταλία, Ιρλανδία, Ολλανδία, Σουηδία, Κροατία, Πορτογαλία και Λετονία), συγκρίνοντας τα πλαίσια διακυβέρνησης και εσωτερικού ελέγχου τους με εκείνα των ΗΠΑ και της Ιαπωνίας.

Το πλαίσιο διακυβέρνησης της Ε.Ε. βασίζεται σε οδηγίες όπως οι Οδηγίες για τη Διαφάνεια, τον Έλεγχο, τη Λογιστική και τη Μη Χρηματοοικονομική Αναφορά (που τώρα έχουν επεκταθεί από την CSRD). Ωστόσο, οι εθνικές διακυμάνσεις στην εφαρμογή δημιουργούν κατακερματισμό. Τα κράτη μέλη συνδυάζουν υποχρεωτικούς νόμους με κώδικες διακυβέρνησης «συμμόρφωσης ή εξήγησης», με αποτέλεσμα ποικίλες πρακτικές γνωστοποίησης, δομής διοικητικού συμβουλίου και δικαιωμάτων των μετόχων.

Τα κύρια ευρήματα της έρευνας είναι τα εξής:

- Κατακερματισμένες εθνικές προσεγγίσεις στην εταιρική διακυβέρνηση, τον εσωτερικό έλεγχο και τη γνωστοποίηση.
- Οι δομές και οι επιτροπές διοικητικών συμβουλίων ποικίλλουν. Οι επιτροπές ελέγχου είναι υποχρεωτικές, ενώ οι επιτροπές υποψηφιοτήτων/αμοιβών είναι ως επί το πλείστον εθελοντικές.
- Τα δικαιώματα των μετόχων διαφέρουν ως προς το πεδίο εφαρμογής και τους κανόνες συμμετοχής, παρά την Οδηγία για τα Δικαιώματα των Μετόχων.
- Τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου δεν ρυθμίζονται με συνέπεια – είναι ολοκληρωμένα στις ΗΠΑ (SOX), μέτρια στην Ιαπωνία και άνισα σε ολόκληρη την Ε.Ε.
- Η επιβολή και οι κυρώσεις ποικίλλουν επίσης σε μεγάλο βαθμό, με τις ποινές να κυμαίνονται από πρόστιμα έως φυλάκιση.

Συνολικά, παρά τις οδηγίες σε ολόκληρη την Ε.Ε., η εταιρική διακυβέρνηση και η ποιότητα της αναφοράς παραμένουν άνισες μεταξύ των κρατών μελών, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για ισχυρότερη εναρμόνιση και επιβολή.

Για περισσότερες πληροφορίες, επισκεφθείτε τη διεύθυνση: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/36248604-a3fa-11f0-97c8-01aa75ed71a1>

— Το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων Δημόσιου Τομέα (IPSASB), το οποίο έχει αναπτύξει τα Πρότυπα IPSAS, διεθνή λογιστικά πρότυπα που βασίζονται σε δεδουλευμένη βάση για χρήση από

κυβερνήσεις και άλλες οντότητες του δημόσιου τομέα σε όλο τον κόσμο, εξέδωσε τον Ορισμό του Ουσιώδους (Material) (Τροποποιήσεις στα IPSAS 1, IPSAS 3 και το Εννοιολογικό Πλαίσιο).

«Οι τροποποιήσεις στοχεύουν στην εξασφάλιση συνέπειας στις οδηγίες σχετικά με τον ορισμό του ουσιώδους, βοηθώντας τους οργανισμούς να τον εφαρμόζουν πιο αποτελεσματικά», δήλωσε ο Ian Carruthers, πρόεδρος του IPSASB. «Ένας σαφής και κατανοητός ορισμός θα χρησιμεύσει ως στέρεη βάση για την προγραμματισμένη καθοδήγηση σχετικά με τον τρόπο λήψης αποφάσεων για την ουσιώδη σημασία, η οποία θα αναπτυχθεί κατά τη δεύτερη φάση αυτού του έργου».

Οι τροποποιήσεις:

- Διευκρινίζουν ότι μια οντότητα υποχρεούται να λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες πληροφόρησης των κύριων χρηστών αντί για άλλους χρήστες της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης γενικού σκοπού, και
- Ευθυγραμμίζουν τον ορισμό του ουσιώδους στο IPSAS 1, Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων, με το Κεφάλαιο 3.

Για περισσότερες πληροφορίες, επισκεφθείτε τη διεύθυνση:

<https://tinyurl.com/2vjkrvnd>

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ

Στο προηγούμενο τεύχος Νο 60, το άρθρο **Μελέτη για την εφαρμογή των προτύπων ESRS στις εισηγμένες εταιρείες στο Χρηματιστήριο Αθηνών** υπογράφεται από τους: **Σπύρο Καψοκαβάδη, Director, Risk Advisory Services και Αντώνη Αντωνιάδη, Senior Manager, ESG & Climate Change Risk Advisory Services, ΣΟΛ Crowe**, το δε άρθρο **Νέοι κανόνες για τον Φ.Π.Α. στην ψηφιακή εποχή** από τον **Θάνο Ζωντανό, Director, Tax and Legal Services at Baker Tilly**.

61 EDITORIAL

2026: Ανοικτοί στις προκλήσεις

Μια καινούργια χρονιά αρχίζει και όπως πάντα οι ελπίδες περισσεύουν. Η διεθνής συγκυρία (πόλεμοι, προσφυγικό, κρίσεις πολλαπλές) δεν επιτρέπει πολλά χαμόγελα, αλλά οι άνθρωποι είναι από τη φύση τους γεννημένοι να ελπίζουν. Η οικονομία, η κοινωνία, η πολιτική, οι ίδιες οι σχέσεις των ανθρώπων, μπαίνουν σε μια νέα εποχή. Ποιο θα είναι το αποτέλεσμα είναι δύσκολο να προβλεφθεί, συνήθως οι μεγάλες αλλαγές θέλουν χρόνο για να οριστικοποιηθούν και να βιωθούν από τους ανθρώπους. Σε κάθε περίπτωση, οφείλουμε να είμαστε ανοικτοί στις προκλήσεις των καιρών ή, για να το πούμε με τα λόγια του ποιητή Τίτου Πατρίκιου:

Η βασανιστική αναζήτηση ενός τέλους άρτιου, σωστού
μήπως και φτάσεις κάποτε ως την τελειότητα
έχει τον κίνδυνο ενός τέλους κλειστού και οριστικού
που αρνείται ν' ανοικτεί στην περιπέτεια μιας νέας αρχής.

Καλή Χρονιά σε όλους και όλες!

Η Συντακτική Επιτροπή

ACCOUNTANCY GREECE

Τριμηνιαίο Περιοδικό
Οικονομικού Λογισμού
www.accountancygreece.gr

Τεύχος 61

Οκτώβριος, Νοέμβριος, Δεκέμβριος 2025
Τιμή πώλησης 10 ευρώ

ISSN

1792-6009

ΚΩΔ. ENT. 01-0028

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΣΩΜΑΤΟΣ ΟΡΚΩΤΩΝ
ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΑΛΑΜΑΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΖΑΣ

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ Ν. ΜΠΑΣΚΟΖΟΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ

ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

ΒΑΣΩ ΜΟΥΖΑΚΙΤΗ
vaso.mouzakiti@soel.gr
T. 210 3891400-466

ΠΑΡΑΓΩΓΗ

ΜΙΧΑΛΑ ΣΟΦΙΑ

T. 210-6800152

msdesign@otenet.gr

ACCOUNTANCY GREECE

ΙΕΣΟΕΛ, Καποδιστρίου 28, 10682,
Αθήνα, T. 210 3891400-466
F. 210 3825159
www.soel.gr, info@soel.gr,
iesoel@soel.gr

CONNECTION
ANALYSIS
DATA
SEARCHING
VERIFICATION
CODING
SENDING

Στη ΣΟΛ Crowe πιστεύουμε ότι η **τεχνολογία** δεν είναι απλώς ένα ακόμη εργαλείο για τις επιχειρήσεις, αλλά ένα ισχυρό **θεμέλιο** πάνω στο οποίο χτίζεται η στρατηγική τους επιτυχία.

Με τις εξειδικευμένες Υπηρεσίες Τεχνολογίας και Ψηφιακής Διασφάλισης, στεκόμαστε δίπλα σε κάθε οργανισμό ως αξιόπιστος σύμμαχος στον σχεδιασμό και την υλοποίηση του ψηφιακού του μετασχηματισμού.

Στόχος μας είναι να ενισχύουμε την εμπιστοσύνη, να εξασφαλίζουμε τη συνέχεια και να δημιουργούμε πραγματική αξία - μέσα από τεχνολογία που υπηρετεί τη στρατηγική και τις ανάγκες κάθε επιχείρησης.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΕΙΣΗΓΜΕΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΟΛ CROWE

Η παρούσα μελέτη παρουσιάζει μια συνοπτική ανάλυση των εκθέσεων βιωσιμότητας που δημοσίευσαν, για πρώτη φορά, οι εισηγμένες εταιρείες με βάση τα Ευρωπαϊκά Πρότυπα Υποβολής Εκθέσεων Βιωσιμότητας (European Sustainability Reporting Standards, ESRS). Στόχος της μελέτης είναι η αποτύπωση βασικών στατιστικών στοιχείων που αφορούν:

- τα θεματικά πρότυπα τα οποία αναγνωρίστηκαν ως σημαντικά μέσω της ανάλυσης διπλής σημαντικότητας (Double Materiality Analysis),
- επιλεγμένους βασικούς δείκτες (KPIs) των προτύπων ESRS,
- καθώς και δείκτες που σχετίζονται με την Ευρωπαϊκή Ταξινόμια (EU Taxonomy).

Οι πληροφορίες προέκυψαν από τις επίσημες εκθέσεις που έχουν δημοσιεύσει οι εταιρείες

στον ιστότοπο του Χρηματιστηρίου Αθηνών (ATHEX). Η μελέτη βασίζεται σε δείγμα 49 εισηγμένων εταιρειών που συνέταξαν έκθεση βιωσιμότητας για τη χρήση 2024, σύμφωνα με τα πρότυπα ESRS, και έχουν λάβει έκθεση περιορισμένης διασφάλισης από ορκωτούς ελεγκτές.

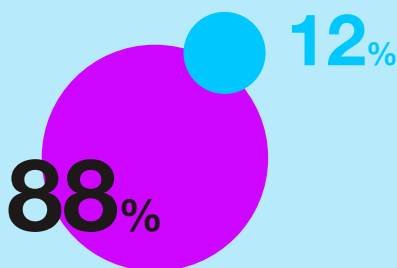
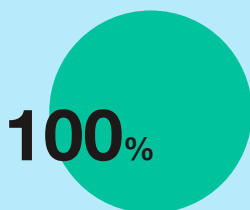
Θεματικά Πρότυπα Αποτελέσματα Double Materiality Analysis

Εταιρείες που έχουν αναγνωρίσει ως σημαντικά:

E1 (Κλιματική Αλλαγή)

S1 (Οικείο Εργατικό Δυναμικό)

G1 (Επιχειρηματική Συμπεριφορά)

- ✓ Οι εταιρείες του δείγματος αξιολογούν ως σημαντικά κατά μέσο όρο 6 από τα 10 θεματικά πρότυπα.
- ✓ Τα θεματικά πρότυπα E1, S1 και G1 ξεχωρίζουν ως τα πιο συχνά αναφερόμενα σημαντικά θέματα από τις εταιρείες.

■ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΙ ΩΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΤΟ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ G1
■ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΙ ΩΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΤΟ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ G1

Θεματικά Πρότυπα Αποτελέσματα Double Materiality Analysis

Πυλώνας Ε - Περιβάλλον

Εταιρείες που έχουν αναγνωρίσει ως σημαντικά:

E1 (Κλιματική Αλλαγή)

100%

E2 (Ρύπανση)

27% 73%

E4 (Βιοποικιλότητα και Οικοσυστήματα)

24% 76%

E3 (Υδάτινοι και Θαλάσσιοι Πόροι)

35% 65%

E5 (Χρήση Πόρων και Κυκλική Οικονομία)

61% 39%

■ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΙ ΩΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΤΟ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ ■ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΙ ΩΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΤΟ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ

Θεματικά Πρότυπα Αποτελέσματα Double Materiality Analysis

Πυλώνας S - Κοινωνία

Εταιρείες που έχουν αναγνωρίσει ως σημαντικά:

S1 (Οικείο Εργατικό Δυναμικό)

100%

S2 (Εργαζόμενοι στην Αλυσίδα Αξίας)

24% 76%

S3 (Επηρεαζόμενες Κοινότητες)

35% 65%

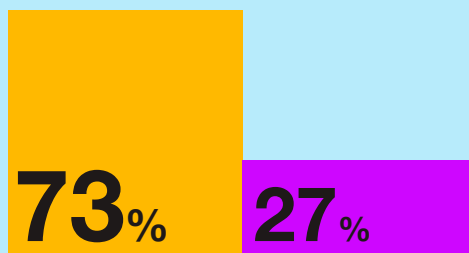
S4 (Καταναλωτές και Τελικοί Χρήστες)

71% 29%

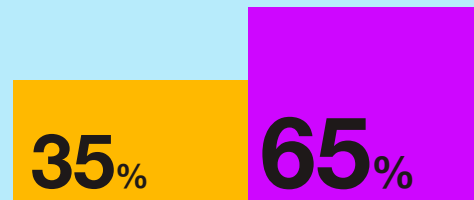
■ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΙ ΩΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΤΟ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ ■ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΙ ΩΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΤΟ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ

ESRS 2 (Γενικές Γνωστοποιήσεις)

Εταιρείες που έχουν θεσπίσει
Επιτροπή Βιωσιμότητας

Εταιρείες που συμπεριλαμβάνουν
κρίτηρια ESG στις μεταβλητές
αποδοχές

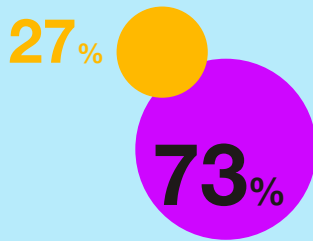

■ ΙΣΧΥΕΙ

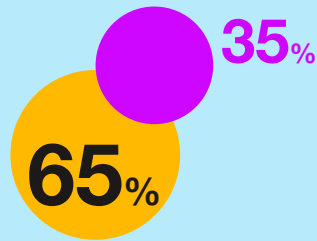
■ ΔΕΝ ΙΣΧΥΕΙ

E1 Κλιματική Αλλαγή

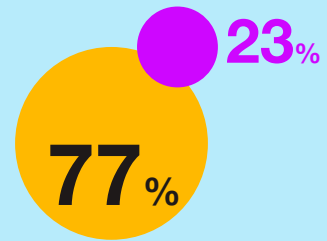
Εταιρείες που έχουν υιοθετήσει σχέδιο μετάβασης για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής

Εταιρείες που έχουν θεσπίσει στόχους για την κλιματική αλλαγή

Εταιρείες που έχουν υπολογίσει έστω και μια κατηγορία Score 3

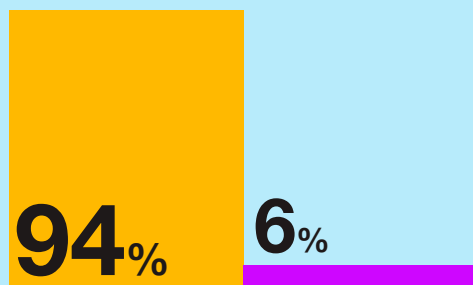

ΙΣΧΥΕΙ

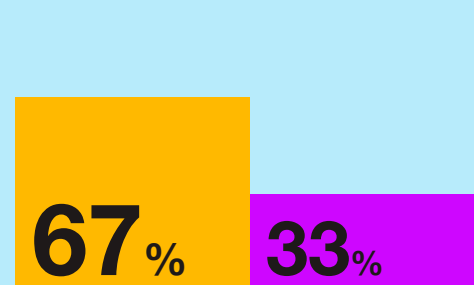
ΔΕΝ ΙΣΧΥΕΙ

S1 Οικείο Εργατικό Δυναμικό

Εταιρείες που έχουν θεσπίσει μηχανισμούς διαχείρισης παραπόνων

Εταιρείες που έχουν πραγματοποιήσει αξιολόγηση των εργαζομένων τους

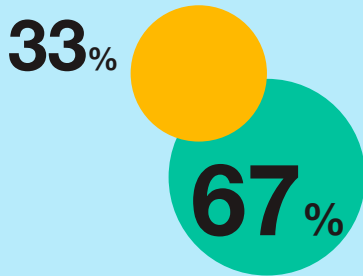

ΙΣΧΥΕΙ

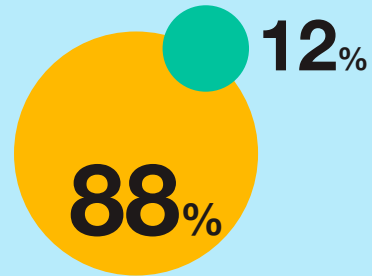
ΔΕΝ ΙΣΧΥΕΙ

G1 Επιχειρηματική Συμπεριφορά

Εταιρείες που διαθέτουν διαδικασία αξιολόγησης ESG για τους προμηθευτές τους

Εταιρείες που έχουν αναγνωρίσει ως σημαντικά τα θέματα διαφθοράς/δωροδοκίας

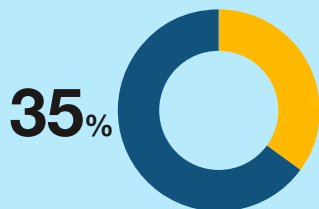
✓ Σημειώνεται ότι καμία από τις εταιρείες που έχουν αναγνωρίσει τη διαφθορά/δωροδοκία ως σημαντικό θέμα δεν έχει αναφέρει σχετικά περιστατικά και πρόστιμα.

*Ο υπολογισμός των ποσοστών σχετικά με την ύπαρξη διαδικασίας αξιολόγησης ESG των προμηθευτών και των θεμάτων διαφθοράς/δωροδοκίας έγινε επί των εταιρειών που έχουν αναγνωρίσει ως σημαντικό το θέμα G1 – Επιχειρηματική Συμπεριφορά (σύνολο 43 εταιρειών).

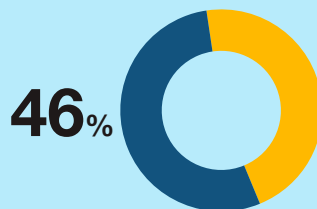
■ ΙΣΧΥΕΙ ■ ΔΕΝ ΙΣΧΥΕΙ

Ευρωπαϊκή Ταξινόμια Μη Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα

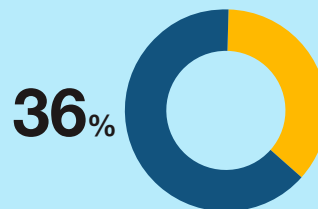
Μέσο ποσοστό Κύκλου Εργασιών που αντιστοιχεί σε επιλέξιμες δραστηριότητες βάσει της Ταξινόμιας

Μέσο ποσοστό Κεφαλαιουχικών Δαπανών που αντιστοιχεί σε επιλέξιμες δραστηριότητες βάσει της Ταξινόμιας

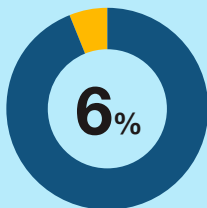
Μέσο ποσοστό Λειτουργικών Δαπανών που αντιστοιχεί σε επιλέξιμες δραστηριότητες βάσει της Ταξινόμιας

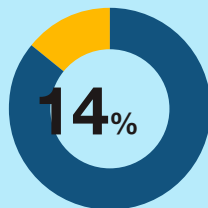
*Ο υπολογισμός των μέσων ποσοστών των δεικτών της Ευρωπαϊκής Ταξινόμιας αφορά δείγμα 42 εταιρειών (δεν περιλαμβάνονται στο δείγμα τα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα).

Ευρωπαϊκή Ταξινόμια Μη Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα

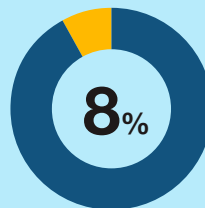
Μέσο ποσοστό Κύκλου Εργασιών που αντιστοιχεί σε ευθυγραμμισμένες δραστηριότητες βάσει της Ταξινόμιας

Μέσο ποσοστό Κεφαλαιουχικών Δαπανών που αντιστοιχεί σε ευθυγραμμισμένες δραστηριότητες βάσει της Ταξινόμιας

Μέσο ποσοστό Λειτουργικών Δαπανών που αντιστοιχεί σε ευθυγραμμισμένες δραστηριότητες βάσει της Ταξινόμιας

*Ο υπολογισμός των μέσων ποσοστών των δεικτών της Ευρωπαϊκής Ταξινόμιας αφορά δείγμα 42 εταιρειών (δεν περιλαμβάνονται στο δείγμα τα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα).

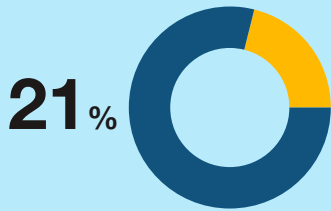
Ευρωπαϊκή Ταξινόμια Μη Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα

- ✚ Εντοπίστηκαν δύο (2) εταιρείες οι οποίες έχουν αναγνωρίσει ότι 100% του Κύκλου Εργασιών τους αντιστοιχεί σε επιλέξιμες δραστηριότητες βάσει της Ταξινόμιας (Taxonomy-Eligible).
- ✚ Εντοπίστηκε μια εταιρεία η οποία έχει αναγνωρίσει ότι το 100% των Κεφαλαιουχικών και Λειτουργικών Δαπανών αντιστοιχεί σε επιλέξιμες δραστηριότητες βάσει της Ταξινόμιας (Taxonomy-Eligible).
- ✚ Το υψηλότερο ποσοστό Κύκλου Εργασιών που συνδέεται με ευθυγραμμισμένες βάσει της Ταξινόμιας δραστηριότητες ανέρχεται σε 60%. (Taxonomy-Aligned)*
- ✚ Το υψηλότερο ποσοστό Κεφαλαιουχικών Δαπανών που συνδέεται με ευθυγραμμισμένες βάσει της Ταξινόμιας δραστηριότητες ανέρχεται σε 82%. (Taxonomy-Aligned)*
- ✚ Το υψηλότερο ποσοστό Λειτουργικών Δαπανών που συνδέεται με ευθυγραμμισμένες βάσει της Ταξινόμιας δραστηριότητες ανέρχεται σε 60%. (Taxonomy-Aligned)
- ✚ Εννιά (9) εταιρείες παρουσιάζουν μεγαλύτερα ποσοστά (διαφορά άνω του 30%) Κεφαλαιουχικών Δαπανών έναντι Κύκλου Εργασιών, που συνδέονται με επιλέξιμες βάσει της Ταξινόμιας δραστηριότητες. Η μέγιστη διαφορά είναι της τάξης του 66%. (Taxonomy-Eligible)
- ✚ Έξι (6) εταιρείες παρουσιάζουν μεγαλύτερα ποσοστά (διαφορά άνω του 30%) Κεφαλαιουχικών Δαπανών έναντι Κύκλου Εργασιών, που συνδέονται με ευθυγραμμισμένες βάσει της Ταξινόμιας δραστηριότητες. Η μέγιστη διαφορά είναι της τάξης του 68%. (Taxonomy-Aligned)

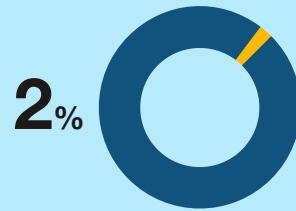
*Αφορούν την ίδια εταιρεία

Ευρωπαϊκή Ταξινόμια Συστημικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα

Μέσος όρος δείκτη πράσινων στοιχείων ενεργητικού (GAR) που συνδέονται με επιλέξιμες βάσει της Ταξινόμιας δραστηριότητες¹

Μέσος όρος δείκτη πράσινων στοιχείων ενεργητικού (GAR) που συνδέονται με ευθυγραμμισμένες βάσει της Ταξινόμιας δραστηριότητες¹

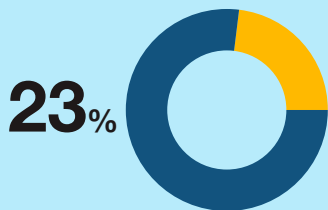

¹ Βάσει του δείκτη Κύκλου Εργασιών (Turnover KPI) του αντισυμβαλλομένου

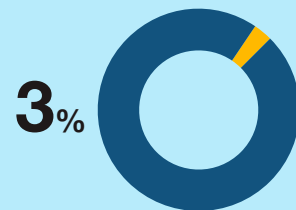
*Ο υπολογισμός των παραπάνω δεικτών έχει προκύψει αποκλειστικά από τα δεδομένα των τεσσάρων (4) Συστημικών Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων.
**Ο δείκτης GAR απεικονίζει το ποσοστό των στοιχείων ενεργητικού του πιστωτικού ιδρύματος που χρηματοδοτούν επιλέξιμες ή/και ευθυγραμμισμένες με την Ταξινόμια οικονομικές δραστηριότητες και επενδύονται σε τέτοιου είδους δραστηριότητες ως ποσοστό του συνόλου των καλυπτόμενων στοιχείων ενεργητικού. Η μεθοδολογία υπολογισμού των σχετικών δεικτών παρουσιάζεται αναλυτικά στον κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμό της ΕΕ 2021/2178

Ευρωπαϊκή Ταξινόμια Συστημικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα

Μέσος όρος δείκτη πράσινων στοιχείων ενεργητικού (GAR) που συνδέονται με επιλέξιμες βάσει της Ταξινόμιας δραστηριότητες²

Μέσος όρος δείκτη πράσινων στοιχείων ενεργητικού (GAR) που συνδέονται με ευθυγραμμισμένες βάσει της Ταξινόμιας δραστηριότητες²

² Βάσει του δείκτη Κεφαλαιουχικών Δαπανών (CapEx KPI) του αντισυμβαλλομένου, εκτός από τις δανειοδοτικές δραστηριότητες, όπου για τη γενική χρηματοδότηση χρησιμοποιείται ο δείκτης Κύκλου Εργασιών

*Ο υπολογισμός των παραπάνω δεικτών έχει προκύψει αποκλειστικά από τα δεδομένα των τεσσάρων (4) Συστημικών Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων.
**Ο δείκτης GAR απεικονίζει το ποσοστό των στοιχείων ενεργητικού του πιστωτικού ιδρύματος που χρηματοδοτούν επιλέξιμες ή/και ευθυγραμμισμένες με την Ταξινόμια οικονομικές δραστηριότητες και επενδύονται σε τέτοιου είδους δραστηριότητες ως ποσοστό του συνόλου των καλυπτόμενων στοιχείων ενεργητικού. Η μεθοδολογία υπολογισμού των σχετικών δεικτών παρουσιάζεται αναλυτικά στον κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμό της ΕΕ 2021/2178.

Συμπεράσματα

- ✚ Υπήρξε **καθολική υιοθέτηση των προτύπων E1 (Κλιματική Αλλαγή) & S1** (Οικείο Εργατικό Δυναμικό) από όλες τις εταιρείες του δείγματος, **ακολουθώντας την αντίστοιχη τάση των εταιρειών στην Ευρωπαϊκή Ένωση.**
- ✚ Η **μέση έκταση των Εκθέσεων Βιωσιμότητας**, με βάση τα δεδομένα του δείγματος, είναι **150** σελίδες, υπογραμμίζοντας τον κομβικό ρόλο της βιωσιμότητας στη σημερινή εταιρική αναφορά.
- ✚ Γενικά παρατηρήθηκε **ικανοποιητική κάλυψη των απαιτήσεων από τις εταιρείες**, λαμβάνοντας υπόψη ότι πρόκειται για το **πρώτο έτος εφαρμογής των προτύπων ESRS.**
- ✚ **Ασυνέπεια μεταξύ ύπαρξης κλιματικών στόχων και σχεδίου μετάβασης στην κλιματική αλλαγή: 38%** των εταιρειών **έχει θέσει κλιματικούς στόχους, χωρίς όμως να έχει αναπτύξει τα αντίστοιχα σχέδια μετάβασης στην κλιματική αλλαγή**– Αναδεικνύεται εδώ η ανάγκη για πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση.
- ✚ **Χαμηλό ποσοστό αναγνώρισης του θεματικού προτύπου S2 (Εργαζόμενοι στην Αλυσίδα Αξίας) ως σημαντικό:** Υποδεικνύει ότι στην αξιολόγηση της αλυσίδας αξίας, οι περισσότερες εταιρείες **εφάρμοσαν περιορισμένη βαρύτητα**, καθώς θα ανέμενε κανείς το πρότυπο αυτό να αναγνωρίζεται ως σημαντικό από περισσότερες εταιρείες, λαμβάνοντας υπόψη την περιορισμένη παραγωγική βάση της Ελλάδας και την αυξημένη εξάρτηση πολλών επιχειρήσεων από εξωτερικούς προμηθευτές. Το παραπάνω στοιχείο επιβεβαιώνεται και από το **χαμηλό ποσοστό των εταιρειών που έχουν θεσπίσει διαδικασία αξιολόγησης των προμηθευτών με κριτήρια ESG**, που περιορίστηκε στο **33%**.
- ✚ **Πολύ χαμηλό μέσο ποσοστό Κύκλου Εργασιών που συνδέεται με ευθυγραμμισμένες βάσει της Ταξινόμιας δραστηριότητες (6%),** αλλά **θετικό σημάδι** αποτελεί το γεγονός ότι το **μέσο ποσοστό για τις Κεφαλαιουχικές Δαπάνες (CapEx)** που συνδέεται με ευθυγραμμισμένες βάσει της Ταξινόμιας δραστηριότητες είναι **αισθητά μεγαλύτερο**. Χαρακτηριστικά σε άνω του 10% του δείγματος, η διαφορά μεταξύ των Κεφαλαιουχικών Δαπανών (CapEx) και του Κύκλου Εργασιών που συνδέονται με ευθυγραμμισμένες βάσει της Ταξινόμιας δραστηριότητες ξεπερνά το 30%.
- ✚ **Πολύ χαμηλός δείκτης GAR στα 4 Συστημικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα (μέσος όρος 2%),** κάτι που υποδεικνύει **περιθώριο διοχέτευσης περισσότερων χρηματοδοτήσεων** σε ευθυγραμμισμένες με την Ταξινόμια δραστηριότητες.

ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

ΝΙΚΟΣ ΚΑΡΑΜΟΥΖΗΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ SMEREMEDIUMCAP, ΠΡΟΕΔΡΟΣ GRANT THORNTON CONSULTING

βιώνουμε μια εποχή βαθιών γεωπολιτικών ανακατατάξεων και οικονομικών μετασχηματισμών, γεμάτη αβεβαιότητες και κινδύνους. Η σύγκρουση Ρωσίας- Ουκρανίας, η κρίση στη Μέση Ανατολή και η διαταρακτική πολιτική του Donald Trump, με το δόγμα America First, την έμφαση στον οικονομικό εθνικισμό και τον προστατευτισμό, τη σκληρή μεταναστευτική πολιτική, την αμφισβήτηση της ανεξαρτησίας πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, αξιόπιστων μη κερδοσκοπικών οργανισμών και θεσμών όπως η Ομοσπονδιακή Τράπεζα, την ένταση του αυταρχισμού, καθώς και την υποτίμηση παραδοσιακών διεθνών οργανισμών και συμμαχικών χωρών, αναδιατάσσουν δραματικά το διεθνές περιβάλλον, το διεθνές εμπόριο και τις διεθνείς σχέσεις.

Παράλληλα, η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Ευρωζώνη, στις οποίες κατευθύνεται σχεδόν το 60% των ελληνικών εξαγωγών, χαρακτηρίζονται από στασιμότητα, σοβαρή υποχώρηση του διεθνούς τους ρόλου, τεχνολογική υστέρηση, ενεργειακή εξάρτηση, υπερ-ρύθμιση, γραφειοκρατία, δημογραφική χειροτέρευση και άνοδο του εθνικισμού και λαϊκισμού. Απουσιάζει

ηγεσία με όραμα και πολιτική βούληση για την προώθηση ισχυρών αναπτυξιακών πρωτοβουλιών, καθώς και της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Μελέτες γράφονται, προτάσεις γίνονται αλλά η υλοποίηση τους δεν προχωρά. Όλα αυτά δεν συνθέτουν μια αισιόδοξη εικόνα, μια δυναμική πορεία.

Η Ελλάδα καλείται, μέσα σε αυτό το ασταθές και αβέβαιο διεθνές περιβάλλον, να χάραξει τη δική της δυναμική πορεία με βλέμμα στο μέλλον. Να διαχειριστεί με σχέδιο τις δύσκολες σχέσεις με την Τουρκία, τις χρόνιες οικονομικές παθογένειες και αδυναμίες της - κυρίως τη σημαντική υπό-επένδυση και χαμηλή αποταμίευση, την κρατική γραφειοκρατία και αναποτελεσματικότητα, τη μικρή αγορά, τις ανατρεπτικές επιπτώσεις της ραγδαίας τεχνολογικής εξέλιξης και ιδιαίτερα της τεχνητής νοημοσύνης, την κλιματική κρίση και το οξύτατο δημογραφικό πρόβλημα. Όλα τα παραπάνω δημιουργούν άνευ προηγουμένου ανάγκες παραγωγικών επενδύσεων και σημαντικών μεταρρυθμίσεων.

Η χώρα εμφανίζει διαχρονικά χαμηλή παραγωγικότητα - μόλις 56% του ευρωπαϊκού μέ-

σου όρου - περιορίζοντας την αύξηση μισθών και την ανταγωνιστικότητα. Το εξωτερικό ισοζύγιο παραμένει σημαντικά ελλειμματικό, ενώ το παραγωγικό μοντέλο εξακολουθεί να είναι αναχρονιστικό, βασισμένο στην κατανάλωση, την κρατική παρουσία και τη χαμηλή προστιθέμενη αξία.

Παρά την ομολογουμένως σημαντική πρόοδο των τελευταίων ετών - ανάκτηση αξιοπιστίας, μείωση ανεργίας, αξιόλογη αύξηση του ΑΕΠ, δημοσιονομική σταθερότητα, ισχυρή ρευστότητα τραπεζών - η Ελλάδα εξακολουθεί να έχει το χαμηλότερο ποσοστό επενδύσεων παγίου κεφαλαίου στην Ευρωζώνη (~15% ΑΕΠ). Το επενδυτικό κενό παραμένει επίμονο και διαρθρωτικό, δεσμεύοντας τη δυνατότητα ισχυρής και διατηρήσιμης ανάπτυξης.

Δύο παράγοντες εντείνουν αυτή την υστέρηση:

- Η αναμικτή εθνική αποταμίευση, κυρίως των νοικοκυριών, που δυσκολεύει την εγχώρια χρηματοδότηση επενδύσεων.
- Η έντονα αρνητική δημογραφική τάση, που συρρικνώνει μεσοπρόθεσμα την εγχώρια αγορά και αυξάνει το κόστος εργασίας.

Επιπροσθέτως, παρά την υψηλή κερδοφορία και ρευστότητα των επιχειρήσεων, τη μείωση εταιρικών φορολογικών συντελεστών και την άνευ προηγουμένου τραπεζική ρευστότητα, δεν έχει παρατηρηθεί δυναμική ώθηση σε νέες παραγωγικές επενδύσεις.

Η Ελλάδα χρειάζεται μια άνευ προηγουμένου διαρκή επενδυτική ώθηση. Οι τρέχουσες μονοψήφιες αυξήσεις δεν επαρκούν. Η περιορισμένη αποταμίευση και η αδύναμη κεφαλαιαγορά εντείνουν το πρόβλημα, παρά την ιδιαίτερα θετική συμβολή της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας Επενδύσεων. Η ενίσχυση της αποταμίευσης, εάν δεν συνοδεύεται από αύξηση εξαγωγών και εισροή ξένων παραγωγικών κεφαλαίων, ενέχει τον κίνδυνο βραχυπρόθεσμης ύφεσης.

Κατά συνέπεια, η χρηματοδότηση της επενδυτικής άνοιξης θα πρέπει να προέλθει κυρίως από σημαντικές εισροές ξένων παραγωγικών κεφαλαίων. Μέχρι σήμερα, η πλειονότητα αυτών κατευθύνεται σε ακίνητα και εξαγορές υφιστάμενων επιχειρήσεων, με περιορισμένη παραγωγική προστιθέμενη αξία. Να σημειωθεί ότι ελάχιστες ελληνικές επιχειρήσεις αντλούν

κεφάλαια από διεθνείς αγορές, ενώ ξένες τράπεζες αποφεύγουν να χρηματοδοτήσουν έργα και επενδύσεις στην Ελλάδα. Καθίσταται επομένως αναγκαία η εφαρμογή πιο επιθετικών πολιτικών προσέλκυσης ξένων κεφαλαίων.

Το καταναλωτικό αναπτυξιακό πρότυπο των τελευταίων δεκαετιών δεν είναι βιώσιμο.

Απαιτείται στροφή σε επενδύσεις εντάσεως κεφαλαίου, τεχνολογίας και υποδομών, με παράλληλη ενίσχυση εξαγωγών, εγχώριας αποταμίευσης και εισροών ξένων παραγωγικών κεφαλαίων. Ο παραγωγικός μετασχηματισμός μπορεί να προκαλέσει κοινωνικούς και πολιτικούς κραδασμούς, γι' αυτό χρειάζονται συνδυασμένες πολιτικές, ισχυρή διοίκηση, έμπειρα στελέχη με γνώση που θα διασφαλίσουν ομαλή μετάβαση από το καταναλωτικό αναπτυξιακό πρότυπο στο επενδυτικό /εξαγωγικό.

Πέρα από την κάλυψη της συσσωρευμένης επενδυτικής υστέρησης, αναδύονται νέες επενδυτικές ανάγκες λόγω ψηφιακού μετασχηματισμού, πράσινης μετάβασης και καθοριστικής ανάγκης ενίσχυσης της εξωστρέφειας. Το RRF παρέχει σημαντική χρηματοδότηση, ωστόσο απαιτείται αποτελεσματική αξιοποίηση και συνέχεια. Παράλληλα, το δημογραφικό πρόβλημα συρρικνώνει σταδιακά την εσωτερική αγορά και αυξάνει το κόστος εργασίας, καθιστώντας ακόμη πιο επιτακτική την εξωστρεφή ανάπτυξη και τις επενδύσεις εντάσεως κεφαλαίου.

Η Ελλάδα αντιμετωπίζει και μια ακόμη δομική πρόκληση: διαθέτει λίγες μεγάλες επιχειρήσεις ικανές να ανταγωνιστούν διεθνώς συγκριτικά με την Ευρωζώνη. Οι περισσότερες μικρομεσαίες επιχειρήσεις παραμένουν

με αδύναμα χαρακτηριστικά: τεχνολογική υστέρηση, αναχρονιστική οργάνωση, έλλειψη στελεχών, χαμηλή εξωστρέφεια, αδιαφανείς ισολογισμούς και περιορισμένη πρόσβαση σε χρηματοδότηση. Αυτό περιορίζει τη δυνατότητα ανάπτυξης, εξαγωγών και προσέλκυσης επενδύσεων.

Η χώρα οφείλει να καταρτίσει ένα συνεκτικό, στρατηγικά στοχευμένο και διαχρονικά βιώσιμο επενδυτικό και αναπτυξιακό σχέδιο για την περίοδο 2026–2031. Ένα σχέδιο που θα αξιοποιεί τα σημερινά επιτεύγματα και θα κινητοποιεί, μέσω στοχευμένων πολιτικών, εγχώριους και διεθνείς πόρους σε κρίσιμους παραγωγικούς τομείς. Η δημοσιονομική και πολιτική σταθερότητα, όπως και η εμπιστοσύνη των αγορών και των πολιτών, αποτελούν αναγκαίες προϋποθέσεις.

Οι νέες επενδυτικές πρωτοβουλίες θα μπορούσαν κατά τη γνώμη μου να εστιαστούν επιγραμματικά σε 14 βασικούς πυλώνες δράσης:

Αγροτικός τομέας: Ριζική ανασυγκρότηση με σχέδιο, επενδύσεις και έμφαση στην υποκατάσταση εισαγωγών, την εξωστρέφεια και την καινοτομία (παράδειγμα: Ολλανδία).

Αμυντική βιομηχανία: Αναβίωση με ευρωπαϊκά κονδύλια και στρατηγικό σχεδιασμό.

Υποκατάσταση εισαγωγών: στρατηγικές επενδύσεις σε κλάδους που έχουμε ή μπορούμε να αποκτήσουμε συγκριτικό πλεονέκτημα όπως, π.χ. τρόφιμα, φάρμακα, αγροτικά προϊόντα, ενέργεια, υπηρεσίες.

Μεταποίηση & βιομηχανία: επενδύσεις στην καινοτομία, ψηφιοποίηση, τον εξαγω-

γικό προσανατολισμό και τη δημιουργία ισχυρότερων επιχειρηματικών σχημάτων.

Δημόσιος τομέας: Ριζικός εκσυγχρονισμός με επιτάχυνση της ψηφιοποίησης, outsourcing, διοικητική και λειτουργική αναδιοργάνωση. Στόχος η απελευθέρωση πόρων και η βελτίωση της αποτελεσματικότητας. Βασικοί πυλώνες αλλαγών: δικαιοσύνη, δημόσια διοίκηση, γραφειοκρατία, ΔΕΚΟ και Δημόσιοι Οργανισμοί, κοινωνικές υποδομές, υγεία, παιδεία, μεταφορές, ανταγωνισμός αγορών.

Εξαγωγική δυναμική: κίνητρα και στηριξη επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε διεθνώς εμπορεύσιμους κλάδους (π.χ. τρόφιμα, φάρμακα, ελαφριά βιομηχανία, τουρισμός, υγεία) και ενθάρρυνση δημιουργίας μεγαλύτερων εταιρικών σχημάτων με δυνατότητες διεθνούς ανταγωνισμού.

Αξιοποίηση δημόσιας περιουσίας και γης: δημιουργία νέων επενδυτικών ευκαιριών με σχέδιο, διαφάνεια, αποτελεσματικότητα. Λίγα ουσιαστικά πράγματα έχουν γίνει μέχρι σήμερα.

Φορολογικό σύστημα: Μεταρρυθμίσεις σε φορολογικούς συντελεστές, αποσβέσεις και κίνητρα με στόχο την ενίσχυση εγχώριας μακροχρόνιας αποταμίευσης, ιδιωτικών επενδύσεων και εξωστρέφειας.

Υποδομές: Δημόσιες–ιδιωτικές επενδύσεις σε πράσινη ενέργεια, μεταφορές, logistics, λιμάνια, αεροδρόμια, τηλεπικοινωνίες. Η Ελλάδα βρίσκεται στις παρυφές των μεγάλων αγορών και ισχυρές υποδομές προσφέρουν ένα σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα (σιδηροδρομικό δίκτυο).

Διαχείριση φυσικών πόρων & περιβάλλοντος : ολοκληρωμένο σχέδιο και στρατηγικές επενδύσεις για υδάτινους πόρους, απορρίμματα, λύματα, αντιπλημμυρική και αντιπυρική προστασία.

Ανταγωνισμός: Ενίσχυση της Επιτροπής Ανταγωνισμού για αντιμετώπιση ολιγοπωλίων.

Δημογραφικό: Ρηξικέλευθες πολιτικές, με γενναία φορολογικά κίνητρα για οικογένειες με παιδιά και με εισοδηματικά κριτήρια.

Επιχειρηματικός χάρτης: κίνητρα ουσίας για συγκέντρωση επιχειρήσεων σε ισχυρότερα σχήματα με πρόσβαση σε κεφάλαια, τεχνολογία, εξαγωγές, σύγχρονη διακυβέρνηση και λύσεις διαδοχής.

Κατοικία : Επενδύσεις με συνέργειες δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για την αντιμετώπιση του ελλείμματος προσφοράς.

Η Ελλάδα πρέπει να καλύψει το επενδυτικό της κενό, να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητά και να διασφαλίσει μια διατηρήσιμη πορεία ευημερίας. Αυτό προϋποθέτει μακρόπνοη στρατηγική, συνεχή επενδυτική κινητοποίηση, βαθιές μεταρρυθμίσεις και πρωτίστως μια ευρύτερη πολιτική και κοινωνική συμμαχία που θα στηρίξει τους πυλώνες του σχεδίου.

Η χώρα καταναλώνει πολύ, επενδύει και αποταμιεύει λίγο. Το μοντέλο αυτό δεν είναι πλέον βιώσιμο. Η επόμενη δεκαετία πρέπει να καταστεί η δεκαετία των παραγωγικών επενδύσεων, της εξωστρεφούς ανάπτυξης και της ενίσχυσης της εθνικής αποταμίευσης και ανταγωνιστικότητας. Είναι στοίχημα εθνικό, συλλογικό και διαγενεακό.

ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ENVIRONMENT, SOCIAL, GOVERNANCE

ΓΙΑΓΚΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ F.C.C.A

ΠΡΩΗΝ Α' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ

18

Ε τον πρόσφατο νόμο 5164/2024 ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο (Ν. 5164/2024) η Οδηγία (ΕΕ) 2022/2464 της 14ης Δεκεμβρίου 2022, που ως κύριο στόχο είχε να επικαιροποιήσει τον Κανονισμό (ΕΕ) 537/2014 της Οδηγίας 2004/109/ΕΚ, της Οδηγίας 2006/43/ΕΚ και της Οδηγίας 2013/34/ΕΕ όσον αφορά την υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας από τις υπόχρεες εταιρείες. Το Εποπτικό Συμβούλιο του ΣΟΕΛ, ως φορέας των ενδιαφερόμενων ελεγκτικών εταιρειών, με την από 17 Φεβρουαρίου 2015 κοινοποίησή του, προδιέγραψε ένα σεμινάριο συνεχούς επαγγελματικής εκπαίδευσης, 30 ωρών, για να εκπαιδεύσει τους ενδιαφερόμενους ελεγκτές οι οποίοι στοχεύουν να διενεργούν την απαιτούμενη από τον νόμο οριζόμενη εργασία «διενέργειας εκθέσεων βιωσιμότητας». Ένα αντίστοιχο σεμινάριο έχει καταρτιστεί και από την ΕΛΤΕ¹, με ίδιο στόχο εκπαίδευσης, με κάπως διαφοροποιημένη εκπαιδευτική ύλη από αυτό του ΣΟΕΛ. Δυστυχώς, παρά τον χρόνο που επενδύθηκε από τους νομικούς τεχνοκράτες της χώρας μας, για την κατάρτιση του νόμου 5164/2024, και τους προαναφερόμενους φορείς, για τη συμμόρφωση των υπόχρεων εταιρειών προς τις νομικές απαιτήσεις και πριν καλά-καλά στεγνώσει το μελάνι, η Ε.Ε. στις 26 Φεβρουαρίου 2025 εξέδωσε ένα «λεωφορείο» τροποποιήσεων (Omnibus), τις οποίες σε επόμενο άρθρο μου θα τις αναλύσουμε. Στο παρόν χρονικό σημείο, αρκαστούμε να αναφέρουμε ότι οι τρεις προαναφερόμενες χωριστές νομοθετικές προτάσεις θα

επιφέρουν αλλαγές στην Οδηγία για την υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας από τις εταιρείες (CSRD), στην Οδηγία για τη δέουσα επιμέλεια όσον αφορά την εταιρική βιωσιμότητα (CSDDD) και στον Συνοριακή Προσαρμογή Μηχανισμό Άνθρακα. Πώς όμως έχουν ενσωματωθεί και δομηθεί στον Ν. 5164/2024 οι προαναφερόμενες στην πρώτη παράγραφο Οδηγίες; Τα πρώτα δύο άρθρα του Ν. 516/2024 αφορούν το πρώτο τον σκοπό και το δεύτερο το αντικείμενο.

1. Ο σοφός νομοθέτης:

(α) Στο «Μέρος Α - Σκοπός και αντικείμενο», κατάρτισε δύο άρθρα, στο μεν πρώτο άρθρο αναφέρει ότι ο σκοπός είναι η ενίσχυση της διαφάνειας των πληροφοριών εταιρικής βιωσιμότητας μέσω της δημοσίευσης αξιόπιστων και συγκρίσιμων στοιχείων βιωσιμότητας, χωρίς όμως άμεσα να επεξηγείται τι νοείται με τον όρο βιωσιμότητα και ποιοι είναι οι αρνητικοί ή θετικοί παράγοντες συμμόρφωσης ή μη από έναν «υποκείμενο φορέα». Υποθέτω ότι η αναμενόμενη επεξήγηση αφήνεται να επεξηγηθεί μέσα από τα Πρότυπα που καταρτίστηκαν από την EFRAG ή τόσα άλλα προτεινόμενα πρότυπα που ήδη έχουν κυκλοφορήσει ή μέσω των προαναφερθέντων εκπαιδευτικών προγραμμάτων ΣΟΕΛ-ΕΛΤΕ!

(β) Στο δεύτερο άρθρο του νόμου, ως προς το αντικείμενο, ο εφαρμοστής και ερμηνευτής του νόμου παραπέμπεται να ψάξει και να συμμορφωθεί με τις απαιτήσεις διαφόρων Οδηγιών, Κανονισμών, κ.λπ.

2. Στο Β Μέρος, υπό τον τίτλο «Εκθέσεις

βιωσιμότητας επιχειρήσεων», μέσα από τα άρθρα 5 έως 14, πραγματοποιούνται οι απαιτούμενες αλλαγές στον περί εταιρειών νόμο 4548/2018. Ειδικότερα, το άρθρο 7, που καλύπτει την έκθεση βιωσιμότητας, με ένα αόριστο τρόπο αναφέρει ότι «στην έκθεση διαχείρισης περιλαμβάνονται οι πληροφορίες που είναι αναγκαίες για την κατανόηση των επιπτώσεων της επιχείρησης σε θέματα βιωσιμότητας καθώς και οι πληροφορίες που είναι αναγκαίες για την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο τα θέματα βιωσιμότητας επηρεάζουν την εξέλιξη, τις επιδόσεις και τη θέση της επιχείρησης». Αυτά προς συμμόρφωση των υπόχρεων επιχειρήσεων. Με κατάληξη το άρθρο 14, όπου γίνεται αναφορά ως προς τον «χρόνο έναρξης υποχρεώσεων» του προαναφερθέντος Κεφαλαίου Α.

3. Ακολουθεί το Κεφάλαιο Β, υπό τον τίτλο «Εκθέσεις βιωσιμότητας για επιχειρήσεις με κινητές αξίες εισηγμένων προς διαπραγμάτευση σε οργανωμένη αγορά». Το κεφάλαιο, μέσα από τα άρθρα 15-17, επιφέρει τις απαιτούμενες τροποποιήσεις του Ν. 3556/2007, δηλαδή του νόμου που καθορίζει τις περιοδικές και τις διαρκείες υποχρεώσεις πληροφόρησης σχετικά με τους εκδότες των οποίων οι κινητές αξίες έχουν εισαχθεί προς διαπραγμάτευση σε οργανωμένη αγορά, και άλλες διατάξεις:

(α) Η ετήσια οικονομική έκθεση, του άρθρου 4, Ν. 3556/2007, πρέπει να δημοσιοποιείται το αργότερο τέσσερις (4) μήνες από τη λήξη της οικονομικής χρήσης,

(β) πρέπει να περιλαμβάνει:

(i) τις ελεγμένες οικονομικές καταστάσεις,

1. <https://elte.org.gr/2025/01/23/kanonistiki-praxi-001-2024-programma-synechoys-ekpaideysis-ton-orkoton-elegkton-logiston/>

(ii) την έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου, και
(iii) τις απαιτούμενες από το άρθρο 16 οριζόμενες δηλώσεις του προέδρου του Δ.Σ. του εκδότη ή του αναπληρωτή του, και τις λοιπές εκθέσεις που περιλαμβάνονται στο άρθρο αυτό.

(iv) Στο άρθρο 17 προδιαγράφονται οι κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εποπτεία των εκθέσεων βιωσιμότητας. Αυτό επιτυγχάνεται με την προσθήκη παρ. 6 στο άρθρο 24 του Ν. 3556/2007.

(v) Το άρθρο 18 αφορά τον χρόνο έναρξης υποχρεώσεων του Κεφαλαίου Β με τις παρακάτω τρεις χρονικές κατηγορίες. Αυτές:

(α) για τα οικονομικά έτη που αρχίζουν από 1ης Ιανουαρίου 2024,

(β) για τα οικονομικά έτη που αρχίζουν από 1ης Ιανουαρίου 2025,

(γ) για τα οικονομικά έτη που αρχίζουν από 1ης Ιανουαρίου 2026.

4. Η Ε.Ε. και ο έλληνας νομοθέτης δεν ξεχνούν ότι οι υποχρεώσεις των ενεργούντων τους ελέγχους για τη βιωσιμότητα συμφεροντολογικά επιβαρύνουν την ανεξαρτησία των ορκωτών στο έργο των τακτικών ελέγχων, και όχι μόνο, και μέσα από τα άρθρα 19 έως 44 τροποποιούνται σε σημαντικό βαθμό άρθρα του νόμου 4449/17, οι διατάξεις του οποίου διέπουν

τη νομική ευθύνη των ορκωτών ελεγκτών. Μέσα από τα τροποποιημένα άρθρα του νόμου, ειδικότερα, σημειώνεται:

(i) Η ανάγκη όπως στα όργανα που ανατίθενται καθήκοντα ελέγχων βιωσιμότητας οργανώνονται ώστε να αποφεύγονται οι συγκρούσεις συμφερόντων.

(ii) Με στόχο τα προαναφερόμενα, ένας έλεγχος που θα διενεργείται για τα θέματα βιωσιμότητας εκτελείται από ένα διαφορετικό συνεταιίρο ή διευθυντή έργου από αυτούς που ενεργούν τον τακτικό έλεγχο.

Εξεταστέος, κατά την άποψή μας, παραμένει ο διαχωρισμός των κινέζικων τειχών (Chinese walls) στις περισσότερες παρούσες μονάδες οργανωμένων ορκωτών ελεγκτών.

Σημειώνεται όμως ότι στο θέμα αυτό ο νομοθέτης θέτει τους προαναφερόμενους σημαντικούς φραγμούς!

5. Μετά από τα παραπάνω, το Μέρος Γ' αφορά τροποποιήσεις στα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, του Ν. 4308/2014. Συγκεκριμένα:

(i) Με το άρθρο 47 καθορίζονται τα μεγέθη οντοτήτων.
(ii) Ακολουθεί το άρθρο 48, που αφορά την κατηγοριοποίηση οντοτήτων και ομίλων.
(iii) Συνεχίζει το άρθρο 49, που αφορά τον κα-

θαρό κύκλο εργασιών και την αντικατάσταση του ορισμού του «κύκλου εργασιών».

(iv) Με το άρθρο 50 ορίζεται ο χρόνος υποχρεώσεων του Μέρους Γ'.

Ως συμπέρασμα, οι υποχρεώσεις και οι αλλαγές σε ισχύοντες νόμους είναι σημαντικές. Για να επιτευχθούν δράσεις και ενέργειες που αφορούν τη βιωσιμότητα χρειάζεται αρκετή εκπαίδευση και αναδιοργάνωση των φορέων που θα διενεργούν τους ελέγχους. Ας περιμένουμε, όμως, ποιες θα είναι οι πρόσθετες επιπλέον αλλαγές από αυτές που ήδη ανακοινώθηκαν από την Ε.Ε. και επηρεάζουν τις διατάξεις του Ν.5264/2024.

ΑΠΟ ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΣΤΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ: ΤΟ ΝΕΟ ΤΟΠΙΟ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΣΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΡΕΥΝΑ BDO

ο επιχειρηματικό περιβάλλον βιώνει μία από τις μεγαλύτερες μεταβολές των τελευταίων δεκαετιών. Η βιωσιμότητα –που κάποτε αντιμετωπιζόταν ως συμπληρωματική πρωτοβουλία– έχει πλέον μετατραπεί σε αναπόσπαστο στοιχείο της στρατηγικής των επιχειρήσεων σε όλο τον κόσμο. Η πρώτη παγκόσμια έρευνα βιωσιμότητας της BDO επιβεβαιώνει αυτή την πραγματικότητα με τρόπο emphaticό: το 87% των επιχειρήσεων έχει ενσωματώσει τη βιωσιμότητα στην κεντρική στρατηγική του, ενώ το 83% την αντιλαμβάνεται ως πηγή ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος.

Παράλληλα, η συζήτηση γύρω από την κλιματική αλλαγή δεν είναι πλέον θεωρητική. Τα ακραία καιρικά φαινόμενα προκαλούν ζημιές άνω των 100 δισ. δολαρίων ετησίως, διαμορφώνοντας ένα επιχειρηματικό περιβάλλον που απαιτεί ανθεκτικότητα, πρόβλεψη και αλλαγή νοοτροπίας.

Την ίδια στιγμή, ωστόσο, μόλις 1 στις 4 εταιρείες παγκοσμίως διαθέτει ώριμο πρόγραμμα βιωσιμότητας. Το χάσμα ανάμεσα στη φιλοδοξία και στην υλοποίηση παραμένει σημαντικό.

Το άρθρο αυτό παρουσιάζει τα βασικά συμπεράσματα της έρευνας, μέσα από μια πρακτική, λογιστικο-οικονομική οπτική, με στόχο να αποτυπώσει την πραγματικότητα, τις προκλήσεις και τις δυνατότητες που διαμορφώνονται για τις επιχειρήσεις – και ειδικά για τους επαγγελματίες της οικονομικής διοίκησης.

Η έρευνα με μια ματιά: Ποιοι συμμετείχαν και τι καταγράφηκε

Η έρευνα της BDO διεξήχθη την περίοδο Απριλίου - Ιουνίου 2025, με συμμετοχή 418 επιχειρήσεων σε 36 χώρες, καλύπτοντας μικρές, μεσαίες και μεγάλες εταιρείες από 18 διαφορετικούς κλάδους, με κυρίαρχη την Ευρώπη (68% του δείγματος).

Οι στόχοι της ήταν τρεις:

1. Να αξιολογήσει την ωριμότητα των προγραμμάτων βιωσιμότητας.
2. Να εξετάσει τις προκλήσεις εφαρμογής.
3. Να εκτιμήσει το επίπεδο προετοιμασίας για τις νέες κανονιστικές απαιτήσεις – ιδιαίτερα την CSRD.

Η έρευνα συμπεριέλαβε, επίσης, ειδική ενότητα για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και την ετοιμότητά τους απέναντι στις ραγδαίες αλλαγές που φέρνουν τα πακέτα Omnibus της E.E.

Βιωσιμότητα: Από το «nice-to-have» στο «non-negotiable»

Η αξία της βιωσιμότητας γίνεται μετρήσιμη. Σύμφωνα με τα ευρήματα, το 83% των επιχειρήσεων δηλώνει ότι η βιωσιμότητα προσδίδει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Οι εταιρείες παρατηρούν προστιθέμενη αξία σε βασικούς τομείς:

- μείωση περιβαλλοντικών επιπτώσεων,
- προσέλκυση ταλέντων,
- εξοικονόμηση κόστους,
- πρόσβαση σε χρηματοδότηση με ευνοϊκούς όρους.

Αυτό το σημείο είναι κρίσιμο: η βιωσιμότητα

δεν αποτελεί πλέον «κόστος», αλλά επένδυση.

Προϋπολογισμοί που αντέχουν τις αναταράξεις

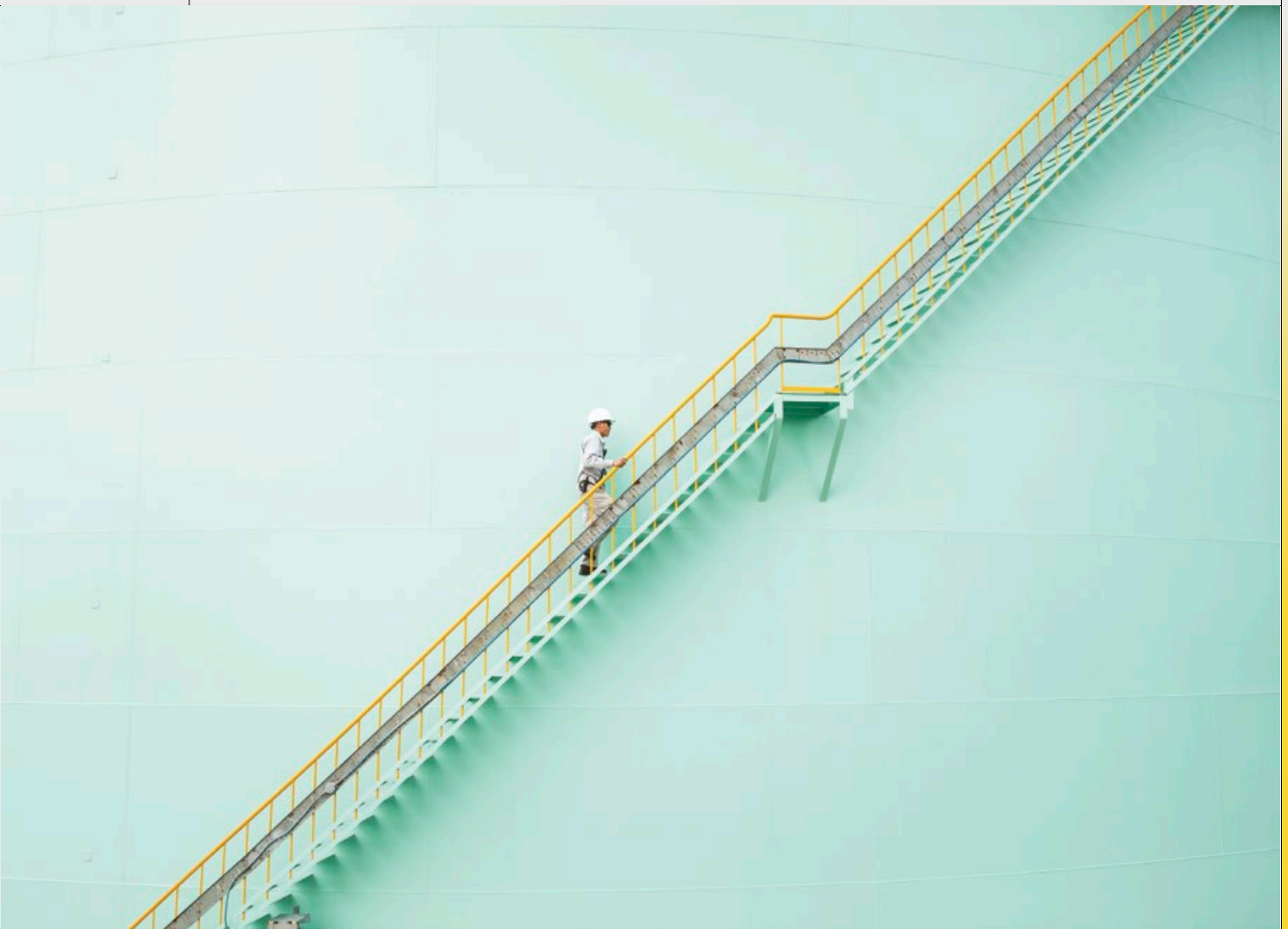
Παρά την πτώση του ρυθμιστικού σφυγμού σε ορισμένες χώρες, ιδίως στην Ευρώπη, οι προϋπολογισμοί για τη βιωσιμότητα παραμένουν σταθεροί ή αυξάνονται. Στην Ευρώπη, μάλιστα, αυτό ισχύει για το 94% των εταιρειών – μια σαφής ένδειξη ότι τα στελέχη αντιλαμβάνονται τη μακροπρόθεσμη αξία της επένδυσης σε ESG στρατηγικές.

Οι μεγάλες προκλήσεις: Κόστος, κανονιστική πολυπλοκότητα και έλλειψη πόρων

Παρά τα θετικά, οι εταιρείες δεν κρύβουν ότι αντιμετωπίζουν σοβαρά εμπόδια:

- Κόστος και επενδυτικά εμπόδια: η κορυφαία πρόκληση παγκοσμίως.
- Κανονιστική πολυπλοκότητα: ιδιαίτερο βάρος για τις ΜΜΕ στην Ευρώπη.
- Ελλιπής πρόσβαση σε χρηματοδότηση: κυρίαρχο ζήτημα σε Ασία - Ειρηνικό.
- Βραχυπρόθεσμη πίεση έναντι μακροπρόθεσμων στόχων: εντονότερη στη Λατινική Αμερική.
- Εσωτερική αντίσταση και διαχείριση αλλαγών: κοινός παρονομαστής παντού.

Η αντιστροφή αυτών των τάσεων προϋποθέτει εκπαίδευση, σαφήνεια στόχων, συμμετοχή της διοίκησης και, πολύ συχνά, δημιουργία ενός ξεκάθਾਰου business case για τη βιωσιμότητα.

Ευρώπη: Ωριμες προθέσεις, ανώριμες δομές

Η Ευρώπη αντιπροσωπεύει το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος και εμφανίζει τις εξής τάσεις:

Ωριμότητα στρατηγικής:

- Το 42% των εταιρειών βρίσκεται ακόμη στο στάδιο αξιολόγησης της προσέγγισής τους στη βιωσιμότητα.
- Μόλις 1 στις 4 επιχειρήσεις διαθέτει ώριμο πρόγραμμα.
- Το 53% έχει ήδη δημοσιεύσει έκθεση βιωσιμότητας.

Αβεβαιότητα γύρω από τη CSRD

Η προσωρινή επιβράδυνση που προκάλεσαν οι συζητήσεις για την Omnibus δεν φάνηκε ικανή να αναστείλει τη δυναμική:

- Το 85% των εταιρειών έχει ήδη ξεκινήσει προετοιμασία για τη συμμόρφωση με τη CSRD.
- Το 20% των μεγάλων επιχειρήσεων έχει ήδη δημοσιεύσει έκθεση σύμφωνα με τα νέα πρότυπα.

Η ανάγκη συλλογής υψηλής ποιότητας δεδομένων και διαχείρισης ενός εξαιρετικά περίπλοκου κανονιστικού πλαισίου αποτελεί την κορυφαία πρόκληση για πολλές εταιρείες – και ιδιαίτερα για τις ελληνικές, όπου η ετοιμότητα βρίσκεται ακόμη σε μεταβατικό στάδιο.

Λατινική Αμερική: Ανάμεσα σε πολιτικούς κλυδωνισμούς και αυξανόμενη ωριμότητα

Παρά τις πολιτικές αστάθειες, η περιοχή παρουσιάζει αξιοσημείωτη πρόοδο:

- 68% των επιχειρήσεων έχουν δημοσιεύσει έκθεση βιωσιμότητας.
- 42% δηλώνουν ότι διαθέτουν ώριμο πρόγραμμα – ποσοστό υψηλότερο από την Ευρώπη.
- Η κορυφαία πρόκληση: η διαχείριση βραχυπρόθεσμων πιέσεων εν μέσω μακροπρόθεσμων στόχων.

Οι επιχειρήσεις εκεί θεωρούν ότι η μεγαλύτερη αξία από τις πρωτοβουλίες βιωσιμότητας προκύπτει από βελτιωμένες στρατηγικές αποφάσεις βασισμένες σε αξιολόγηση κινδύνου.

Ασία - Ειρηνικός: Ασυμμετρίες, κόστος και έλλειψη πρόσβασης σε κεφάλαια

Η περιοχή Ασίας - Ειρηνικού χαρακτηρίζεται από έντονη δυναμική, αλλά σημαντικό χάσμα μεταξύ μεγάλων και μικρότερων επιχειρήσεων.

- Το 36% επικεντρώνεται κυρίως στη συμμόρφωση.
- Το 47% έχει δημοσιεύσει έκθεση βιωσιμότητας.
- Το 38% αυξάνει τον προϋπολογισμό για τη βιωσιμότητα φέτος.
- Για τις μικρές επιχειρήσεις, το κόστος και η έλλειψη πόρων είναι κρίσιμα εμπόδια.
- Για τις μεγαλύτερες, η πρόκληση αφορά κυρίως τη διαχείριση μεγάλου όγκου δεδομένων.

Η περιοχή αντιμετωπίζει το πιο οξύ πρόβλημα χρηματοδότησης ESG επενδύσεων, γεγονός που εξηγεί την επιφυλακτικότητα πολλών εταιρειών.

Το μεγάλο στοίχημα: Ένα ισχυρό business case για τη βιωσιμότητα

Παρά τη διάχυτη αντίληψη ότι η βιωσιμότητα είναι χρήσιμη, πολλές εταιρείες δυσκολεύονται να τεκμηριώσουν την αξία της με μετρήσιμα οικονομικά αποτελέσματα.

Η έρευνα της BDO προτείνει συγκεκριμένες λύσεις:

1. Ευθυγράμμιση στρατηγικής βιωσιμότητας και επιχειρηματικής στρατηγικής: Η βιωσιμότητα πρέπει να ενσωματώνεται στους δείκτες απόδοσης και στον επιχειρησιακό σχεδιασμό.

2. Σαφής επιχειρηματική υπόθεση (business case): Με έμφαση στη μείωση κόστους, στη διαχείριση κινδύνου και στην ενίσχυση της φήμης.

3. Εστίαση στα ουσιαστικά ESG θέματα (υλικοί κίνδυνοι και ευκαιρίες): Η διπλή σημαντικότητα αποτελεί βασικό εργαλείο για τη στοχευμένη λήψη αποφάσεων.

4. Αξιοποίηση τεχνολογίας και ESG data platforms: Εξασφαλίζει συνέπεια, ακρίβεια και αυτοματοποίηση στη συλλογή και παρακολούθηση δεδομένων.

5. Εκπαίδευση και διαχείριση αλλαγής: Η κουλτούρα είναι ο πιο δύσκολος – αλλά και ο πιο κρίσιμος – παράγοντας επιτυχίας.

CSRD - Omnibus: Θα καθορίσουν την επόμενη δεκαετία της εταιρικής αναφοράς

Η Ευρώπη βρίσκεται στο επίκεντρο της πιο φιλόδοξης παγκόσμιας νομοθετικής μεταρρύθμισης σε θέματα μη χρηματοοικονομικών αναφορών: την CSRD.

Τι δείχνει η έρευνα:

- 85% έχει ήδη ξεκινήσει προετοιμασίες.
- 23% έχει ολοκληρώσει DMA (διπλή σημαντικότητα).
- 13% έχει ήδη δημοσιεύσει σχετική έκθεση.
- Οι μεγάλες εταιρείες θεωρούν τη συμμόρφωση θέμα αξιακής ταυτότητας και δημιουργίας αξίας.
- Οι μικρότερες πιέζονται από την αλυσίδα

εφοδιασμού και όχι μόνο από τους κανονισμούς.

Η επίδραση της Omnibus

Παρότι οι προτάσεις Omnibus δημιούργησαν σύγχυση:

- Το 96% των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων άνω των 250 εργαζομένων γνωρίζει τις προτάσεις.

- Οι εταιρείες, ωστόσο, δηλώνουν ότι δεν σκοπεύουν να επιβραδύνουν την προετοιμασία τους.

Η συμμόρφωση με τη CSRD δεν είναι θέμα νομοθεσίας, αλλά θέμα αγοράς: επενδυτές, πελάτες και τράπεζες έχουν ήδη ευθυγραμμίσει τις απαιτήσεις τους με τα ευρωπαϊκά πρότυπα.

Το μέλλον της βιωσιμότητας: Από τη φιλοδοξία στην επιτάχυνση

Πέντε ηγετικά στελέχη της BDO προβλέπουν ριζικές μεταβολές τα επόμενα 2-3 χρόνια:

- Επιτάχυνση της απαλλαγής από τον άνθρακα, με επίκεντρο την ανθεκτικότητα.
- Μετάβαση από τη συμμόρφωση στη δημιουργία πραγματικής αξίας.
- Πιο απαιτητικό καταναλωτικό και επενδυτικό κοινό.
- Έμφαση στην αξιολόγηση κινδύνων και στην κλιματική μετάβαση.
- Μεγαλύτερη ενσωμάτωση της βιωσιμότητας σε διαδικασίες διακυβέρνησης και ελέγχου, ιδίως στην Αυστραλία και την Ε.Ε.

Η επιχειρηματική πραγματικότητα αλλάζει ταχύτατα – και η λογιστική/οικονομική λειτουργία μέσα στις εταιρείες βρίσκεται στην καρδιά αυτής της αλλαγής.

Τι σημαίνουν όλα αυτά για τους επαγγελματίες της λογιστικής και της χρηματοοικονομικής διοίκησης;

Η μετάβαση προς ένα ESG-driven επιχειρηματικό μοντέλο δημιουργεί νέες απαιτήσεις και νέους ρόλους:

1. Νέοι δείκτες απόδοσης (KPIs) και ανάγκη για αξιόπιστα δεδομένα: Η λογιστική λειτουργία πρέπει να εξασφαλίσει την ποιότητα, τη συγκρισιμότητα και την audit readiness των ESG δεδομένων.

2. Διαφάνεια και υποβολή εκθέσεων: Η CSRD καθιστά τα sustainability disclosures εξίσου σημαντικά με τα οικονομικά.

3. Ανάλυση κινδύνων και στρατηγικός ρόλος του οικονομικού διευθυντή: Η ενσωμάτωση ESG κινδύνων στον οικονομικό σχεδιασμό γίνεται αναπόφευκτη.

4. Εκτίμηση επενδύσεων βιωσιμότητας: Οι επενδύσεις πρέπει να αξιολογούνται με βάση το συνολικό (οικονομικό και μη χρηματοοικονομικό) ROI.

5. Data governance και τεχνολογία: Η χρήση ESG πλατφορμών και αυτοματοποιημένων εργαλείων αποτελεί πλέον βασική ανάγκη.

Συμπέρασμα: Η βιωσιμότητα ως ο καταλύτης μετασχηματισμού

Η έρευνα της BDO στέλνει ένα ξεκάθαρο μήνυμα: η βιωσιμότητα δεν είναι απλώς τάση, αλλά δομικό στοιχείο της επιχειρηματικής λειτουργίας και της οικονομικής διακυβέρνησης.

Οι εταιρείες αντιλαμβάνονται ότι η αδράνεια συνεπάγεται οικονομικό, λειτουργικό και στρατηγικό κόστος. Οι επενδυτές ζητούν διαφάνεια. Οι καταναλωτές επιβραβεύουν υπεύθυνες επιχειρήσεις. Οι ρυθμιστικές αρχές αυστηροποιούν τα πλαίσια. Οι τράπεζες ευθυγραμμίζουν την παροχή χρηματοδότησης με τα κριτήρια βιωσιμότητας.

Μέσα σε αυτή την πραγματικότητα, ο ρόλος των επαγγελματιών της λογιστικής και του financial reporting γίνεται πιο καθοριστικός από ποτέ: διασφαλίζουν την ακρίβεια, την αξιοπιστία, τη συμμόρφωση και την αξιοποίηση των δεδομένων που θεμελιώνουν την εταιρική στρατηγική.

Η βιωσιμότητα δεν είναι μόνο θέμα εταιρικής ευθύνης. Είναι θέμα εταιρικής επιβίωσης, ανθεκτικότητας και μακροπρόθεσμης αξίας.

29

*“Don’t be afraid to give up
the good to go for the great.”*

John D. Rockefeller

SCAN ME

Audit | Tax | Advisory | BSO | IT
www.bdo.gr

BDO is the brand name for the BDO network
and for each of the BDO Member Firms.
© 2025 BDO. All rights reserved.

ΣΤΑΘΕΡΗ ΑΝΑΚΑΜΨΗ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ: ΤΟ ΝΕΟ ΤΟΠΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΜΑΡΙΝΑ ΚΑΠΕΤΑΝΑΚΗ
SENIOR PARTNER, KPMG ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Εμια περίοδο αυξημένων γεωπολιτικών εντάσεων και διεθνούς οικονομικής μεταβλητότητας, η ελληνική οικονομία δείχνει αξιοσημείωτη ανθεκτικότητα και τάσεις σταθερής ανάκαμψης. Τα διαθέσιμα μακροοικονομικά στοιχεία και η επενδυτική κινητικότητα συνηγορούν υπέρ μιας προοπτικής διατηρήσιμης ανάπτυξης, ενώ η αξιοποίηση του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας λειτουργεί ως κρίσιμος επιταχυντής. Η σταδιακή ωρίμανση των μεταρρυθμίσεων, σε συνδυασμό με την αυξανόμενη εξωστρέφεια του ιδιωτικού τομέα, επαναπροσδιορίζουν τη θέση της χώρας στο ευρωπαϊκό οικονομικό περιβάλλον.

Σε αυτό το δυναμικά μεταβαλλόμενο σκηνικό, η ελληνική οικονομία συνεχίζει να παρουσιάζει σαφείς ενδείξεις ανάπτυξης, με τις προβλέψεις των θεσμικών φορέων να συγκλίνουν στην εκτίμηση ότι η αύξηση του ΑΕΠ θα υπερβεί τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Αυτή η πρόβλεψη δεν είναι απλώς αισιόδοξη, αλλά υποστηρίζεται από απτά δεδομένα: ενισχυμένη επενδυτική δραστηριότητα τόσο από ελληνικές επιχειρήσεις όσο και από ξένους επενδυτές, με στρατηγικό πλέον προσανατολισμό.

Από την πλευρά των εγχώριων επιχειρήσεων, η αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων

του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, σε συνδυασμό με τα παραδοσιακά ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά εργαλεία, την αύξηση των δημόσιων επενδύσεων και την τραπεζική μόχλευση, έχει περιορίσει σημαντικά το χρηματοδοτικό κενό. Αυτό επιτρέπει τον σχεδιασμό και την υλοποίηση επενδύσεων εκσυγχρονισμού, ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας και τεχνολογικής αναβάθμισης, που αναμένεται να επιφέρουν μεσοπρόθεσμα πολλαπλασιαστικά οφέλη.

Την ίδια στιγμή, τα ελληνικά assets βρίσκονται πλέον σταθερά στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος ξένων επενδυτικών κεφαλαίων, τα οποία εμφανίζουν υψηλότερη ποιότητα και πιο μακροπρόθεσμη στρατηγική σε σχέση με το παρελθόν. Οι επιχειρηματικές συμφωνίες των τελευταίων μηνών επιβεβαιώνουν αυτή την τάση, καλύπτοντας ευρύ φάσμα κλάδων και ενισχύοντας την εμπιστοσύνη στο ελληνικό οικονομικό περιβάλλον.

Παράλληλα, καταγράφεται σημαντική πρόοδος στην εξωστρέφεια των ελληνικών επιχειρήσεων, οι οποίες αποκτούν ενεργό παρουσία σε ξένες αγορές. Η εξέλιξη αυτή καταδεικνύει τόσο την επιχειρηματική ωριμότητα όσο και τη στρατηγική πρόθεση διαφοροποίησης σε ένα ανταγωνιστικό διεθνές περιβάλλον.

Ωστόσο, η αναπτυξιακή πορεία δεν είναι γραμμική. Οι υφιστάμενες κρίσεις και οι ενδεχόμενες νέες προκλήσεις απαιτούν διαρκή προσαρμογή και ταχύτητα αντίδρασης, τόσο από το κράτος όσο και από τον ιδιωτικό τομέα. Κεντρική πρόκληση παραμένει η πλήρης και αποτελεσματική αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης – και μάλιστα με ταχείς ρυθμούς.

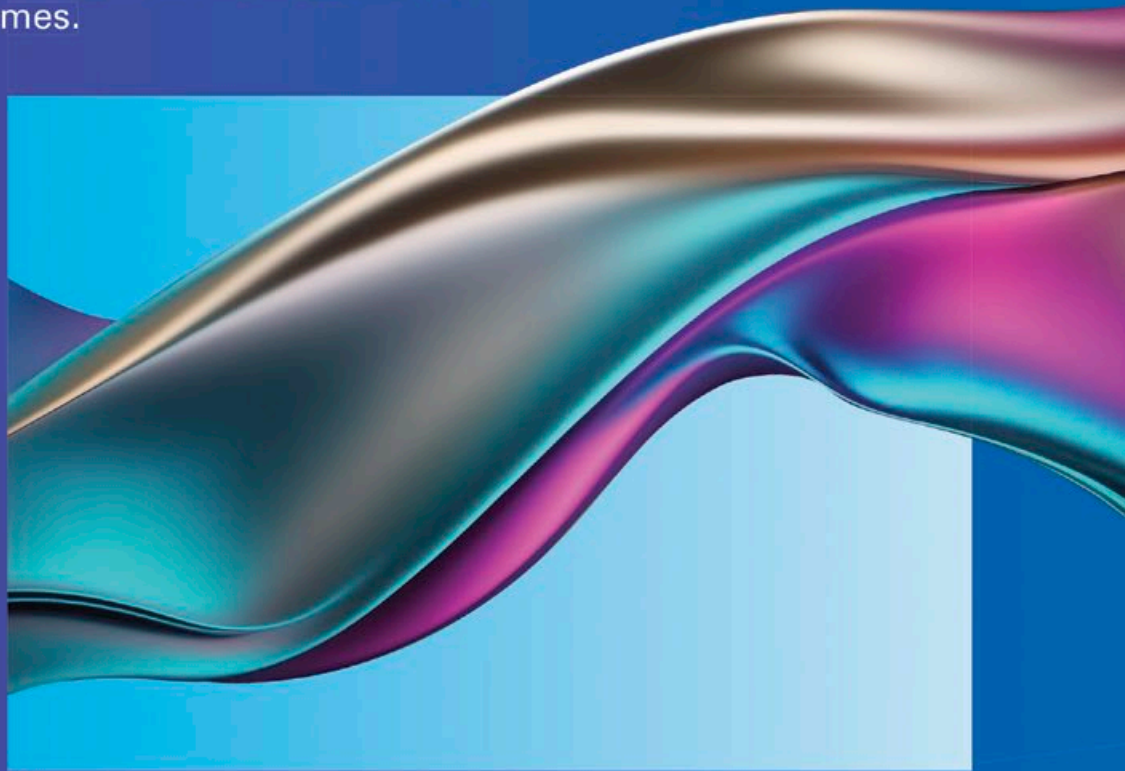
Η ιδιωτική οικονομία οφείλει να ανταποκριθεί άμεσα στις ραγδαίες εξελίξεις που μετασηματίζουν παγκοσμίως το επιχειρείν. Η έγκαιρη προσαρμογή στις νέες συνθήκες, η στρατηγική ανάγνωση των ευκαιριών και η ενίσχυση της καινοτομίας μπορούν να οδηγήσουν σε υψηλότερη παραγόμενη αξία.

Αυτό είναι και το βασικό ζητούμενο για την επόμενη ημέρα: η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, η προσέλκυση ποιοτικών επενδύσεων και η διατήρηση της αναπτυξιακής δυναμικής με όρους βιωσιμότητας. Σε αυτή την κατεύθυνση, η KPMG παραμένει σταθερά προσανατολισμένη στην υποστήριξη των επιχειρήσεων, συμβάλλοντας ουσιαστικά στην αξιοποίηση των προκλήσεων ως ευκαιριών και στη διαμόρφωση ενός νέου, πιο ανθεκτικού οικονομικού μοντέλου για τη χώρα.

Together. For Better.

We unite for positive change. Collaborating with purpose, we drive innovation, solutions, and a better future. Join us in this journey of impactful outcomes.

**Audit, Tax & Legal,
Advisory Services**

kpmg.com/gr

SCAN ME

General Electronic Commercial Registry 003467701000

© 2025 KPMG Advisors Single Member S.A., a Greek Societe Anonyme and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

είναι πιο επιβαρυνμένοι. Συγχρόνως, οι εργαζόμενοι σε μεγάλες εταιρείες (με περισσότερους από 700 εργαζόμενους) έχουν στατιστικώς σημαντικά καλύτερες τιμές σε όλες τις μεταβλητές, με τους ελεύθερους επαγγελματίες να έχουν τις καλύτερες σε όλες τις μεταβλητές. Τέλος, οι εργαζόμενοι σε διοικητικές θέσεις έχουν στατιστικώς σημαντικά χαμηλότερες τιμές άγχους, κατάθλιψης, σωματοποίησης, θυμού και μοναξιάς από τους υπόλοιπους εργαζόμενους.

Ευεξία και εργασιακή ποιότητα ζωής

Ο αντίκτυπος της βεβαρημένης ψυχολογίας στην εργασιακή ποιότητα ζωής και γενικότερα στην ευεξία (wellbeing) των εργαζόμενων είναι εμφανής. Μόλις το 48% (από 52% το 2023) δηλώνουν ότι μπορούν να διαχειριστούν τα επίπεδα του στρες που έχουν, ενώ 66% (από 64%) αισθάνονται ότι το στρες από την εργασία τους επηρεάζει την προσωπική τους ζωή. Επιπλέον, 55% αισθάνονται ότι βιώνουν επαγγελματική εξουθένωση (burnout).

Η πίεση που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι δεν προέρχεται μόνο από την εργασία τους: 55% αισθάνονται έντονη ανησυχία και στρες σε σχέση με το μέλλον (γεωπολιτικές αναταραχές, κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις, κλιματική αλλαγή κ.λπ.) Συγχρόνως, 37% αισθάνονται έντονη ανησυχία για την επίδραση που έχουν ή θα έχουν στην εργασία τους οι ψηφιακές τεχνολογίες, όπως η τεχνητή νοημοσύνη (AI), η αυτοματοποίηση κ.λπ. Την

ίδια ώρα, ένας στους τρεις (32%) έχει βιώσει τα τελευταία δύο χρόνια κάποιες μορφές παρενόχληση (λεκτική, σεξουαλική κ.λπ.) στον εργασιακό χώρο, και αυτό επηρεάζει την ψυχική του υγεία.

Παρά τα προβλήματα αυτά, 61% αισθάνονται ότι εύκολα προσαρμόζονται στις καθημερινές αλλαγές και διαχειρίζονται τις υποχρεώσεις τους αποτελεσματικά, ενώ 79% αισθάνονται ικανοί να παίρνουν αποφάσεις.

Απόδοση και παραγωγικότητα

Η ψυχολογική καταπόνηση των εργαζόμενων έχει αρνητικές επιπτώσεις και στην απόδοση/παραγωγικότητά τους: 61%, από 53% το 2023, δηλώνουν ότι νιώθουν κουρασμένοι όταν ξεκινάει η ημέρα τους, και τέσσερις στους δέκα αισθάνονται συχνά ότι δεν μπορούν να συγκεντρωθούν στη δουλειά τους, ενώ μόλις 30%, από 37% πριν δυο χρόνια, αισθάνονται κινητοποιημένοι και χαρούμενοι στην εργασία τους.

Υποστήριξη και φροντίδα από τους οργανισμούς

Η ανταπόκριση των οργανισμών στην ψυχολογική πίεση που βιώνουν οι εργαζόμενοι τους δεν φαίνεται να ανταποκρίνεται στις προσδοκίες των τελευταίων. Μόλις 21% πιστεύουν ότι ο οργανισμός στον οποίο εργάζονται φροντίζει για την ψυχική υγεία και ευεξία τους, 33% γνωρίζουν πού πρέπει να απευθυνθούν για να λάβουν υποστήριξη μέσα

στον οργανισμό τους και 23% δηλώνουν ότι ο οργανισμός τους δίνει τη δυνατότητα σε όλους τους εργαζόμενους να μιλούν ανοιχτά για τα θέματα ψυχικής υγείας.

Και, ενώ για τέσσερις στους πέντε (79%) είναι σημαντικό να είναι καλά εκπαιδευμένος ο προϊστάμενός τους, ώστε να μπορεί να τους υποστηρίξει σε πρώτο στάδιο σε θέματα ψυχικής υγείας, μόλις 28% δηλώνουν ότι ο προϊστάμενός τους επικοινωνεί συχνά μαζί τους για να δει πώς είναι, και μόλις 29% αισθάνονται άνετα να μιλούν στον προϊστάμενό τους για κάποιο θέμα ψυχικής υγείας που μπορεί να αντιμετωπίζουν (π.χ., στρες, άγχος κ.λπ.).

Σε ερώτηση σχετικά με τις δράσεις που θα πρέπει να αναλάβουν οι οργανισμοί τους για τα ζητήματα ψυχικής υγείας και ευεξίας, οι απαντήσεις των συμμετεχόντων μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε τέσσερις κύριες κατηγορίες: (1) ψυχική υγεία και ευεξία, (2) ανάπτυξη ηγεσίας και κουλτούρας, (3) εργασιακό περιβάλλον και αρμονία προσωπικής - επαγγελματικής ζωής, και (4) ολοκληρωμένο πλαίσιο υποστήριξης ηγεσίας και ευημερίας προσωπικού. Συγκεκριμένα -όσον αφορά τις δράσεις που συγκέντρωσαν τις περισσότερες απαντήσεις- 48% ανέφεραν την καταλληλότερη επιλογή προϊσταμένων, 47% ζητούν εκπαίδευση των στελεχών στη φροντίδα της ψυχικής ευεξίας των εργαζόμενων και εκπαίδευση σε θέματα διαχείρισης στρες και αυτοφροντίδας, 46% καλλιέργεια κουλτούρας σε-

«Η ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ “ΑΟΡΑΤΟ” ΖΗΤΗΜΑ. ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΕΙ ΟΧΙ ΜΟΝΟ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ, ΑΛΛΑ ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΤΗ ΖΩΗ, ΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΤΗΤΑΣ ΜΑΣ».

βασμού του χρόνου μέσα από νέους τρόπους εργασίας (θεσμοθέτηση κανόνων διεξαγωγής συναντήσεων ή συνεργασίας, ανθρωποκεντρικές διαδικασίες με την υποστήριξη της τεχνολογίας, περιορισμός της γραφειοκρατίας) και 42% την παρουσία ψυχολόγου στον χώρο εργασίας.

Θετική ψήφος για την απομακρυσμένη εργασία

Η έρευνα επιβεβαιώνει ότι η μεγάλη πλειονότητα των εργαζόμενων αντιμετωπίζουν θετικά την απομακρυσμένη εργασία. Σχεδόν εννέα στους δέκα (88%, όπως και το 2023) θεωρούν σημαντικό να τους δίνει η δουλειά τους τη δυνατότητα να εργάζονται από απόσταση, ενώ 60% δηλώνουν πιο αποτελεσματικοί ενώ εργάζονται από απόσταση. Συγχρόνως, το ποσοστό όσων αισθάνονται αυξημένο στρες όταν εργάζονται εξ αποστάσεως έχει μειωθεί στο 8%, από 10% το 2023 και 23% την περίοδο της πανδημίας, το 2021. Ωστόσο, διαπιστώνεται μια ανησυχία για τον αντίκτυπο της τηλεργασίας στην επαγγελματική τους εξέλιξη, καθώς μόνο 45% αισθάνονται σιγουριά ότι μπορούν να εξελιχθούν στην καριέρα τους ενώ εργάζονται απομακρυσμένα.

Σχολιάζοντας τα ευρήματα της έρευνας, η Ευτυχία Κασελάκη, εταίρος, Organization, Change and People Consulting, EY Ελλάδος, δήλωσε: «Η εκτίμηση που διατυπώθηκε το 2021, ότι τα ανησυχητικά ευρήματα σχετικά με την ψυχική υγεία των εργαζόμενων ήταν απόρροια των έκτακτων συνθηκών της πανδημίας, σήμερα φαίνεται να διαψεύδεται. Τα ζητήματα αυτά έχουν βαθύτερα αίτια και σωρευτικό ή και μονιμότερο χαρακτήρα. Είναι δεδομένο ότι τα ζητήματα του wellbeing είναι απαραίτητα να βρίσκονται στο επίκεντρο της στρατηγικής των οργανισμών, ώστε να διευκολύνεται για τους ανθρώπους τους η βέλτιστη δυνατή αρμονία και διαχείριση των σύνθετων προκλήσεων της ζωής τους. Η ανάπτυξη των επιχειρήσεων περνάει μέσα από την επένδυση

στους ανθρώπους τους, στις νέες δεξιότητες και σχέσεις που απαιτεί η συνδιαμόρφωση του μελλοντικά βιώσιμου επιχειρηματικού μοντέλου, στην ικανότητά τους να επουξάνουν τη λειτουργία τους συνεργαζόμενοι με το AI και, βέβαια, στην ψυχική τους υγεία και αρμονία, που ενεργοποιούν τη δημιουργικότητα και συνεργασία. Είμαστε δίπλα στις επιχειρήσεις για τη συμβολή στην ανάπτυξη ηγετών που συνδέονται, συναισθάνονται, εξελίσσονται μαζί με τους ανθρώπους τους και που, μέσα από νέους τρόπους εργασίας και νέες δεξιότητες των ανθρώπων τους, αντιμετωπίζουν με ανθεκτικότητα και δημιουργικότητα τις προκλήσεις».

Η Τατιάνα Τούντα, πρόεδρος και CEO της Hellas EAP, τονίζει ότι: «Η ψυχική υγεία δεν είναι ένα “αόρατο” ζήτημα. Είναι μια πραγματικότητα που επηρεάζει όχι μόνο την εργασία, αλλά συνολικά τη ζωή, τις σχέσεις και την ποιότητα της καθημερινότητάς μας. Βλέπουμε όλο και περισσότερους εργαζόμενους να αναζητούν βοήθεια για το άγχος, την εξουθένωση και τα σωματικά συμπτώματα που πηγάζουν από την ψυχολογική πίεση που αισθάνονται, αλλά, ταυτόχρονα, και μια αυξανόμενη ανάγκη για ανθρώπινη επαφή, για ουσιαστικό νοιάξιμο και για ενσυναίσθηση. Είναι ενθαρρυντικό ότι μεγαλώνει η διάθεση να μιλήσουν ανοιχτά, να σπάσουν το στίγμα και να ζητήσουν υποστήριξη – κάτι που αφορά όχι μόνο το εργασιακό περιβάλλον αλλά και τον τρόπο που πρέπει να στεκόμαστε ο ένας απέναντι στον άλλον ως κοινωνία. Αυτό το κλίμα εμπιστοσύνης και αλλαγής είναι μια μεγάλη ευκαιρία και για τους οργανισμούς. Όσοι επενδύουν σε μια κουλτούρα φροντίδας, σε εκπαίδευση στελεχών και σε δράσεις που καλλιεργούν την ευεξία ολιστικά (wellbeing), αλλά και που ενισχύουν την αλληλεπίδραση, τον σεβασμό και το αίσθημα κοινότητας, κερδίζουν όχι μόνο την εμπιστοσύνη των ανθρώπων τους αλλά και συμβάλουν σε έναν πιο υγιή κοινωνικό ιστό. Για εμάς, που βρισκόμαστε δίπλα στους εργαζόμενους και στις οικογένειές τους καθημερινά, φρο-

ντίζοντας την ψυχική τους υγεία και ευεξία, είναι ξεκάθαρο: η “καλή” ψυχική υγεία είναι το θεμέλιο της ανθρώπινης ανθεκτικότητας, της ουσιαστικής ευημερίας και της βιώσιμης ανάπτυξης».

Ο διευθυντής του Εργαστηρίου Πειραματικής Ψυχολογίας του Τμήματος Ψυχολογίας του ΕΚΠΑ, καθηγητής Πέτρος Ρούσσος, επισημαίνει πως: «Τα ευρήματα της φετινής έρευνας αναδεικνύουν την ψυχική υγεία και την ευεξία των εργαζομένων ως κρίσιμους παράγοντες για τη λειτουργία και τη βιωσιμότητα των οργανισμών. Τα συμπτώματα που συνδέονται με την κατάθλιψη, το άγχος και τον θυμό επιβεβαιώνουν την ανάγκη συστηματικής παρακολούθησης και παρέμβασης, όχι μόνο σε εθνικό αλλά και σε διεθνές επίπεδο. Είναι πλέον σαφές ότι η ψυχική υγεία δεν αποτελεί μεμονωμένο ατομικό ζήτημα, αλλά οργανωσιακό κεφάλαιο, που επηρεάζει άμεσα την παραγωγικότητα, τη δέσμευση και την καινοτομία. Η στρατηγική ενσωμάτωση πολιτικών ψυχικής υγείας και ευεξίας στους οργανισμούς δεν είναι απλώς καλή πρακτική, αλλά βασική προϋπόθεση για την ανθεκτικότητα και την ικανότητα προσαρμογής τους στις συνεχείς αλλαγές. Ο σχεδιασμός πολιτικών που στηρίζουν την πρόληψη, τη στήριξη της ψυχικής υγείας και την ανάπτυξη μιας κουλτούρας φροντίδας αποτελεί βασικό βήμα για οργανισμούς που θέλουν να ανταποκριθούν με επιτυχία στις προκλήσεις της εποχής. Η πρόκληση, ωστόσο, για τους οργανισμούς δεν είναι μόνο να ανταποκριθούν στις τρέχουσες ανάγκες, αλλά να προετοιμαστούν και για το μέλλον. Η ψυχική υγεία πρέπει να ιδωθεί ως επένδυση που ενισχύει την επιχειρησιακή ευρωστία και την ικανότητα καινοτομίας, σε ένα περιβάλλον όπου οι αλλαγές είναι συνεχείς και απρόβλεπτες. Η ουσιαστική φροντίδα των εργαζομένων μετατρέπεται, έτσι, σε ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και σε δείκτη υπεύθυνης ηγεσίας».

Legal Name: ERNST AND YOUNG Single Member Societe Anonyme
for the Provision of Advisory Services
Distinctive title: ERNST & YOUNG BUSINESS ADVISORY SOLUTIONS
Legal form: Societe Anonyme
Registered seat: Chimarras 8B, Maroussi, 15125
General Commercial Registry No: 001576101000

Legal Name: ERNST & YOUNG (HELLAS) Certified Auditors-Accountants S.A.
Distinctive title: ERNST & YOUNG
Legal form: Societe Anonyme
Registered seat: Chimarras 8B, Maroussi, 15125
General Commercial Registry No: 000710901000

Find out more
about ey.ai:

How do we future-proof our business when tomorrow is already here?

EY EY Greece eygreece
 @EY_Greece EY Greece ey.com

ey.ai unifying
platform

The better the question.
The better the answer.
The better the world works.

Shape the future
with confidence

ΤΟ ΝΕΟ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

NANTIA ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ
DIRECTOR, PAYROLL, BAKER TILLY GREECE

την Ελλάδα εισάγονται αλλαγές που αποσκοπούν στην απλοποίηση των διαδικασιών και στη μείωση της γραφειοκρατίας, ενώ παράλληλα τροποποιείται το εργασιακό πλαίσιο, με αλλαγές στον χρόνο εργασίας, στις μορφές απασχόλησης και στις υποχρεώσεις εργοδοτών και εργαζομένων. Με τη δημοσίευση του Προεδρικού Διατάγματος 62/2025 (ΦΕΚ Α' 121/11.7.2025) και την ψήφιση του νόμου 5239/2025 (ΦΕΚ Α' 178/17.10.2025), υπό τον χαρακτηριστικό τίτλο «Δίκαιη εργασία για όλους: Απλοποίηση της νομοθεσίας - Στήριξη στον εργαζόμενο - Προστασία στην πράξη - Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις και λοιπές διατάξεις», θεσπίζεται ένα νέο πλαίσιο εργασιακών σχέσεων.

Η πιο εμφανής αλλαγή είναι η πλήρης ψηφιοποίηση των διαδικασιών. Όλα τα παλιά έντυπα που για δεκαετίες ταλαιπωρούσαν επιχειρήσεις και εργαζομένους –όπως το βιβλίο αδειών, ο ετήσιος πίνακας προσωπικού και ο πίνακας αδειών– περνούν οριστικά στο παρελθόν. Πλέον, η πρόσληψη ενός εργαζομένου ολοκληρώνεται με ένα και μόνο βήμα, μέσω της ψηφιακής αναγγελίας έναρξης εργασίας στο Π.Σ. ΕΡΓΑΝΗ II. Δεν απαιτείται πλέον η υποβολή της σύμβασης εργασίας, ούτε η τήρηση φυσικών εγγράφων στον χώρο εργασίας, όπως τα εκκαθαριστικά σημειώματα αποδοχών ή οι έντυπες ατομικές συμβάσεις. Όλα περνούν στην ψηφιακή εποχή, όπου κάθε

ενέργεια καταγράφεται και παρακολουθείται ηλεκτρονικά, εξασφαλίζοντας μεγαλύτερη διαφάνεια και μείωση του διοικητικού φόρτου.

Μια από τις πιο ενδιαφέρουσες καινοτομίες είναι η εφαρμογή «Ταχείας πρόσληψης». Μέσω αυτής, δίνεται η δυνατότητα άμεσης απασχόλησης εργαζομένων για περιορισμένο χρόνο, έως δύο ημέρες την εβδομάδα, προκειμένου να καλυφθούν έκτακτες ανάγκες. Η ρύθμιση αυτή στοχεύει κυρίως σε επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν εποχιακές ή απρόβλεπτες απαιτήσεις.

Σημαντικές είναι και οι αλλαγές στο καθεστώς των υπερωριών. Ο νέος νόμος επιτρέπει στους εργαζομένους να εργάζονται έως τέσσερις ώρες υπερωριακά την ημέρα για τον ίδιο εργοδότη, με συνολικό ανώτατο όριο 150 ωρών ετησίως και προσαύξηση 40% στο ωρομίσθιο. Παράλληλα, εισάγεται ρητή πρόβλεψη ότι ο εργαζόμενος έχει δικαίωμα να αρνηθεί υπερωρία, εφόσον η άρνησή του στηρίζεται στην καλή πίστη. Μάλιστα, κάθε απόλυση που θα επιχειρηθεί για τον λόγο αυτό θεωρείται αυτομάτως άκυρη. Η υπερωριακή απασχόληση επεκτείνεται και στο καθεστώς εκ περιτροπής εργασίας, προσαρμόζοντας το σύστημα στις νέες μορφές απασχόλησης που κερδίζουν έδαφος.

Ιδιαίτερη σημασία έχει η αναθεώρηση των κανόνων για τη διευθέτηση του χρόνου εργασίας. Εργοδότης και εργαζόμενος μπορούν

πλέον να συμφωνήσουν ευέλικτα περιόδους αυξημένης ή μειωμένης απασχόλησης μέσα σε έναν κύκλο έως δώδεκα μηνών. Αυτό σημαίνει ότι είναι πλέον εφικτή, εφόσον υπάρξει ατομική συμφωνία, η εφαρμογή τετραήμερης εργασίας με δεκάωρο ημερήσιο ωράριο – ένα μοντέλο που ήδη υιοθετούν πολλές ευρωπαϊκές οικονομίες στο πλαίσιο της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής. Με αυτόν τον τρόπο, το νέο πλαίσιο δεν περιορίζεται απλώς στην οργάνωση του ωραρίου, αλλά εισάγει μια νέα κουλτούρα ευελιξίας και εμπιστοσύνης μεταξύ εργοδότη και εργαζομένου.

Αλλάζει και ο τρόπος χορήγησης της ετήσιας άδειας. Πλέον, οι εργαζόμενοι έχουν τη δυνατότητα να κατανέμουν την άδειά τους σε περισσότερες περιόδους, με την υποχρέωση μία από αυτές να περιλαμβάνει τουλάχιστον πέντε εργάσιμες ημέρες επί πενήνθμερης εργασίας ή έξι επί εξαήμερης. Η δήλωση της άδειας πραγματοποιείται ηλεκτρονικά μέσω του ΕΡΓΑΝΗ II, εξαλείφοντας τις παλιές χειρόγραφες διαδικασίες και ενισχύοντας τη διαφάνεια στην τήρηση των δικαιωμάτων. Έτσι, το δικαίωμα στην ανάπαυση και την προσωπική ζωή αποκτά πιο σύγχρονη και πρακτική μορφή. Οι αλλαγές αυτές αποτελούν πλέον το ισχύον θεσμικό πλαίσιο και κάθε ενδιαφερόμενος καλείται να τις λάβει υπόψη στις σχετικές διαδικασίες.

Leading with ambition

Our growth mindset and entrepreneurial spirit foster continuous progress for businesses.

We are dedicated to shaping a socially responsible and sustainable future.

www.bakertilly.gr | info@bakertilly.gr

Now, for tomorrow

Η ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΤΩΝ CFO: ΕΜΠΝΕΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΑΛΛΑΓΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΕ ΑΝΩΤΕΡΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ

GRANT THORNTON

Η παρουσία των γυναικών σε θέσεις CFO πλησιάζει πλέον την ίση εκπροσώπηση των δυο φύλων, σηματοδοτώντας μια καθοριστική στροφή στην παγκόσμια οικονομική ηγεσία.

Το άρθρο αυτό δημοσιεύθηκε από την Grant Thornton International (GTIL) στην παγκόσμια ιστοσελίδα της Grant Thornton, στο πλαίσιο ανάδειξης της φετινής μας έρευνας για το γυναικείο επιχειρείν.

Η έρευνα της Grant Thornton International για το γυναικείο επιχειρείν αναδεικνύει ένα σημαντικό ορόσημο: το 44,6% των επιχειρήσεων παγκοσμίως διαθέτουν σήμερα γυναίκα οικονομική διευθύντρια (CFO), ποσοστό που πλησιάζει την ίση εκπροσώπηση των δύο φύλων. Ο ρόλος του CFO αποτελεί έτσι τη δεύτερη ανώτερη διοικητική θέση που ξεπερνά το όριο του 40%, μετά τη θέση του διευθυντή/υπεύθυνου Ανθρώπινου Δυναμικού, η οποία είχε φτάσει πρώτη σε αυτό το ορόσημο.

Πρόκειται για ένα σημείο καμπής για την εκπροσώπηση των γυναικών σε ανώτερες διοικητικές θέσεις. Με το 34% των ανώτερων διοικητικών θέσεων, παγκοσμίως, να καλύπτονται πλέον από γυναίκες, καθίσταται ση-

μαντικό να διερευνηθούν οι παράγοντες που συντελούν στην πρόοδο σε συγκεκριμένους ρόλους και να εντοπιστούν τρόποι με τους οποίους τα επιτεύγματα αυτά μπορούν να γενικευθούν σε όλες τις ανώτερες διοικητικές θέσεις.

Στο άρθρο αυτό εξετάζουμε πώς η άνοδος των γυναικών CFO δεν αναδιαμορφώνει μόνο τον χάρτη της οικονομικής ηγεσίας αλλά και πώς μπορεί να λειτουργήσει ως μοχλός αύξησης του ποσοστού της γυναικείας εκπροσώπησης σε όλες τις ανώτερες διοικητικές θέσεις, προκειμένου οι επιχειρήσεις να μη στερηθούν μια ακόμη γενιά γυναικείου ταλέντου.

Ο αντίκτυπος των παγκόσμιων μεταβολών στον ρόλο του CFO

Προκειμένου να μπορέσουν και άλλοι ρόλοι να ακολουθήσουν την ίδια πορεία, είναι απαραίτητο να διερευνηθούν οι παράγοντες που καθιστούν δυνατή την άνοδο των γυναικών σε CFO. Διακρίνουμε δύο καθοριστικούς παράγοντες: αφενός, η επίδραση των μακροοικονομικών γεγονότων στον ίδιο τον ρόλο του CFO και, αφετέρου, η αυξημένη συμμετοχή των γυναικών στην εκπαίδευση.

Μακροοικονομικοί παράγοντες

Η εντυπωσιακή άνοδος των γυναικών σε CFO στον χώρο των μεσαίων επιχειρήσεων συνέπεσε με μια αλληλουχία μεγάλων μακροοικονομικών αναταράξεων. Στην περίοδο μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, οι επιχειρήσεις βρέθηκαν αντιμέτωπες με διαδοχικά σοκ: από την κρίση χρέους στην Ευρωζώνη έως την επιβράδυνση της οικονομίας της Κίνας, και από την πανδημία έως την εκτίναξη των τιμών ενέργειας μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία.

Η έρευνα της Grant Thornton για το γυναικείο επιχειρείν καταδεικνύει ότι οι μεγαλύτερες αυξήσεις στο ποσοστό γυναικών που κατέχουν θέση CFO συνδέονται χρονικά με κομβικά για την παγκόσμια οικονομία γεγονότα. Ενδεικτικά, τα χρόνια μετά το Brexit σηματοδεύτηκαν από ανακατατάξεις στις διεθνείς εμπορικές συμφωνίες, την άνοδο νέων ηγεσιών σε ισχυρές οικονομίες, αλλά και την απαρχή του κινήματος #MeToo. Τα δεδομένα ανατακτούν αυτή τη συγκυρία: την περίοδο 2017-2019, το ποσοστό των γυναικών που κατείχαν θέση CFO αυξήθηκε κατά 15 ποσοστιαίες μονάδες.

Παγκόσμιο ποσοστό επιχειρήσεων με γυναίκα CFO

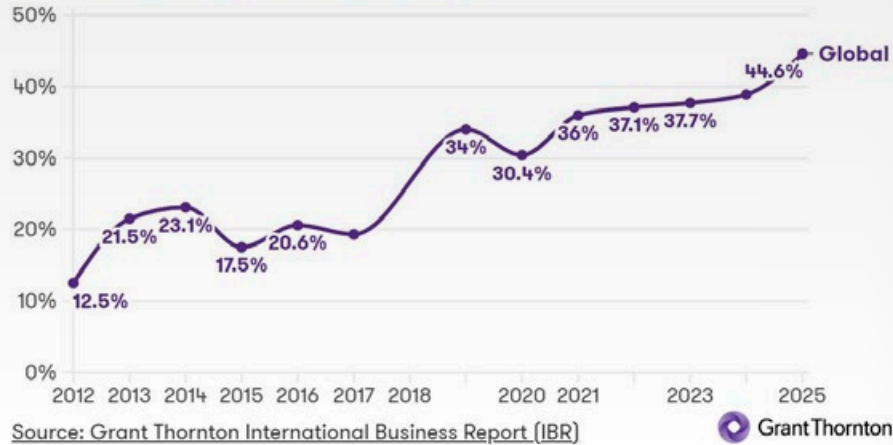
Παρά το γεγονός ότι αυτά τα σημαντικά οικονομικά γεγονότα επηρέασαν πολλούς τομείς της επιχειρηματικής δραστηριότητας, ο ρόλος του CFO δέχτηκε, πιθανότατα, ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο ελέγχου και παρακολούθησης. Η πίεση που προέκυψε από αυτήν συνετέλεσε σε υψηλότερη

διακύμανση στον κύκλο των CFO, δημιουργώντας, παράλληλα, ευκαιρίες ώστε ένα πιο ποικιλόμορφο ταλέντο να αναδειχθεί. Αυτό ανοίγει τον δρόμο για την είσοδο γυναικών σε αυτές τις θέσεις και την ανάληψη ηγετικού ρόλου.

Καθώς τα τρέχοντα γεγονότα αναδιαμορφώνουν τον κόσμο και δημιουργούν νέες προκλήσεις, οι επιχειρήσεις οφείλουν να αξιολο-

γήσουν κατά πόσο και πώς μπορούν να μετατρέψουν αυτές τις προκλήσεις σε ευκαιρίες. Οι επιχειρήσεις που προληπτικά επανεξετάζουν τον προγραμματισμό διαδοχής και τις διαδικασίες πρόσληψης κατά περιόδους αλλαγών θα είναι καλύτερα προετοιμασμένες να βελτιώσουν την ισορροπία των φύλων σε ανώτερες διοικητικές θέσεις.

Global percentage of businesses with a female CFO

«Η άνοδος των γυναικών σε ηγετικούς ρόλους συνέπεσε με σημαντικές μακροοικονομικές ανακατατάξεις, κυρίως διότι οι επιχειρήσεις χρειάστηκε να επανασχεδιάσουν τα παραδοσιακά μοντέλα ηγεσίας για να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά κρίσεις. Οι CFO διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο σε αυτές τις κρίσιμες στιγμές και, όταν οι επιχειρήσεις αναζητούν νέες ιδέες και φρέσκες προοπτικές, μπορούν συχνά να εντάξουν περισσότερη ποικιλομορφία στις ομάδες τους, ώστε να ανταποκριθούν αποτελεσματικότερα στις προκλήσεις», τονίζει η Michelle Watson, chief financial officer, Grant Thornton Australia.

Συμμετοχή στην εκπαίδευση - Διεύρυνση ταλέντου

Η αύξηση του αριθμού των γυναικών σε ανώτερες διοικητικές θέσεις ακολούθησε την ταχεία ανάπτυξη της συμμετοχής των γυναικών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ως αποτέλεσμα, περισσότερες γυναίκες διαθέτουν υψηλού επιπέδου ακαδημαϊκά και επαγγελματικά προσόντα, τα οποία μπορούν να είναι ιδιαίτερα σημαντικά για ανώτερους χρηματοοικονομικούς ρόλους, όπως αυτόν του CFO.

Σύμφωνα με την Association to Advance Collegiate Schools of Business (AACSB), οι εγγραφές γυναικών σε μεταπτυχιακά προγράμματα χρηματοοικονομικών στις ΗΠΑ αυξήθηκαν κατά 41% σε ετήσια βάση το 2021/22, ενώ σε παγκόσμιο επίπεδο η αύξηση έφτασε

το 70%.

Στο Βιετνάμ, όπου το 68,2% των CFO είναι γυναίκες, οι γυναίκες αποτελούν πλέον το 54% των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Διαπιστώσαμε ότι αυτό αποτελεί έναν κοινό παράγοντα και σε άλλες χώρες όπου οι γυναίκες κυριαρχούν στη θέση του CFO.

Το μήνυμα είναι σαφές: οι επιχειρήσεις οφείλουν να συνεχίσουν να γεφυρώνουν το χάσμα μεταξύ εκπαίδευσης και ηγεσίας, καθιστώντας δυνατή για τις γυναίκες την ομαλή μετάβαση από την τάξη στην κορυφή της διοίκησης.

Καταλύτης αλλαγής: να στηρίζεις και να προχωράς

Η αύξηση του αριθμού των γυναικών σε θέσεις CFO δεν αποτελεί μόνο θετική είδηση για τον συγκεκριμένο ρόλο, αλλά λειτουργεί και ως πλατφόρμα για μια ευρύτερη αλλαγή.

Τα υψηλότερα ποσοστά γυναικών CFO μπορούν να λειτουργήσουν ως καταλύτης για την αύξηση της παρουσίας των γυναικών σε άλλες ανώτερες διοικητικές θέσεις. Οι γυναίκες CFO μπορούν να «ανεβάσουν» άλλες γυναίκες, προσφέροντας καθοδήγηση ή mentoring, ώστε να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους και να ανέλθουν σταδιακά σε ανώτερες και διοικητικές θέσεις.

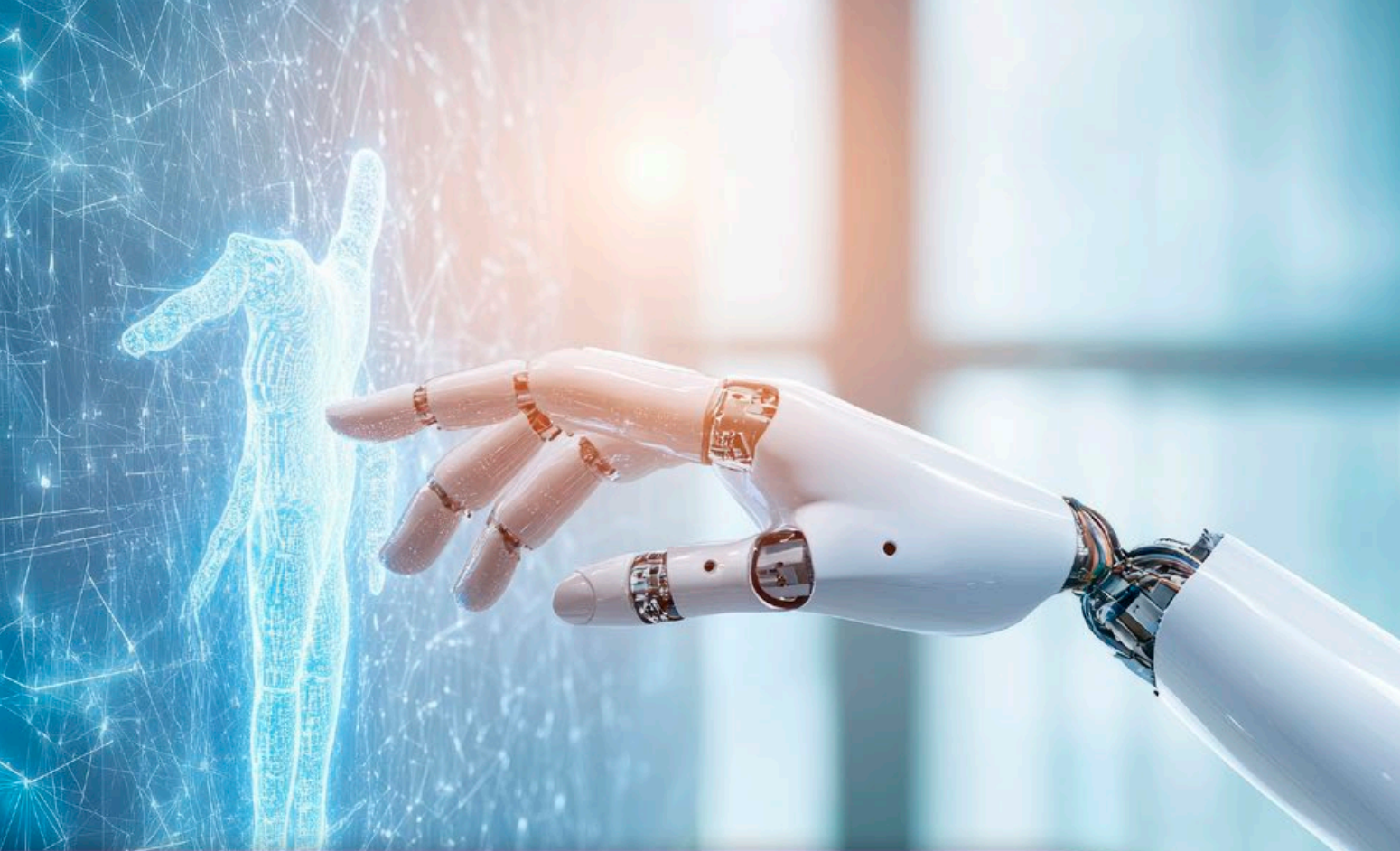
Παράλληλα, οι γυναίκες CFO βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση για να «προχωρήσουν» στον ρόλο της διευθύνουσας συμβούλου (CEO),

όπου τα ποσοστά γυναικείας εκπροσώπησης παραμένουν επίμονα χαμηλά (21,7%). Η μετάβαση από CFO σε CEO αποτελεί συχνή διαδρομή, καθώς το 40% των παγκόσμιων CEO έχουν αναλάβει άμεσα τον ρόλο αυτό είτε από θέση CFO, είτε COO, είτε επικεφαλής τμήματος. Η αύξηση του αριθμού των γυναικών CFO μπορεί, συνεπώς, να συμβάλει στο να αλλάξει αυτή η ισορροπία.

Αλυσιδωτές επιπτώσεις στις ανώτερες διοικητικές θέσεις

Μια ισχυρή παρουσία γυναικών σε επίπεδο CFO μπορεί να αμφισβητήσει προκαταλήψεις στη διοικητική επιτροπή, να επηρεάσει τις πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης και να καλλιεργήσει μια κουλτούρα όπου οι γυναίκες ευημερούν σε ανώτερες διοικητικές θέσεις. Η άνοδος των CFO αποδεικνύει τι είναι εφικτό και τι ενδέχεται να ακολουθήσει.

Ωστόσο, για να αξιοποιηθεί πλήρως αυτή η σημαντική αλλαγή, οι επιχειρήσεις πρέπει να δράσουν με σαφή πρόθεση. Για να ενισχύσουν τον αριθμό των γυναικών σε ανώτερες διοικητικές θέσεις, οι επιχειρήσεις μπορούν να ανατρέξουν στην έρευνα για το γυναικείο επιχειρείν της Grant Thornton και να ανακαλύψουν πώς μπορούν να γίνουν μέρος αυτής της αλλαγής.

We Breathe **AI.** We Lead **Tech.**

Assurance | Advisory | Tax | BPO

grant-thornton.gr

Learn more

ΟΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΤΗ ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ

ΕΛΙΝΑ ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

HEAD OF FINANCIAL REPORTING, MOTOR OIL, INTERNATIONAL ASSEMBLY REPRESENTATIVE, ACCA, LECTURER, UNIC GLOBALTRAINING

Η φράση «Παλιά μας ρωτούσαν αν βγαίνουν τα νούμερα. Τώρα μας ρωτούν και τι να κάνουν με αυτά» αποτυπώνει με ακρίβεια τη ριζική μεταμόρφωση του ρόλου της Οικονομικής Διεύθυνσης τα τελευταία χρόνια. Οι οικονομικές υπηρεσίες δεν είναι πλέον ένας εσωστρεφής ελεγκτικός μηχανισμός, αλλά ένας δυναμικός συνεργάτης στη διαμόρφωση της επιχειρησιακής στρατηγικής. Η πρόκληση, επομένως, δεν είναι μόνο η κατανόηση των αριθμών, αλλά η μετάφρασή τους σε νόημα, κατεύθυνση και δράση. Αυτή η νέα διάσταση απαιτεί επαναπροσδιορισμό δεξιοτήτων, ενίσχυση των τεχνολογικών υποδομών και συνεχή προσαρμογή στις εξελισσόμενες κανονιστικές απαιτήσεις.

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός των οικονομικών υπηρεσιών

Η είσοδος τεχνολογιών όπως η τεχνητή νοημοσύνη (AI), το Machine Learning και τα εργαλεία Business Intelligence (BI) έχει αλλάξει ριζικά τον τρόπο συλλογής, επεξεργασίας και παρουσίασης οικονομικών δεδομένων. Τα BI εργαλεία προσφέρουν δυνατότητες απεικόνισης σε πραγματικό χρόνο, επιτρέποντας στους οργανισμούς να λαμβάνουν αποφάσεις βασισμένες σε δεδομένα πραγματικού χρόνου. Η χρήση διαδραστικών dashboards διευκολύνει την παρακολούθηση KPIs, την αναγνώριση τάσεων και αποκλίσεων, και τη μετατροπή δεδομένων σε στρατηγική πληροφόρηση.

Η προσέγγιση του Ομίλου Motor Oil δείχνει πως η Οικονομική Διεύθυνση μπορεί να γίνει

επιταχυντής λήψης αποφάσεων: τα δεδομένα γίνονται προσβάσιμα και στοχευμένα, περιορίζοντας το information overload και ενδυναμώνοντας τις επιχειρησιακές μονάδες, ώστε να ενεργούν με ταχύτητα και ακρίβεια.

Αυτοματισμός και ανάλυση δεδομένων

Η ενσωμάτωση τεχνολογιών όπως το RPA και το Machine Learning αυτοματοποιεί επαναλαμβανόμενες εργασίες, μειώνει λάθη και ελευθερώνει χρόνο για στρατηγικές αναλύσεις. Η πραγματική πρόκληση δεν είναι μόνο η τεχνική υιοθέτηση, αλλά η διαχείριση της αλλαγής: πώς ενσωματώνονται αυτές οι τεχνολογίες με τρόπο που υποστηρίζει την ανθρώπινη κρίση, αντί να την υποκαθιστά.

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός μεταφέρει το επίκεντρο από την τήρηση δεδομένων στην κατανόησή τους. Η Οικονομική Διεύθυνση λειτουργεί πλέον ως «information curator», μεταφράζοντας τεράστιους όγκους δεδομένων σε πρακτική γνώση που υποστηρίζει επιχειρησιακές αποφάσεις και στρατηγική.

Νέες κανονιστικές απαιτήσεις

Το Financial Reporting αντιμετωπίζει έντονο κανονιστικό μετασχηματισμό. Οι αλλαγές στα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (IFRS) επηρεάζουν τη δομή, ανάλυση και επικοινωνία των οικονομικών πληροφοριών.

Ένα από τα σημαντικότερα νέα πρότυπα, το ΔΠΧΑ 18, Παρουσίαση και Γνωστοποιήσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις, εισάγει μια θεμελιώδη αλλαγή στον τρόπο παρουσίασης των

αποτελεσμάτων. Το νέο πλαίσιο αντικαθιστά το ΔΛΠ 1 και έχει ως στόχο να ενισχύσει τη διαφάνεια, τη συγκρισιμότητα και τη χρησιμότητα των οικονομικών πληροφοριών για τους επενδυτές. Οι επιχειρήσεις θα υποχρεούνται να παρουσιάζουν καθορισμένα υποσύνολα στην κατάσταση αποτελεσμάτων, να γνωστοποιούν δείκτες απόδοσης που έχουν οριστεί από τη διοίκηση (Management Performance Measures) και να εφαρμόζουν νέες αρχές ομαδοποίησης των πληροφοριών.

Η επίδραση του ΔΠΧΑ 18 δεν είναι μόνο λογιστική. Επηρεάζει τη δομή των reporting συστημάτων, καθώς τα δεδομένα πρέπει να ταξινομούνται και να παρακολουθούνται με τρόπο που να επιτρέπει τη διακριτή παρουσίαση και ανάλυση. Αυτό ωθεί τα τμήματα της Οικονομικής Διεύθυνσης να επανεξετάσουν τις αρχιτεκτονικές δεδομένων, να ενσωματώσουν Business Intelligence (BI) πλατφόρμες και να δημιουργήσουν αυτοματοποιημένες ροές αναφορών που να συνδέονται με τα management KPIs. Η κανονιστική συμμόρφωση μετατρέπεται έτσι σε μοχλό ψηφιακού εκσυγχρονισμού.

Σημαντικές είναι και οι τροποποιήσεις που αφορούν τις συμβάσεις ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (ΔΠΧΑ 9 και ΔΠΧΑ 7, Δεκέμβριος 2024). Οι νέες απαιτήσεις για συμβάσεις που έχουν φυσική παράδοση ενέργειας (physical) και αυτές άνευ παράδοσης (virtual), καθώς και οι τροποποιήσεις που αφορούν τη λογιστική αντιστάθμιση αυτών των συμβάσεων, αναβαθμίζουν την ανάγκη εξειδικευμένης γνώσης στον χώρο της ενεργ-

γειακής λογιστικής. Οι οικονομικές υπηρεσίες των ενεργειακών ομίλων καλούνται να συνδυάσουν χρηματοοικονομική ακρίβεια με κατανόηση των λειτουργικών και ρυθμιστικών ιδιαιτεροτήτων της αγοράς.

Digital Reporting και XBRL

Η ψηφιοποίηση της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης έχει ήδη αλλάξει ριζικά το τοπίο της εταιρικής αναφοράς. Η μετάβαση από τις παραδοσιακές, στατικές μορφές reporting σε ψηφιακές, διασυνδεδεμένες πλατφόρμες σηματοδοτεί μια νέα εποχή για τη διαφάνεια, τη συγκρισιμότητα και την αποτελεσματικότητα των χρηματοοικονομικών στοιχείων. Στο επίκεντρο αυτής της μετάβασης βρίσκεται το XBRL (eXtensible Business Reporting Language) – ένα διεθνές πρότυπο που επιτρέπει την ανταλλαγή και ανάλυση οικονομικών δεδομένων σε machine-readable μορφή.

Το XBRL έχει θεσμοθετηθεί πλέον ως υποχρεωτικό πλαίσιο για τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε ρυθμιζόμενες αγορές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με τους κανονισμούς της ESMA (European Securities and Markets Authority), από την 1η Ιανουαρίου 2021 όλες οι εισηγμένες εταιρείες οφείλουν να δημοσιεύουν τις Ετήσιες Χρηματοοικονομικές Εκθέσεις τους σε ενιαία ηλεκτρονική μορφή (ESEF, European Single Electronic Format) βασισμένη στη δημοσιευμένη ταξινόμια (taxonomy) XBRL. Από το 2022, η υποχρέωση επεκτάθηκε και στις σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων, οι οποίες πρέπει επίσης να σημαίνονται με ετικέτα (tagged), ώστε να είναι δυνατή η πλήρης επεξεργασία τους.

Αυτή η αλλαγή δεν αποτελεί απλώς τεχνική απαίτηση, αλλά στρατηγική αναβάθμιση των χρηματοοικονομικών αναφορών. Το XBRL ενισχύει την ακρίβεια, τη διαφάνεια και τη συνέπεια των δημοσιοποιούμενων δεδο-

μένων, μειώνοντας τα σφάλματα που συχνά προκύπτουν από τον ανθρώπινο παράγοντα. Παράλληλα, επιτρέπει τη διαλειτουργικότητα μεταξύ διαφορετικών συστημάτων και αγορών, δημιουργώντας ένα ενιαίο οικοσύστημα δεδομένων που διευκολύνει τη σύγκριση εταιρειών και την αξιολόγηση κινδύνου από επενδυτές, ρυθμιστικές αρχές και αναλυτές.

Ωστόσο, η εφαρμογή του XBRL δεν ήταν χωρίς προκλήσεις. Οι επιχειρήσεις χρειάστηκε να επενδύσουν σε νέα λογισμικά, να εκπαιδεύσουν τα στελέχη της Οικονομικής Διεύθυνσης, να αναθεωρήσουν διαδικασίες ελέγχου και να συνεργαστούν στενά με τους εξωτερικούς ελεγκτές και το IT. Στην πράξη, η επιτυχία της μετάβασης εξαρτήθηκε από το βαθμό ωριμότητας των εσωτερικών συστημάτων και τη δυνατότητα ενοποίησης δεδομένων από διαφορετικές πηγές.

Κατά τα πρώτα χρόνια της εφαρμογής, η πράξη ανέδειξε πολύτιμα διδάγματα:

- Η ποιότητα των δεδομένων είναι εξίσου κρίσιμη με τη συμμόρφωση. Η machine readable μορφή δεν εξασφαλίζει αυτομάτως αξιοπιστία, αν τα δεδομένα δεν είναι ορθά ή πλήρη.

- Η συνεργασία μεταξύ Οικονομικής Διεύθυνσης και IT αποτελεί βασικό παράγοντα επιτυχίας. Η τεχνική υλοποίηση του XBRL απαιτεί συνδυασμό χρηματοοικονομικής κατανόησης και τεχνολογικής εξειδίκευσης.

- Η ενσωμάτωση των διαδικασιών tagging στην καθημερινή ροή reporting –και όχι ως απομονωμένο στάδιο στο τέλος του κύκλου– μειώνει σημαντικά τον χρόνο και τα σφάλματα.

- Τέλος, η χρήση αυτοματοποιημένων validation tools βελτιώνει την ποιότητα και επιτρέπει real-time έλεγχο συνέπειας και πληρότητας.

Κοιτάζοντας προς το μέλλον, το digital

reporting εξελίσσεται σε μια πιο ολιστική διαδικασία, όπου η δομημένη πληροφόρηση δεν περιορίζεται στις οικονομικές καταστάσεις, αλλά επεκτείνεται σε πεδία όπως τα ESG disclosures, η φορολογική διαφάνεια και οι μη χρηματοοικονομικές επιδόσεις. Η τάση αυτή θα οδηγήσει σταδιακά σε ένα ενιαίο reporting οικοσύστημα, όπου όλα τα δεδομένα –οικονομικά, περιβαλλοντικά και κοινωνικά– θα συνδέονται μεταξύ τους σε μια ενιαία ψηφιακή βάση.

Business Partnering και Controlling: Ο νέος ρόλος της Οικονομικής Διεύθυνσης

Το business partnering δεν περιορίζεται σε αναφορές, αλλά αφορά τη μετατροπή δεδομένων σε στρατηγική πληροφόρηση. Το controlling διασφαλίζει ακρίβεια και συμμόρφωση, ενώ λειτουργεί ως μηχανισμός στρατηγικής ανάλυσης, εντοπίζοντας τάσεις, ευκαιρίες και πιθανά σημεία βελτίωσης. Η Οικονομική Διεύθυνση σταδιακά παύει να είναι απλός παρατηρητής αποτελεσμάτων και γίνεται ο σύνδεσμος μεταξύ δεδομένων και δράσης, υποστηρίζοντας τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων.

Τα skills της επιτυχίας στο σύγχρονο finance

Η νέα εποχή απαιτεί συνδυασμό τεχνικών και soft skills:

1. Αναλυτική σκέψη

Η ικανότητα ανάλυσης και ερμηνείας δεδομένων είναι πλέον θεμελιώδης. Η Οικονομική Διεύθυνση πρέπει να μετατρέπει τεράστιους όγκους δεδομένων σε actionable insights. Αυτό σημαίνει όχι μόνο να αναγνωρίζει τάσεις, αποκλίσεις ή ευκαιρίες, αλλά και να κατανοεί την επίδρασή τους σε κόστη, κερδοφορία και επενδυτικές αποφάσεις. Η αναλυτική σκέψη

αποτελεί τη βάση για τη δημιουργία αξίας για την επιχείρηση.

2. Digital Literacy

Η ψηφιακή επάρκεια δεν περιορίζεται στη χρήση λογισμικών. Οι επαγγελματίες Finance πρέπει να κατανοούν και να αξιοποιούν εργαλεία BI, XBRL, RPA και AI ώστε να αυτοματοποιούν διαδικασίες και να διασφαλίζουν την ποιότητα των δεδομένων.

3. Business Acumen

Η κατανόηση των λειτουργικών διαδικασιών, της αγοράς και των στρατηγικών προτεραιοτήτων είναι κρίσιμη. Οι επαγγελματίες Finance δεν πρέπει να περιορίζονται στην ανάλυση αριθμών, αλλά να συνδέουν τα αποτελέσματα με τις αποφάσεις που πρέπει να πάρουν οι managers. Το business acumen επιτρέπει στις οικονομικές υπηρεσίες να λειτουργούν ως πραγματικός σύμβουλος, προσφέροντας προτάσεις που ισορροπούν ανάμεσα στην επιχειρησιακή αποτελεσματικότητα και την οικονομική βιωσιμότητα.

4. Communication και Storytelling

Η μετατροπή σύνθετων δεδομένων σε απλές ιστορίες είναι κεντρική δεξιότητα του σύγχρονου Finance. Η ικανότητα να επικοινωνείς με σαφήνεια την εικόνα των οικονομικών στοιχείων, να επισημαίνεις τάσεις και να προτείνεις δράσεις, καθιστά την Οικονομική Διεύθυνση στρατηγικό advisor. Η αφήγηση μέσω δεδομένων ενδυναμώνει τη συνεργασία με τη διοίκηση και διευκολύνει τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων.

Οι οικονομικές υπηρεσίες που δεν πεθαίνουν ποτέ – μόνο εξελίσσονται

Ολοκληρώνοντας τη ανάλυση για στις προκλήσεις και στις ευκαιρίες του σύγχρονου Finance, γίνεται εμφανές ότι οι οικονομικές υπηρεσίες βρίσκονται σε μια κομβική καμπή. Η μετάβαση στη νέα εποχή δεν είναι απλώς τεχνολογική ή κανονιστική, είναι βαθιά στρατηγική και ανθρωποκεντρική. Το Finance πρέπει να συνδυάζει τεχνολογία, επιχειρησιακή αντίληψη και ικανότητες επικοινωνίας, ώστε να παραμένει όχι μόνο συμμορφωτικό

και ακριβές, αλλά και δημιουργικός μοχλός ανάπτυξης για τον οργανισμό.

Η ψηφιοποίηση και ο αυτοματισμός των διαδικασιών δημιουργούν νέες ευκαιρίες για βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της ακρίβειας, αλλά παράλληλα απαιτούν συνεχή αναβάθμιση δεξιοτήτων. Το στοιχείο αυτό αναδεικνύει την ανάγκη για διαρκή εκπαίδευση και επανακατάρτιση, με στόχο την απόκτηση ψηφιακής και αναλυτικής επάρκειας, καθώς και κατανόησης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Παράλληλα, οι κανονιστικές αλλαγές, όπως τα νέα ΔΠΧΑ και η υποχρεωτική χρήση XBRL για reporting, επανακαθορίζουν τα όρια της ευθύνης της Οικονομικής Διεύθυνσης. Δεν πρόκειται πλέον μόνο για την παραγωγή οικονομικών καταστάσεων που συμμορφώνονται με τα πρότυπα, πρόκειται για την ανάπτυξη ψηφιακών υποδομών που υποστηρίζουν διαφανείς, συγκρίσιμες και άμεσα αναλυτές πληροφορίες.

Το business partnering αποκτά ακόμα μεγαλύτερη σημασία σε αυτό το πλαίσιο. Η στενή συνεργασία της Οικονομικής Διεύθυνσης με τις επιχειρησιακές μονάδες επιτρέπει τη δημιουργία δυναμικών αναφορών που συνδέουν τα δεδομένα με στις πραγματικές ανάγκες της επιχείρησης. Η στρατηγική αξία της Οικονομικής Διεύθυνσης βρίσκεται ακριβώς σε αυτή τη γέφυρα ανάμεσα στην ανάλυση και τη δράση.

Επιπλέον, η ενσωμάτωση ESG reporting και άλλων μη χρηματοοικονομικών δεικτών στο reporting οικοσύστημα ανοίγει τον δρόμο για μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της εταιρικής διακυβέρνησης. Η σύνδεση οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών δεδομένων δημιουργεί μια πιο σφαιρική εικόνα της επίδοσης της επιχείρησης και ενισχύει τη διαφάνεια προς επενδυτές, ρυθμιστικές αρχές και κοινωνία.

Συνοψίζοντας, η επιτυχία στο σύγχρονο Finance απαιτεί ισορροπία ανάμεσα σε τρεις άξονες: τεχνολογική και ψηφιακή επάρκεια, κανονιστική συμμόρφωση και στρατηγικό business partnering. Οι οργανισμοί που κατα-

φέρνουν να ενοποιήσουν αυτά τα στοιχεία θα αποκτήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, ενώ όσοι παραμένουν προσκολλημένοι σε παραδοσιακές μεθόδους θα δυσκολευτούν να ανταποκριθούν στις συνεχείς αλλαγές της αγοράς και των κανονιστικών πλαισίων.

Η νέα εποχή του Finance δεν είναι μόνο θέμα εργαλείων και τεχνολογιών, είναι θέμα κουλτούρας. Απαιτεί οργανισμούς που ενθαρρύνουν την καινοτομία, τη συνεργασία και τη συνεχή μάθηση. Οι επαγγελματίες Finance καλούνται να γίνουν στρατηγικοί σύμβουλοι, «αφηγητές» των δεδομένων και οδηγοί της αλλαγής, συνδέοντας την οικονομική πληροφόρηση με την επιχειρησιακή στρατηγική. Σε αυτό το νέο περιβάλλον, το Finance δεν είναι απλώς η καρδιά της λογιστικής, αλλά η πυξίδα που κατευθύνει τον οργανισμό σε ασφαλή και βιώσιμη πορεία προς το μέλλον.

Και τελικά, η μεγαλύτερη έκπληξη ίσως να μην είναι η τεχνολογία ή οι κανονισμοί. Είναι ότι, σε αυτό το νέο τοπίο, η ανθρώπινη διαίσθηση αποκτά πρωταγωνιστικό ρόλο. Στην εποχή των δεδομένων σε πραγματικό χρόνο, των AI αλγορίθμων και των αυτοματοποιημένων αναφορών, η ικανότητα του ανθρώπου να «διαβάσει ανάμεσα στις γραμμές», να ανιχνεύσει τάσεις πριν γίνουν προφανείς και να πάρει αποφάσεις με θάρρος και δημιουργικότητα, γίνεται το απόλυτο αντ'αγωνιστικό πλεονέκτημα. Το Finance που δεν φοβάται να αμφισβητεί, να πειραματίζεται και να ονειρεύεται – αυτό είναι που θα καθορίσει ποι οι οργανισμοί θα ηγηθούν στο μέλλον.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

International Accounting Standards Board: IFRS 18 Presentation and Disclosure in Financial Statements

International Accounting Standards Board: Amendments to IFRS 9 and IFRS 7: Contracts Referencing Nature-dependent Electricity

The European Securities and Markets Authority (ESMA) ESEF Reporting Manual

ΟΚΤΩ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΠΟΥ ΕΠΑΝΑΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΟΥΝ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

DELOITTE FSI PREDICTIONS 2025

 Deloitte δημοσίευσε την έκθεση «FSI Predictions 2025», καταγράφοντας τις τάσεις που θα επηρεάσουν τον τραπεζικό και ασφαλιστικό κλάδο, τη διαχείριση επενδύσεων και τον τομέα των ακινήτων. Οι προβλέψεις βασίζονται στην αγορά των ΗΠΑ, ωστόσο οι εξελίξεις αφορούν και τις διεθνείς αγορές – μεταξύ αυτών και την ελληνική.

Σε μια εποχή ταχύτατων τεχνολογικών και κοινωνικών μεταβολών, οι επιχειρήσεις του χρηματοοικονομικού κλάδου καλούνται να υιοθετήσουν στρατηγικές πρόληψης, καινοτομίας και βιώσιμης ανάπτυξης, μεταβαίνο-

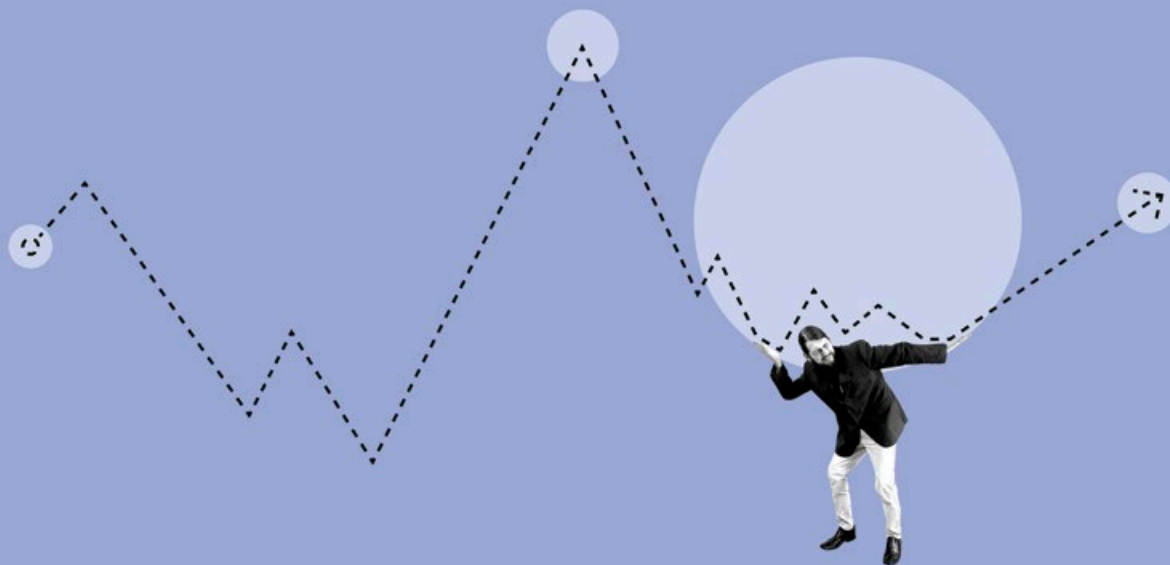
ντας από έναν παθητικό ρόλο αντίδρασης στις αλλαγές, σε έναν ενεργό ρόλο διαμόρφωσής τους.

Αναλυτικά, οι οκτώ βασικές προβλέψεις:

1. Τα πολυτραπεζικά δίκτυα κωδικοποίησης δεδομένων (tokenization) μπορούν να βελτιώσουν τις διασυννοριακές πληρωμές, κάνοντάς τις ταχύτερες και οικονομικότερες. Τα κόστη συναλλαγών και οι καθυστερήσεις στην επεξεργασία πληρωμών συχνά επιβαρύνουν τις τραπεζικές σχέσεις με τους πελάτες, αλλά αυτό πρόκειται να αλλάξει.

2. Η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να βοηθήσει τις τράπεζες να αυξήσουν την παραγωγικότητά τους, με παρεμβάσεις στον τομέα ανάπτυξης λογισμικού. Οι τράπεζες που θα αξιοποιήσουν αποτελεσματικά τα εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης για να αντιμετωπίσουν τις αστοχίες στην ανάπτυξη λογισμικού προβλέπεται να εξοικονομήσουν πολύ σημαντικά κόστη έως το 2028.

3. Οι ασφαλιστικές γενικών κλάδων θα μπορούν να μειώσουν, σε μεγάλο βαθμό, τον κίνδυνο ασφαλιστικής απάτης. Μέσω της αξιοποίησης τεχνολογιών που βασίζονται στην

τεχνητή νοημοσύνη για τον εντοπισμό δόλιων συμπεριφορών κατά τη διαδικασία αποζημίωσης, οι ασφαλιστικές εταιρείες μπορούν να συμβάλλουν στην εξάλειψη ζημίας δισεκατομμυρίων δολαρίων.

4. Οι υπηρεσίες διαχείρισης κινδύνου βάρσει χρέωσης μπορούν να ενισχύσουν τα έσοδα των ασφαλιστικών εταιρειών σε μια λογική «πρόβλεψης και πρόληψης». Η εποχή όπου η εκτίμηση του κινδύνου γινόταν εκ των υστέρων φαίνεται πως φτάνει στο τέλος της. Οι ασφαλιστές θα έχουν πλέον τη δυνατότητα να προωθήσουν την ανάπτυξη της επιχειρησής τους και να προστατέψουν τους πελάτες τους πριν προκύψουν ζημίες.

5. Η επαφή των ιδιωτών επενδυτών με ιδιωτικά κεφάλαια προβλέπεται να αυξηθεί. Στις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ευρώπη, οι εταιρείες διαχείρισης επενδύσεων μπορούν να επιτύχουν ανάπτυξη συνδέοντας τους ιδιώτες επενδυτές με ιδιωτικά περιουσιακά στοιχεία μέσω των υφιστάμενων επενδυτικών προϊόντων.

6. Οι διαχειριστές επενδύσεων έχουν τη δυνατότητα να διεκδικήσουν μερίδιο από μια αγορά 11 τρις. δολαρίων μέσω της ανάπτυξης των ενεργών διαπραγματεύσιμων αμοιβαίων κεφαλαίων (ETFs). Όλο και περισσότεροι επενδυτές στρέφονται προς τα διαπραγματεύσιμα αμοιβαία κεφάλαια (ETFs), ενώ απομακρύνονται από τα παραδοσιακά αμοιβαία κεφάλαια, με

την τάση αυτή να συνεχίζεται δυναμικά.

7. Τα στελέχη του κλάδου ακινήτων ενδέχεται να δώσουν ώθηση στις επενδύσεις σε εναλλακτικά ακίνητα. Για δεκαετίες, οι επενδυτικές ευκαιρίες στον κλάδο των εμπορικών ακινήτων στις ΗΠΑ επικεντρώνονταν σε βασικούς τομείς του real estate. Όμως οι πρόσφατες συνθήκες της αγοράς και η ανάδειξη νέων στελεχών της αγοράς ακινήτων παγκοσμίως ενδέχεται να ανατρέψουν αυτά τα δεδομένα.

8. Ψηφιακά μερίσματα: Η ψηφιοποίηση ακινήτων μπορεί να φέρει την επανάσταση στη διαχείριση περιουσιακών στοιχείων. Η παγκόσμια αγορά για την ψηφιοποίηση εμπορικών ακινήτων αναμένεται να επεκταθεί σημαντικά έως το 2035. Βασισμένη στην τεχνολογία blockchain, η ψηφιοποίηση ακινήτων δίνει τη δυνατότητα στις εταιρείες του κλάδου ακινήτων να ξεπεράσουν προκλήσεις που αφορούν τη λειτουργία τους και τα υψηλά διοικητικά κόστη που επιβαρύνουν τους επενδυτές, ενώ παράλληλα να αυξήσει τον αριθμό των ιδιωτών επενδυτών που συμμετέχουν στις συναλλαγές.

Η προοπτική για την ελληνική αγορά

Οι παραπάνω τάσεις δεν αποτελούν μακρινό σενάριο για την ελληνική αγορά. Αντιθέτως, καταγράφονται ήδη τα πρώτα σημάδια εφαρμογής τους, με αρκετές ελληνικές επιχειρήσεις να επενδύουν στη μετάβαση προς την ψηφιακή εποχή και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Όπως σημειώνει η Κατερίνα Γλαβά, Partner, Engineering, AI & Data Leader και Financial Services Industry Leader στην Deloitte Ελλάδα: «Η έκθεση FSI Predictions 2025 επιβεβαιώνει ότι οι οργανισμοί που επενδύουν σε ψηφιακές τεχνολογίες, πρόληψη κινδύνου και πελατοκεντρική στρατηγική, δημιουργούν νέα μοντέλα αξίας. Ο τραπεζικός και ο ασφαλιστικός κλάδος στην Ελλάδα έχουν την ευκαιρία να κάνουν το άλμα, αξιοποιώντας και τις δυνατότητες που προσφέρουν τα σύγχρονα εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης. Στη Deloitte, στηρίζουμε τις επιχειρήσεις, παρέχοντας ολοκληρωμένες τεχνολογικές λύσεις και συμβουλευτική υποστήριξη που τους επιτρέπουν να καινοτομούν, να ενισχύουν την ασφάλεια, την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητά τους και να χτίζουν σχέσεις εμπιστοσύνης με τους πελάτες τους».

Στο ίδιο πλαίσιο ο Χρήστος Κοσμάς, Partner, Valuation and Modeling Leader και Real Estate Sector Leader της Deloitte Ελλάδας, αναφέρει: «Η τεχνολογική και επενδυτική ωρίμανση της αγοράς ακινήτων φέρνει νέες προοπτικές. Η ψηφιοποίηση περιουσιακών στοιχείων, η στροφή σε εναλλακτικά ακίνητα και η αυξημένη ζήτηση για data infrastructure δημιουργούν ένα νέο πεδίο επενδύσεων, το οποίο η ελληνική αγορά μπορεί να αξιοποιήσει, εφόσον κινηθεί γρήγορα και στρατηγικά».

Deloitte.

Our leading-edge technology
is redefining expectations
in audit and assurance.

www.deloitte.com/gr

**MAKING AN
IMPACT THAT
MATTERS**
since 1845

ΠΩΣ Η ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΕΝΙΣΧΥΕΙ ΚΑΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΖΕΙ ΤΟΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ

ΜΙΧΑΗΛ ΓΚΕΚΑΣ

PARTNER, CPA, FCCA, MSC, AUDIT & ASSURANCE, ALPHA AUDITORS

Ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί θεμελιώδη λειτουργία εταιρικής διακυβέρνησης και επαγγελματικής ακεραιότητας. Σε ένα επιχειρηματικό περιβάλλον που εξελίσσεται ταχέως, με αυξανόμενη πολυπλοκότητα διαδικασιών, διαρκώς μεταβαλλόμενες κανονιστικές απαιτήσεις και εκθετικά αυξανόμενο όγκο δεδομένων, η παραδοσιακή ελεγκτική προσέγγιση συχνά αδυνατεί να ανταποκριθεί στις νέες προκλήσεις. Η τεχνητή νοημοσύνη αναδεικνύεται πλέον ως τεχνολογία-καταλύτης, δίνοντας την ευκαιρία στους ελεγκτικούς μηχανισμούς να αναβαθμιστούν σε επίπεδα ακρίβειας, προληπτικής ικανότητας και επιχειρησιακής αποτελεσματικότητας που δεν ήταν εφικτά στο παρελθόν.

Η μηχανική μάθηση, η επεξεργασία φυσικής γλώσσας, τα εξελιγμένα αναλυτικά μοντέλα και η αυτοματοποίηση διαδικασιών επιτρέπουν στους εσωτερικούς ελεγκτές να επεξεργάζονται δομημένα και μη δομημένα δεδομένα με ακρίβεια, συνέπεια και ταχύτητα. Ταυτόχρονα, η δυνατότητα εντοπισμού μοτίβων σε πραγματικό χρόνο και η ανάπτυξη συστημάτων συνεχούς παρακολούθησης ενισχύουν σημαντικά τις δυνατότητες διαχείρισης κινδύνων. Στο πλαίσιο αυτό, η τεχνητή νοημοσύνη δεν λειτουργεί απλώς ως τεχνολογικό εργαλείο, αλλά ως στρατηγικός παράγοντας που αναδιαμορφώνει τη φύση και την προστιθέμενη αξία του εσωτερικού ελέγχου.

Η εφαρμογή τεχνητής νοημοσύνης στον εσωτερικό έλεγχο επιτρέπει στους ελεγκτές να διενεργούν αναλύσεις μεγάλης κλίμακας

χωρίς να περιορίζονται από τη λογική της δειγματοληψίας. Η δυνατότητα επεξεργασίας ολόκληρων συνόλων δεδομένων ενισχύει την ακρίβεια των συμπερασμάτων, ενώ τα μοντέλα μηχανικής μάθησης μπορούν να εντοπίζουν συσχετίσεις και ανωμαλίες που δεν είναι άμεσα αντιληπτές με παραδοσιακές μεθόδους. Η ελεγκτική διαδικασία παύει έτσι να βασίζεται αποκλειστικά στην εμπειρία και την κρίση του ελεγκτή και εμπλουτίζεται με αντικειμενικά υπολογιστικά ευρήματα.

Η αυτοματοποίηση λειτουργεί συμπληρωματικά, αναλαμβάνοντας επαναλαμβανόμενες διαδικασίες υψηλού φόρτου, όπως συμφωνίες, καταχωρίσεις, προετοιμασία εγγράφων ελέγχου και αρχική ανάλυση αποκλίσεων. Η τεχνολογική αυτή υποστήριξη επιτρέπει στους ελεγκτές να μετακινηθούν από εργασίες εκτελεστικού χαρακτήρα σε ρόλους με ουσιαστικό συμβουλευτικό, αναλυτικό και στρατηγικό αντίκτυπο. Το αποτέλεσμα είναι ένας ελεγκτικός μηχανισμός περισσότερο προσανατολισμένος στην πρόληψη και λιγότερο στην εκ των υστέρων αποτύπωση.

Η τεχνητή νοημοσύνη καθιστά εφικτό τον συνεχή έλεγχο, μια πρακτική που μέχρι πρόσφατα ήταν περιορισμένη λόγω τεχνολογικών και υπολογιστικών περιορισμών. Η συνεχής παρακολούθηση συναλλαγών δίνει τη δυνατότητα στα συστήματα να εντοπίζουν σε πραγματικό χρόνο αποκλίσεις από τα φυσιολογικά μοτίβα, να καταγράφουν ανωμαλίες συμπεριφοράς και να ειδοποιούν άμεσα τους αρμόδιους εσωτερικούς ελεγκτές.

Η εφαρμογή τέτοιων μοντέλων βασίζεται σε δυναμικούς αλγόριθμους που προσαρμόζονται στα δεδομένα της επιχείρησης και βελτιώνονται συνεχώς με νέες εισροές. Η προληπτική φύση αυτής της προσέγγισης βελτιώνει σημαντικά την ικανότητα του οργανισμού να αποτρέπει απάτες, λειτουργικές αστοχίες ή συναλλακτικές παραβιάσεις πριν αυτές αποκτήσουν ουσιαστική επίδραση.

Ταυτόχρονα, η ανάλυση τάσεων σε πραγματικό χρόνο επιτρέπει στην ελεγκτική λειτουργία να συμβάλει περισσότερο στη λήψη αποφάσεων, προσφέροντας έγκαιρη εικόνα για κινδύνους που εξελίσσονται. Η μοντελοποίηση σεναρίων και οι προβλεπτικές τεχνικές ενισχύουν τη δυνατότητα αξιολόγησης μελλοντικών κινδύνων, καθιστώντας τον εσωτερικό έλεγχο όχι μόνο μηχανισμό αποτροπής αλλά και σημαντική πηγή στρατηγικών πληροφοριών για τη διοίκηση.

Η διαχείριση συμμόρφωσης αποτελεί ιδιαίτερα απαιτητικό πεδίο, καθώς οι κανονιστικές απαιτήσεις πολλαπλασιάζονται και τροποποιούνται τακτικά. Η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να συνδράμει καθοριστικά, μέσω της αυτοματοποίησης της εποπτείας διαδικασιών, της ανάλυσης συναλλαγών και της δημιουργίας πλήρως τεκμηριωμένων αναφορών. Τα συστήματα AI έχουν τη δυνατότητα να αναγνωρίζουν μεταβολές στο κανονιστικό πλαίσιο και να προσαρμόζουν ανάλογα τις διαδικασίες συμμόρφωσης, μειώνοντας τον χρόνο αντίδρασης των επιχειρήσεων.

Η τεχνητή νοημοσύνη συμβάλλει, επίσης,

στη θωράκιση της προστασίας των δεδομένων. Με προηγμένα μοντέλα ανίχνευσης απειλών και μηχανισμούς παρακολούθησης πρόσβασης, οι οργανισμοί μπορούν να προλαμβάνουν περιστατικά παραβίασης και να ανταποκρίνονται σε αυτά με μεγαλύτερη ταχύτητα και ακρίβεια. Η δυνατότητα ανάλυσης μη δομημένων δεδομένων, όπως έγγραφα και συμβάσεις, επιτρέπει την αποδοτικότερη αναγνώριση πιθανών κινδύνων και παραβατικών συμπεριφορών σε επίπεδα που δεν ήταν εφικτά με παλαιότερα συστήματα.

Η διαχείριση κινδύνων τρίτων συνεργατών ενισχύεται επίσης σημαντικά, καθώς η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να αναλύσει δεδομένα από πολλαπλές πηγές, να αξιολογήσει τη φερεγγυότητα συνεργατών και να εντοπίσει

ενδείξεις μη συμμόρφωσης σε πρώιμα στάδια. Με αυτόν τον τρόπο, οι οργανισμοί ενισχύουν τη διαφάνεια και την ασφάλεια της εφοδιαστικής τους αλυσίδας.

Η ενσωμάτωση τεχνητής νοημοσύνης εγείρει σημαντικά τεχνικά, οργανωτικά και ηθικά ζητήματα. Η ποιότητα των δεδομένων αποτελεί βασικό παράγοντα επιτυχίας, καθώς η ακρίβεια των αποτελεσμάτων εξαρτάται από την αξιοπιστία των εισροών. Ελλιπής ή αναξιόπιστη ποιότητα δεδομένων μπορεί να οδηγήσει σε παραπλανητικές εκτιμήσεις και λανθασμένα συμπεράσματα.

Η διαφάνεια των αλγορίθμων αποτελεί επίσης κρίσιμο σημείο, καθώς η πολυπλοκότητα των μοντέλων μπορεί να δυσκολέψει την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο παράγο-

νται τα αποτελέσματα. Η έλλειψη κατανόησης είναι δυνατό να περιορίσει την εμπιστοσύνη των ενδιαφερόμενων μερών και να δημιουργήσει δυσκολίες σε περιπτώσεις που απαιτείται πλήρης τεκμηρίωση των διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου.

Επιπλέον, η μεροληψία των δεδομένων αποτελεί κίνδυνο που απαιτεί συνεχή παρακολούθηση. Εάν τα δεδομένα εκπαίδευσης ενέχουν εγγενείς προκαταλήψεις, αυτές θα ενσωματωθούν στον αλγόριθμο, επηρεάζοντας την αντικειμενικότητα των ελεγκτικών ευρημάτων.

Η υλοποίηση τεχνητής νοημοσύνης απαιτεί επίσης σημαντική επένδυση σε υποδομές και ανθρώπινο δυναμικό. Πολλοί ελεγκτές χρειάζεται να αποκτήσουν νέες τεχνικές γνώ-

σεις, ενώ η αλλαγή αυτή ενδέχεται να προκαλέσει ανησυχίες για τον ρόλο και το μέλλον της ελεγκτικής εργασίας. Η ορθή επικοινωνία, η εκπαίδευση και η σταδιακή ενσωμάτωση των τεχνολογιών αποτελούν κρίσιμους παράγοντες ομαλής μετάβασης.

Η επιτυχής ενσωμάτωση της τεχνητής νοημοσύνης απαιτεί μια ολοκληρωμένη και συστηματική προσέγγιση. Η πρώτη προϋπόθεση είναι η δημιουργία ενός αξιόπιστου πλαισίου διαχείρισης δεδομένων που διασφαλίζει ότι οι πληροφορίες που χρησιμοποιούνται είναι ακριβείς, καθαρές και κατάλληλα δομημένες.

Ταυτόχρονα, η επιλογή των αλγορίθμων πρέπει να ευθυγραμμίζεται με τη φύση του ελέγχου. Μοντέλα πρόβλεψης, αλγόριθμοι ανίχνευσης ανωμαλιών ή τεχνικές ανάλυσης φυσικής γλώσσας επιλέγονται ανάλογα με τις ανάγκες της εκάστοτε ελεγκτικής διαδικασίας. Η συνεχής παρακολούθηση και βελτίωση των μοντέλων είναι απαραίτητη, ώστε να παραμένουν ενημερωμένα, αξιόπιστα και ικανά να ανταποκρίνονται σε μεταβαλλόμενες απαιτήσεις.

Η εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού αποτελεί κρίσιμο στοιχείο. Οι εσωτερικοί ελεγκτές χρειάζεται να διαθέτουν επαρκή τεχνική κατάρτιση, αλλά και κατανόηση των ζητημάτων δεοντολογίας, διαφάνειας και προστασίας δεδομένων που συνοδεύουν τη χρήση τεχνητής νοημοσύνης. Παράλληλα, η συνεργασία μεταξύ εσωτερικών ελεγκτών, ομάδων τεχνολογίας, επιστημόνων δεδομένων και διοίκησης είναι αναγκαία, καθώς η τεχνητή νοημοσύνη δεν αποτελεί μεμονωμένο εργαλείο αλλά διατηρηματική συνέργεια.

Για να γίνει κατανοητή η πραγματική αξία της τεχνητής νοημοσύνης στον εσωτερικό έλεγχο, είναι σημαντικό να εξετάσουμε τη λειτουργική της επίδραση σε επίπεδο διαδικασιών, συστημάτων και μεθοδολογίας. Η μετάβαση σε ένα ελεγκτικό περιβάλλον που βασίζεται σε AI δεν συνεπάγεται απλώς την προσθήκη νέων εργαλείων, αλλά την αναδιάρθρωση του τρόπου με τον οποίο σχεδιάζονται και εκτελούνται οι έλεγχοι. Οι ετήσιοι κύκλοι ελέγχου δίνουν σταδιακά τη θέση τους σε συνεχείς, δυναμικούς και αυτοπροσαρμοζόμενους ελέγχους, στους οποίους τα δεδομένα αναλύονται διαρκώς και όχι μόνο περιοδικά.

Αυτό επιτρέπει στις ομάδες εσωτερικού ελέγχου να εντοπίζουν έγκαιρα αποκλίσεις ή νέους κινδύνους και να παρεμβαίνουν πολύ πριν αυτοί αποτυπωθούν σε οικονομικές αναφορές ή σε δείκτες λειτουργικής αποτελεσματικότητας.

Ένας ακόμη τομέας στον οποίο η τεχνητή νοημοσύνη προσφέρει σημαντική προστιθέμενη αξία είναι η δυνατότητα συσχέτισης δεδομένων από ετερογενείς πηγές. Παραδοσιακά, ο εσωτερικός έλεγχος αντιμετωπίζει δυσκολίες όταν καλείται να συνδυάσει δεδομένα από διαφορετικά πληροφοριακά συστήματα ή τμήματα, όπως ERP, HRMS, CRM ή εξωτερικούς παρόχους. Τα σύγχρονα συστήματα τεχνητής νοημοσύνης μπορούν να ενοποιήσουν αυτά τα δεδομένα και να δημιουργήσουν ενιαίο περιβάλλον ανάλυσης, όπου οι συσχετίσεις και οι αποκλίσεις γίνονται άμεσα ορατές. Με τον τρόπο αυτό, οι ελεγκτές αποκτούν σφαιρική εικόνα της λειτουργίας του οργανισμού, γεγονός που ενισχύει την ικανότητά τους να αξιολογούν σύνθετους κινδύνους, όπως ο κίνδυνος απάτης, ο λειτουργικός κίνδυνος και ο κίνδυνος μη συμμόρφωσης με τις προβλεπόμενες διαδικασίες.

Σημαντική πρόοδος παρατηρείται και στη χρήση τεχνητής νοημοσύνης για την ανάλυση μη δομημένων δεδομένων. Η δυνατότητα επεξεργασίας περιεχομένου όπως συμβάσεις και αναφορές ανοίγει νέες προοπτικές στον εντοπισμό προβληματικών μοτίβων, που συνδέονται με λανθασμένη εταιρική συμπεριφορά ή πιθανές παραβιάσεις εσωτερικών πολιτικών. Η ελεγκτική λειτουργία αποκτά πρόσβαση σε πληροφορία που μέχρι πρόσφατα ήταν δύσκολο να αναλυθεί σε κλίμακα, αυξάνοντας σημαντικά την ακρίβεια και τη διεξοδικότητα των ελέγχων.

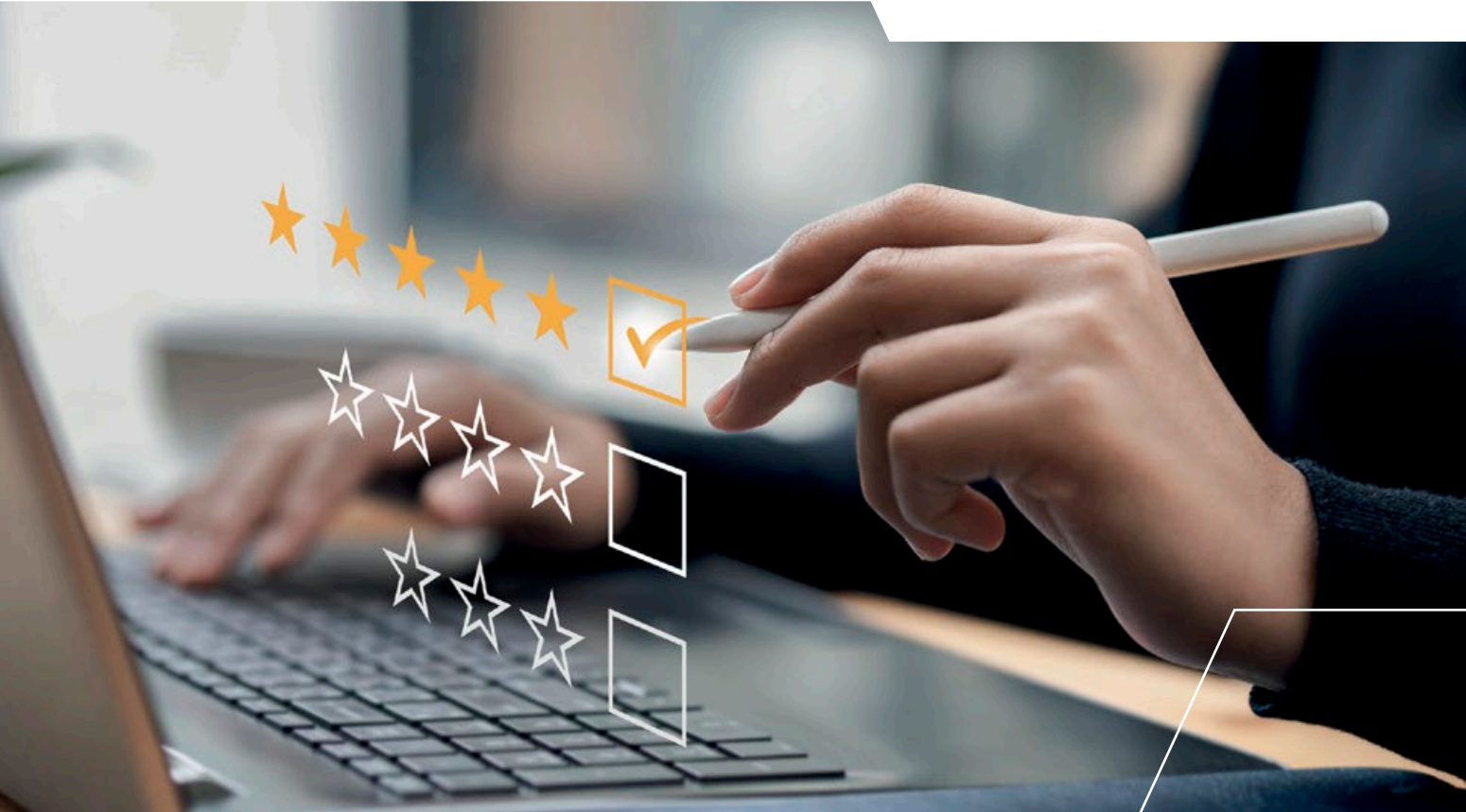
Παράλληλα, ο συνδυασμός τεχνητής νοημοσύνης με τεχνολογίες όπως το blockchain, η ρομποτική αυτοματοποίηση και τα advanced analytics δημιουργεί ένα νέο επίπεδο αξιοπιστίας στις ελεγκτικές διαδικασίες. Η ενσωμάτωση AI σε περιβάλλον blockchain, για παράδειγμα, επιτρέπει την αυτόματη επαλήθευση συναλλαγών σε πραγματικό χρόνο, με πλήρη διαφάνεια και αδιαμφισβήτητο ιστορικό. Η συνέργεια αυτή αναβαθμίζει την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου και ελαχιστοποιεί τη δυ-

νατότητα παραποίησης δεδομένων, ενισχύοντας τη συνολική εμπιστοσύνη στα συστήματα εσωτερικού ελέγχου και τις εσωτερικές δικλίδες ασφαλείας.

Η υιοθέτηση AI στον εσωτερικό έλεγχο δεν περιορίζεται, όμως, μόνο στην ενίσχυση των διαδικασιών. Επηρεάζει και τον ρόλο του ίδιου του εσωτερικού ελεγκτή, ο οποίος καλείται να μεταβεί σε ένα νέο μοντέλο λειτουργίας όπου η τεχνολογική κατάρτιση και η ικανότητα ερμηνείας αλγοριθμικών αποτελεσμάτων είναι εξίσου σημαντικές με τις παραδοσιακές δεξιότητες ανάλυσης. Στο νέο αυτό πλαίσιο, ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή καθίσταται πιο συμβουλευτικός, πιο στρατηγικός και περισσότερο προσανατολισμένος στην αξιοποίηση των ευρημάτων για τη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων. Ο εσωτερικός ελεγκτής δεν περιορίζεται στην εκ των υστέρων καταγραφή ευρημάτων, αλλά συμμετέχει ενεργά στη διαμόρφωση πολιτικών, στον σχεδιασμό εσωτερικών δικλίδων ασφαλείας και στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης που χρησιμοποιεί ο οργανισμός.

Η τεχνητή νοημοσύνη προσφέρει μια μοναδική ευκαιρία μετασχηματισμού της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου. Με τη δυνατότητά της να αναλύει μεγάλους όγκους δεδομένων, να εντοπίζει αποκλίσεις σε πραγματικό χρόνο και να αυτοματοποιεί κρίσιμες διαδικασίες, η τεχνητή νοημοσύνη καθιστά τον εσωτερικό έλεγχο πιο ακριβή, γρήγορο και στρατηγικά ουσιαστικό.

Η επιτυχία της υιοθέτησης αυτών των τεχνολογιών εξαρτάται από την ικανότητα των οργανισμών να αντιμετωπίσουν τις τεχνικές και οργανωτικές προκλήσεις, να διασφαλίσουν την ποιότητα των δεδομένων, να ενισχύσουν τις δεξιότητες των εσωτερικών ελεγκτών και να εφαρμόσουν αυστηρά πλαίσια διακυβέρνησης. Με τη σωστή προσέγγιση, η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να αναβαθμίσει το κύρος, την αποτελεσματικότητα και τη στρατηγική σημασία του εσωτερικού ελέγχου, επιτρέποντας στις επιχειρήσεις να λειτουργούν με μεγαλύτερη διαφάνεια, προβλεψιμότητα και επιχειρησιακή ανθεκτικότητα στη σύγχρονη ψηφιακή εποχή.

“ **Excellence** is never accidental.

It is always the result of high intention, sincere effort, and intelligent execution. ”

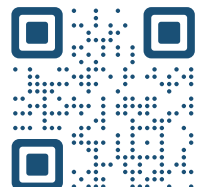
-Aristotle

- AUDIT
- TAX
- BSO

**ALPHA
AUDITORS**

Quality is an Attitude

Η ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΤΟΥ ESG ΓΙΑ ΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΑ ΚΛΕΙΔΙΑ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΕΛΕΓΚΤΕΣ

ΔΡ. ΓΙΩΡΓΟΣ Α. ΓΕΩΡΓΙΟΥ, CFE, CGAR, CICA, CCSD, CCS, ACR. Q.A.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΔΡ. ΣΟΦΙΑ Ι. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ (DR. JUR. MÜNCHEN),

ESG & CORPORATE LAWYER ΣΤΗΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑ "QUANTUM ADVISORA", ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣ - ΕΡΕΥΝΗΤΡΙΑ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

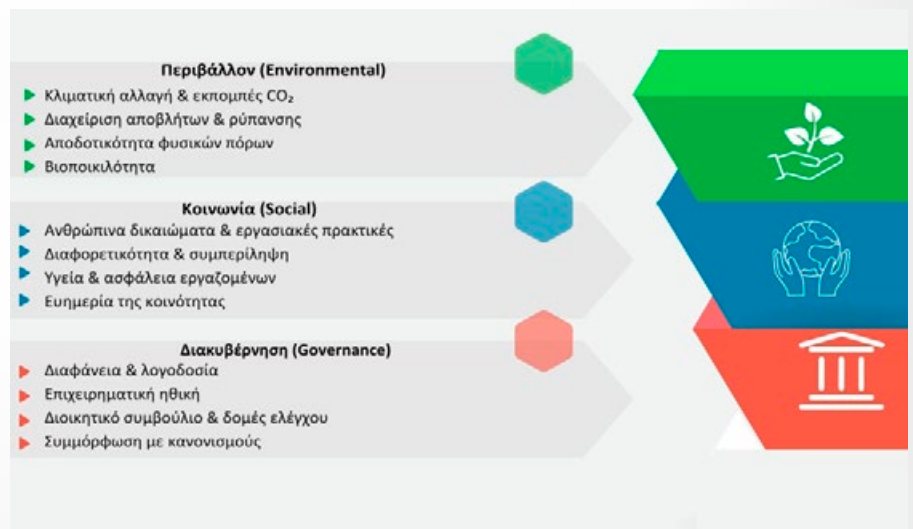
1. Το Νέο Πλαίσιο ESG και οι Προκλήσεις για τους Ελεγκτές

Τα τελευταία χρόνια, οι έννοιες της Περιβαλλοντικής (Environmental), Κοινωνικής (Social) και Εταιρικής Διακυβέρνησης (Governance) ευθύνης – συνοπτικά ESG – έχουν εισέλθει δυναμικά στο επιχειρηματικό και θεσμικό περιβάλλον. Το ESG δεν αποτελεί πλέον μια επικοινωνιακή επιλογή αλλά μια αναπόσπαστη διάσταση της επιχειρηματικής στρατηγικής και της αξιολόγησης κινδύνων και αποδόσεων (KPMG, 2023).

Σε αυτό το πλαίσιο, ο ρόλος του ελεγκτή αποκτά νέα διάσταση, καθώς καλείται να αξιολογήσει, να επιβεβαιώσει και να πιστοποιήσει τη βιωσιμότητα και την υπευθυνότητα μιας επιχείρησης (Deloitte, 2024). Το νέο πλαίσιο των κριτηρίων ESG με τα δομικά στοιχεία που το συναπαρτίζουν (Environmental, Social, Governance) επιβάλλει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση παρακολούθησης και ελέγχου από τους ελεγκτές.

Ο Δημόσιος Τομέας, λόγω του εύρους και της συμβολής του στα θέματα ESG καλείται να παίξει ενεργό, καθοριστικό ρόλο στην διαχείριση δράσεων ESG, ανεξάρτητα αν το πλαίσιο δεν είναι ακόμη υποχρεωτικό στην εφαρμογή του, όπως είναι για τον ιδιωτικό τομέα. Οι ελεγκτές εξ ορισμού καλούνται να συμβάλλουν μεθοδικά στην αξιολόγησή του χρησιμοποιώντας τις καλύτερες πρακτικές και λαμβάνοντας υπόψη κριτικά σημεία που πρέπει να τύχουν της δέουσας προσοχής.

ΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ESG

1.1 Το Κανονιστικό Πλαίσιο στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσω της Οδηγίας (ΕΕ) 2022/2464 (CSRD)¹ και των προτύπων ESRS, εισάγει υποχρεωτική αναφορά και διασφάλιση των στοιχείων βιωσιμότητας (European Commission, 2023). Οι ελεγκτές καλούνται πλέον να παρέχουν limited assurance για τα μη χρηματοοικονομικά δεδομένα, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα IFRS Sustainability Standards (IFRS Foundation, 2023).

Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών², μαζί με τα θέματα ESG, γίνονται

όλο και περισσότερο σημαντικοί στο πλαίσιο του δημόσιου τομέα, δεδομένης της υψηλής εστίασης σε αυτό το θέμα από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη των δημόσιων φορέων. Ο δημόσιος τομέας πρέπει να είναι πρωτοπόρος σε αυτά τα θέματα, καθώς μπορούν να επηρεάσουν σοβαρά το κοινό και πρέπει να εξετάζονται προσεκτικά κατά την αξιολόγηση κινδύνου.

2. Η Πρόκληση Εφαρμογής του ESG για τον Δημόσιο Τομέα

Όσον αφορά στον Δημόσιο και τους φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα, η εφαρ-

μογή των αρχών βιωσιμότητας σηματοδοτεί την έμπρακτη δέσμευσή τους για διαφάνεια, υπευθυνότητα, δημόσια λογοδοσία, μετρήσιμους στόχους και αειφόρο ανάπτυξη. Η ευθυγράμμιση με τις αρχές της βιωσιμότητας δεν είναι απλώς μια επιλογή, αλλά μια αυτονήτη υποχρέωση, καθώς το Δημόσιο, εξ ορισμού, οφείλει να πληροί τις σύγχρονες απαιτήσεις απέναντι στο περιβάλλον και την κοινωνία, καθώς και να εφαρμόζει ένα σύστημα αποτελεσματικής διακυβέρνησης, με αυστηρούς μηχανισμούς ελέγχου και εποπτείας³.

Η εφαρμογή των αρχών βιωσιμότητας αποτελεί, ταυτόχρονα, αναγκαία προϋπόθεση

για τη βιωσιμότητα στα δημόσια οικονομικά και τη διατήρηση της επενδυτικής βαθμίδας της χώρας από μεγάλους οίκους αξιολόγησης (Moody's, Fitch). Οι επενδυτές δίνουν πλέον μεγαλύτερη βαρύτητα στην κοινωνική σταθερότητα, στην ανθεκτικότητα της διακυβέρνησης και στη συστηματική μετάβαση προς το Net Zero, παρά στην απλή δημοσιονομική επίδοση.

2.1 Μηχανισμοί Συμμόρφωσης

Η συμμόρφωση του Δημοσίου και των φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα με τις αρχές της βιωσιμότητας επιτυγχάνεται μέσω:

Της υιοθέτησης πολιτικών και αξιόπιστων διαδικασιών

Της ενσωμάτωσης των κριτηρίων ESG στις προμήθειες και τις συμβάσεις

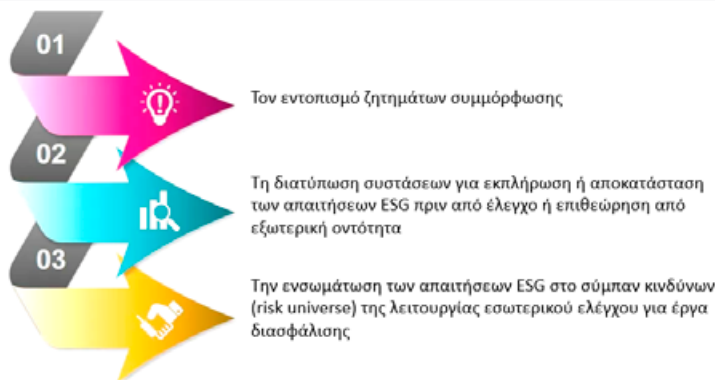
Της σύνταξης αναφορών βιωσιμότητας

Της εφαρμογής αυστηρού εσωτερικού ελέγχου για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης, την αξιολόγηση των κινδύνων και την επιβεβαίωση της ακρίβειας των αναφορών

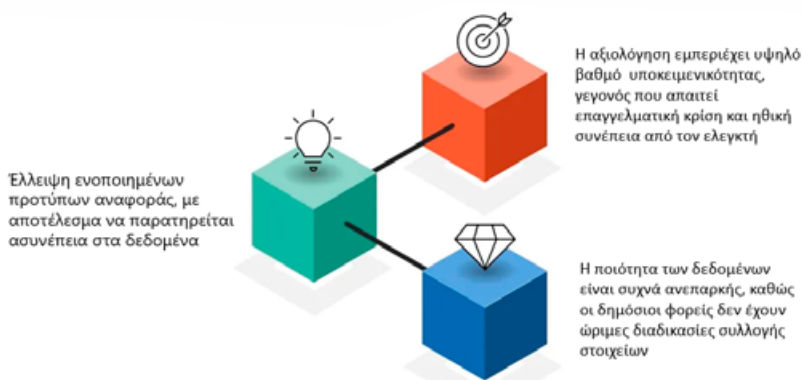
3. Η Ιδιαίτερη Σημασία του Δημοσίου Τομέα στο ESG

Αν και η συζήτηση περί εφαρμογής των αρχών της βιωσιμότητας και των κριτηρίων ESG

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ESG ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥΣ ΕΛΕΓΚΤΕΣ

ΟΙ ΚΥΡΙΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΛΕΓΚΤΕΣ ΣΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ESG

επικεντρώνεται συνήθως στις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα, πρέπει να επισημανθεί με έμφαση ότι ο δημόσιος τομέας αναλαμβάνει μεγαλύτερες ευθύνες από τον ιδιωτικό τομέα και συνεπώς απαιτεί μεγαλύτερη προσοχή.

Ο δημόσιος τομέας είναι δυναμικά τεράστιος και εξαιρετικά ποικιλόμορφος, καθιστώντας την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική ευθύνη και τη λογοδοσία του υπερβολικά σημαντικές για να αγνοηθούν, ειδικά αν ληφθεί υπόψη ότι περίπου το 50% της οικονομικής δραστηριότητας και των εργαζομένων μιας

χώρας εντάσσονται στον δημόσιο τομέα.

Επιπλέον, ο συγκεκριμένος τομέας έχει τη δυνατότητα να διαμορφώσει το κοινωνικό, νομικό και φυσικό πλαίσιο, εντός του οποίου λειτουργεί το υπόλοιπο της κοινωνίας. Σε κάθε περίπτωση, ο δημόσιος τομέας έχει την πολιτική ευθύνη για τη σωστή διαχείριση των δημόσιων αγαθών, πόρων και υποδομών, με στόχο την υποστήριξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης και την προώθηση του δημόσιου συμφέροντος.

Για τους ανωτέρω λόγους, η επιχειρημα-

τολογία υπέρ της εντατικής προώθησης της ανάπτυξης και υιοθέτησης προτύπων αναφοράς βιωσιμότητας για τον δημόσιο τομέα καθίσταται πιο ισχυρή από ποτέ. Ο Olivier Boutellis-Taft, διευθύνων σύμβουλος του Accountancy Europe, εξέφρασε αυτή την επείγουσα ανάγκη δηλώνοντας χαρακτηριστικά «Δεν θα υπάρξει μετάβαση στην βιωσιμότητα χωρίς την ανάληψη ηγετικού ρόλου του δημόσιου τομέα». Οι δημόσιοι οργανισμοί, εξ ορισμού, έχουν την υποχρέωση να δημιουργούν αξία για το κοινωνικό σύνολο μέσω των πολιτικών τους επιλογών. Είναι σαφές ότι έχουν μεγαλύτερη ευθύνη όχι μόνο όσον αφορά την υιοθέτηση βιώσιμων επιλογών, αλλά και για την αξιολόγηση των επιδόσεών τους.

4. Ο Ρόλος του Ελεγκτή στην Αξιολόγηση ESG

Ο ελεγκτής καλείται να εξασφαλίσει ότι οι πληροφορίες ESG είναι ακριβείς, συγκρίσιμες και τεκμηριωμένες. Η αξιοπιστία των δεδομένων εξαρτάται από τη διασφάλιση ανεξάρτητης και τεκμηριωμένης αξιολόγησης (Deloitte, 2024). Η διεπιστημονική προσέγγιση είναι απαραίτητη, καθώς οι παράγοντες ESG αγγίζουν περιβαλλοντικά, κοινωνικά και ηθικά ζητήματα (IFRS Foundation, 2023). Αυτό είναι δυνατόν να επιτευχθεί με την αναζήτηση εξειδικευμένης τεχνογνωσίας από τους αξιολογητές-ελεγκτές.

5. Οι Κύριες Προκλήσεις για τους Ελεγκτές αξιολογώντας ESG δράσεις

Οι προκλήσεις για τον ελεγκτή όπως εμφανίζονται και στο σχήμα 2 που ακολουθεί, είναι πολλαπλές:

Πρώτον, υπάρχει έλλειψη ενοποιημένων προτύπων αναφοράς, με αποτέλεσμα να παρατηρείται ασυνέπεια στα δεδομένα (GRI, 2021).

Δεύτερον, η ποιότητα των δεδομένων είναι συχνά ανεπαρκής, καθώς οι δημόσιοι φορείς δεν έχουν ώριμες διαδικασίες συλλογής

στοιχείων.

Τρίτον, η αξιολόγηση εμπεριέχει υψηλό βαθμό υποκειμενικότητας, γεγονός που απαιτεί επαγγελματική κρίση και ηθική συνέπεια από τον ελεγκτή (IIA, 2022).

6. Ο Ρόλος του Εσωτερικού Ελέγχου

Ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί κρίσιμο παράγοντα στην ανάδειξη και διασφάλιση των κριτηρίων ESG, συμβάλλοντας στην αποτελεσματική διαχείριση και λειτουργία τους (Γ. Γεωργίου, Α. Ρεβάνογλου, Π. Βαλαντάσης, 2025).

Καθώς οι οργανισμοί τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημόσιου τομέα αρχίζουν να επισημοποιούν την προσέγγισή τους στο ESG, οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν να διαδραματίσουν σημαντικό συμβουλευτικό ρόλο. Συλλέγοντας προληπτικά πληροφορίες για τους προτεινόμενους ρυθμιστικούς κανόνες και διενεργώντας ανάλυση συγκριτικής αξιολόγησης με οργανισμούς που έχουν ενσωματώσει τους ESG στόχους, ο εσωτερικός έλεγχος είναι σε θέση να αξιολογήσει τις απαιτήσεις πόρων και τις κανονιστικές εκτιμήσεις του οργανισμού και να διευκολύνει τη μετάβαση σε ένα επίσημο και βιώσιμο πρόγραμμα ESG (McClure & Stone, 2022).

6.1 Κριτικά σημεία ESG για τους εσωτερικούς ελεγκτές

Στο πλαίσιο εκθέσεων ESG, η αποστολή του εσωτερικού ελέγχου, όπως καταγράφεται στο σχήμα 3 περιλαμβάνει μεταξύ άλλων:

Τον εντοπισμό ζητημάτων συμμόρφωσης

Τη διατύπωση συστάσεων για εκπλήρωση ή αποκατάσταση των απαιτήσεων ESG πριν από έλεγχο ή επιθεώρηση από εξωτερική οντότητα (Kroll, 2022)

Την ενσωμάτωση των απαιτήσεων ESG στο σύμπαν κινδύνων (risk universe) της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου για έργα διασφάλισης

7. Από την Πρόκληση στην Ευκαιρία

Το σύστημα κριτηρίων ESG, αν και απαι-

τητικό, προσφέρει νέες ευκαιρίες για τον ελεγκτή. Η επιβεβαίωση των ESG πληροφοριών ενισχύει τη διαφάνεια και την εμπιστοσύνη, ενώ ταυτόχρονα ανοίγει νέους τομείς επαγγελματικής εξειδίκευσης (KPMG, 2023). Η αξιοποίηση τεχνολογιών όπως τα big data και η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να βελτιώσει σημαντικά τη διαδικασία ελέγχου (Deloitte, 2024).

Η ενσωμάτωση του ESG στην εταιρική διακυβέρνηση αποτελεί μια βαθιά μεταρρύθμιση που μετασχηματίζει τον ρόλο του ελεγκτή. Ο ελεγκτής του μέλλοντος δεν θα περιορίζεται στην πιστοποίηση αριθμών, αλλά θα λειτουργεί ως θεματοφύλακας διαφάνειας, υπευθυνότητας και βιωσιμότητας (IIA, 2022).

8. Συμπερασματικές παρατηρήσεις

Το πεδίο ESG δεν αποτελεί διακύβευμα μόνο για τον ιδιωτικό τομέα αλλά και για τον δημόσιο, αφού συνδέεται με την ίδια τη βιωσιμότητα της οικονομίας. Συνεπώς, μεθοδολογίες και τεχνικές θα πρέπει να αναπτυχθούν και να εφαρμοστούν για την αξιολόγησή του πρωτίστως από τους ελεγκτές με αντικειμενική θεώρηση και πλήρη τεκμηρίωση.

Το αντικείμενο της αξιολόγησης του ESG είναι σύνθετο και απαιτητικό και συνεχώς εκσυγχρονίζεται συνεπώς κάθε νέα εξέλιξη και τεχνική θα πρέπει να αντιμετωπίζεται με την δέουσα προσοχή, ενώ η διάχυση της τεχνολογίας θα συμβάλει στην προώθηση καλών πρακτικών.

Βιβλιογραφία

Deloitte (2024). Auditing ESG: Challenges and Opportunities for the Future.

European Commission. (2023). Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD).

Γεωργίου, Γ., Ρεβάνογλου, Α., & Βαλαντάσης, Π. (2025). Εσωτερικός Έλεγχος στο Δημόσιο Τομέα. Εκδόσεις ΔΙΣΙΓΜΑ.

Global Reporting Initiative (GRI). (2021). Sustainability Reporting Standards.

IFRS Foundation (2023). IFRS Sustainability Disclosure Standards (IFRS S1 & S2).

Institute of Internal Auditors (IIA). (2022). ESG Assurance and the Role of Internal Audit.

KPMG (2023). The ESG Assurance Landscape

Σημειώσεις

1. EE L 322/15 της 16.12.2022. Με τον ν. 5164/2024 (ΦΕΚ Α' 202/12.12.2024), ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη η Οδηγία (EE) 2022/2464 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (CSRD) με αντικείμενο την υποβολή Εκθέσεων Βιωσιμότητας.

2. <https://eur-lex.europa.eu/EL/legal-content/glossary/sustainable-development-goals.html>

3. Ο δημόσιος τομέας αποτελεί ένα σημαντικό μέρος των διεθνών οικονομικών δραστηριοτήτων. Οι οργανισμοί του δημόσιου τομέα (Public Sector Organizations - PSOs) ορίζονται από τον ΟΟΣΑ (2015) ως κάθε οργανισμός που βρίσκεται υπό κρατικό έλεγχο και παρέχει δημόσια αγαθά ή υπηρεσίες, σύμφωνα με την Ταξινόμηση των Λειτουργιών της Κυβέρνησης (Classification of the Functions of Government - COFOG). Οι οργανισμοί αυτοί αποτελούν μεγάλους εργοδότες, παρόχους υπηρεσιών και καταναλωτές πόρων και συνδέονται με σημαντικές πτυχές και επιπτώσεις στη βιωσιμότητα του οργανισμού. Ο δημόσιος τομέας επηρεάζει όλους τους άλλους τομείς λόγω του μεγέθους και των δραστηριοτήτων του. Απαρτίζεται από κεντρικές και τοπικές κυβερνητικές υπηρεσίες, οργανισμούς, χρηματοδοτικούς φορείς και δημόσιες επιχειρήσεις, οι οποίες συχνά συνδέονται με γραφειοκρατικές και ιεραρχικές δομές. Ο ρόλος του δημόσιου τομέα είναι η παροχή υπηρεσιών προς τους πολίτες, με υπευθυνότητα, τόσο απέναντι στους άμεσα ωφελούμενους όσο και συνολικά στην κοινωνία.

GOVERNMENT TRENDS 2025: ΠΩΣ ΘΑ ΜΟΙΑΖΕΙ Η ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΑΥΡΙΟΥ

DELOITTE

Deloitte δημοσιεύει την ετήσια έκθεση «Government Trends 2025», η οποία καταγράφει και αναλύει τις εννέα τάσεις που μετασχηματίζουν τη δημόσια διοίκηση σε παγκόσμια κλίμακα. Η φετινή έκδοση βασίζεται στη μελέτη περισσότερων από 200 βέλτιστων πρακτικών, προσφέροντας ένα ευρύ φάσμα παραδειγμάτων από την Ευρώπη, τη Βόρεια Αμερική, την Ασία και τη Λατινική Αμερική.

Οι κυβερνήσεις παγκοσμίως αντιμετωπίζουν μια σημαντική πρόκληση: να γεφυρώσουν το χάσμα ανάμεσα στις ανάγκες των πολιτών (π.χ. προσιτή στέγαση, ενεργειακή ανθεκτικότητα, ψηφιακή μετάβαση, κοινωνική ισότητα) και στις υφιστάμενες επιχειρησιακές δυνατότητες του κρατικού μηχανισμού. Το ζητούμενο δεν είναι μόνο να υλοποιήσουν έργα ή να αυξήσουν τις επενδύσεις σε υποδομές, αλλά να μετασχηματίσουν ριζικά τις δομές και τις διαδικασίες της διακυβέρνησης και τη σχέση τους με την κοινωνία, ώστε να ανταποκρίνεται αποτελεσματικότερα σε έναν κόσμο πολύπλοκο, αβέβαιο και ταχέως εξελισσόμενο.

«Η αποτελεσματική δημόσια διοίκηση δεν είναι απλώς μηχανισμός εκτέλεσης πολιτικών. Είναι ο καθρέφτης του τρόπου με τον οποίο μια κυβέρνηση αντιμετωπίζει τους πολίτες. Σήμερα, οι απαιτήσεις είναι μεγαλύτερες από ποτέ. Η πρόκληση της επόμενης μέρας δεν είναι μόνο τεχνική ή διοικητική, αλλά στρατηγική: πώς το κράτος θα λειτουργεί ταχύτερα, εξυπνότερα και πιο δίκαια», σημειώνει ο Γιώργος Μορφούλης, Partner in Engineering, AI

& Data, Government and Public Services Industry Leader της Deloitte Ελλάδος. «Η φετινή έκθεση της Deloitte επιδιώκει να απαντήσει σε αυτό το ερώτημα, αποτυπώνοντας την ανάγκη για αξιοπιστία, προσαρμοστικότητα, καινοτομία, ταχύτητα και στρατηγική σκέψη σε όλα τα επίπεδα της διοίκησης. Οι τάσεις που αναδεικνύονται αποτελούν οδικό χάρτη για τις κυβερνήσεις που θέλουν να δημιουργήσουν προσιτή αξία για την κοινωνία, με θεσμικούς, ανοιχτούς, ευέλικτους και ανθεκτικούς, ενισχύοντας την εμπιστοσύνη των πολιτών σε ένα μεταβαλλόμενο περιβάλλον. Σε ό,τι αφορά την Ελλάδα, η έκθεση «Government Trends 2025» δημοσιεύεται σε μια κομβική συγκυρία για τη χώρα, καθώς οι διεθνείς τάσεις μπορούν να αποτελέσουν εργαλείο στρατηγικής σκέψης στην πορεία χάραξης και εφαρμογής νέων μεταρρυθμίσεων του διοικητικού μηχανισμού».

Αναλυτικά, σύμφωνα με την έκθεση, οι εννέα τάσεις είναι:

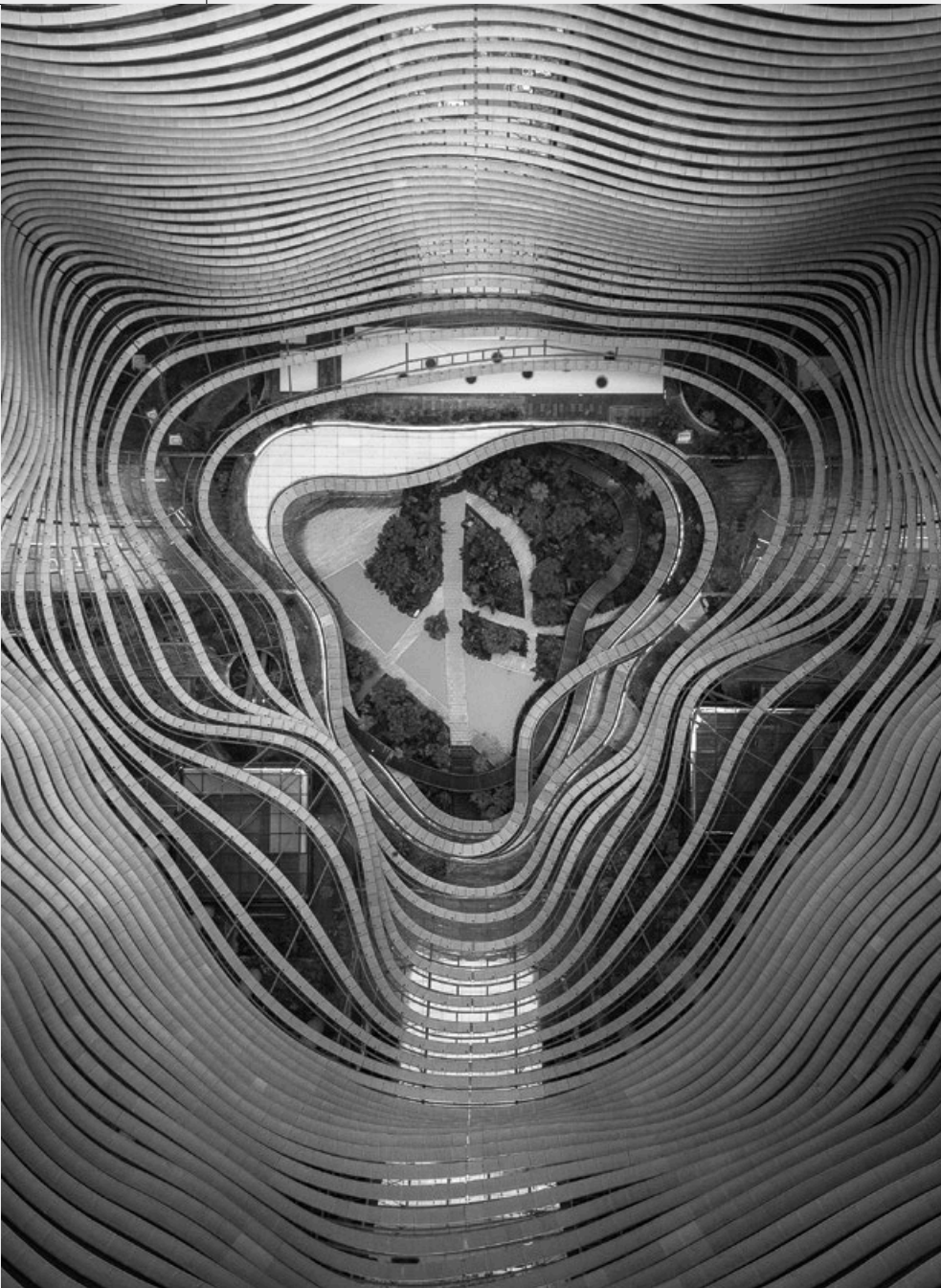
1. Αποτελεσματικότερη διακυβέρνηση με λιγότερο κόστος αλλά μεγαλύτερη αξία. Οι κυβερνήσεις εστιάζουν πλέον στη βελτιστοποίηση των λειτουργιών τους, ώστε να παρέχουν ποιοτικότερες υπηρεσίες με λιγότερους πόρους. Υπερβαίνουν τη λογική των βραχυπρόθεσμων περικοπών, υιοθετώντας πιο βιώσιμες στρατηγικές. Αξιοποιούν την τεχνητή νοημοσύνη και βελτιστοποιούν τις οργανωτικές τους δομές για περισσότερη διαφάνεια. Μέσα από ψηφιακά εργαλεία και διαρθρωτικές αλλαγές,

επιδιώκουν να αυξήσουν την αποδοτικότητα, να μειώσουν τα κόστη, να βελτιώσουν την ποιότητα των υπηρεσιών και να εξασφαλίσουν μακροπρόθεσμη δημοσιονομική σταθερότητα.

2. Αξιοποίηση της τεχνητής νοημοσύνης στη δημόσια διοίκηση. Η ευρεία εφαρμογή της τεχνητής νοημοσύνης στη δημόσια διοίκηση απαιτεί ειδικές στρατηγικές, εκπαίδευση του προσωπικού και ισορροπία ανάμεσα στο κόστος και το δημόσιο όφελος. Συγκεκριμένα, οι κυβερνήσεις αξιοποιούν πλατφόρμες τεχνητής νοημοσύνης, αναπτύσσουν δεξιότητες AI στο προσωπικό τους, υιοθετούν εργαλεία αυτόνομης τεχνητής νοημοσύνης και εφαρμόζουν πλαίσια διακυβέρνησης για να επεκτείνουν τη χρήση των AI λύσεων, εξισορροπώντας την καινοτομία με το δημόσιο καθήκον.

3. Μείωση της γραφειοκρατίας. Τα τεχνολογικά και επιχειρησιακά εργαλεία, όπως η τεχνητή νοημοσύνη και ο ανθρωποκεντρικός σχεδιασμός, μπορούν να εξαλείψουν περιττές διαδικασίες και γραφειοκρατικά εμπόδια, αλλά και να ενοποιήσουν τα δεδομένα. Στόχος είναι να προσφέρονται ποιοτικότερες υπηρεσίες σε πολίτες και επιχειρήσεις, ενώ παράλληλα να περιοριστούν οι διαδικαστικές υποχρεώσεις που δυσχεραίνουν την εργασία των δημοσίων υπαλλήλων.

4. Εκσυγχρονισμός των δημοσίων υπηρεσιών. Η τάση επικεντρώνεται στη συνεχή βελτίωση των διαδικασιών, στην αξιοποίηση καινοτόμων ψηφιακών εργαλείων και νέων τεχνολογιών και στον συνολικό επανασχεδιασμό των υπηρεσιών, με στόχο να γίνουν πιο

γρήγορες και πιο προσβάσιμες για τους πολίτες. Οι πολίτες και οι επιχειρήσεις επιζητούν πρακτικότητα. Οι κυβερνήσεις ανταποκρίνονται με την εξάλειψη περιττών διαδικασιών, την ενοποίηση ψηφιακών καναλιών και την υιοθέτηση πολιτικών «once-only», ώστε να περιοριστεί η ανάγκη για επαναλαμβανόμενες υποβολές στοιχείων.

5. Υποδομές για το μέλλον, εντός χρονοδιαγράμματος και προϋπολογισμού. Οι κυβερνήσεις αξιοποιούν τεχνολογίες όπως τα digital twins (εικονικό μοντέλο που προσομοιώνει με ακρίβεια την κατάσταση, τη συμπεριφορά και τις λειτουργίες ενός φυσικού αντικείμενου, συστήματος ή διαδικασίας σε πραγματικό χρό-

νο), για να βελτιώσουν τον σχεδιασμό και τον προγραμματισμό έργων.

6. Βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών. Οι κυβερνήσεις επανεξετάζουν τις πολιτικές και τις συνεργασίες τους, με στόχο να κάνουν τις βασικές υπηρεσίες πιο προσίτες και προσβάσιμες για όλους (π.χ. στέγαση, γρήγορο Διαδίκτυο). Παράλληλα, επενδύουν σε υποδομές και σχεδιάζουν νέα προγράμματα, που έχουν στόχο να καταπολεμήσουν την κοινωνική απομόνωση και να συμβάλουν στη δημιουργία ζωντανών και συμμετοχικών κοινοτήτων.

7. Ενεργειακή ανθεκτικότητα. Ο ενεργειακός τομέας βρίσκεται σε φάση ριζικών αλλα-

γών, με την αυξανόμενη ενσωμάτωση εναλλακτικών μορφών ενέργειας στο ενεργειακό μείγμα. Οι κυβερνήσεις αξιοποιούν αυτή τη μετάβαση ως ευκαιρία για να διαχειριστούν ολιστικά την ενεργειακή ζήτηση και προσφορά, να ενισχύσουν την ενεργειακή ανθεκτικότητα και ασφάλεια, και να ευθυγραμμίσουν τις ενεργειακές τους στρατηγικές, πολιτικές και κανονιστικά πλαίσια.

8. Δημιουργία και ενίσχυση των θέσεων εργασίας του μέλλοντος. Καθώς η τεχνητή νοημοσύνη και ο αυτοματισμός αναδιαμορφώνουν την αγορά εργασίας, είναι κρίσιμο η ανάπτυξη δεξιοτήτων να συμβαδίζει με τις ραγδαία μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς. Προς αυτήν την κατεύθυνση, δημόσιοι φορείς αξιοποιούν την ανάλυση δεδομένων και τις συνεργασίες με τον ιδιωτικό τομέα, εφαρμόζοντας διευρυμένα προγράμματα εκμάθησης και καινοτόμα εκπαιδευτικά μοντέλα για upskilling, επανακατάρτιση και στήριξη εύάλωτων ομάδων στην αγορά εργασίας.

9. Ανάπτυξη του διαστημικού τομέα. Ο διαστημικός τομέας εξελίσσεται σε πεδίο γεωστρατηγικού και οικονομικού ενδιαφέροντος. Οι κυβερνήσεις επενδύουν σε δορυφορικές εφαρμογές, τηλεπικοινωνίες, μοντέλα πρόβλεψης καιρικών φαινομένων, αλλά και στην ενίσχυση της εθνικής ασφάλειας μέσω space-based τεχνολογιών, αυξάνοντας τους κρατικούς προϋπολογισμούς. Επίσης, επανεξετάζουν τους εθνικούς κανονισμούς και τις διεθνείς συνεργασίες για να αξιοποιήσουν νέες αγορές και ευκαιρίες.

NIS2 ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ: ΤΟ ΝΕΟ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΥΒΕΡΝΟΚΙΝΔΥΝΩΝ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΑΝΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ
DIRECTOR, TECHNOLOGY, GRANT THORNTON

Η ραγδαία ενσωμάτωση της τεχνολογίας σε κάθε πτυχή της επιχειρηματικής δραστηριότητας καθιστά τον ψηφιακό μετασχηματισμό αναγκαίο, αυξάνοντας παράλληλα την έκθεση των οργανισμών σε εξωτερικές απειλές. Το κυβερνοέγκλημα αναδεικνύεται ως μια από τις πλέον σοβαρές και εξελισσόμενες προκλήσεις, μετατρέποντας την κυβερνοασφάλεια από τεχνική παράμετρο σε πυλώνα στρατηγικής βιωσιμότητας.

Το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, το Διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης εξακολουθούν να αποτελούν τις βασικές πύλες εισόδου για κακόβουλες ενέργειες, με τους επιτιθέμενους να εξελίσσουν διαρκώς τις τεχνικές τους. Παράλληλα, οι τεχνολογικές εξελίξεις αναδεικνύονται σε κρίσιμους συμμάχους στην ενίσχυση της ψηφιακής ανθεκτικότητας.

Λύσεις όπως η τεχνολογία blockchain, οι προηγμένες υποδομές cloud infrastructures, η ενσωμάτωση αρχών ασφάλειας στο οικοσύστημα του Internet of Things (IoT), καθώς και η αξιοποίηση της τεχνητής νοημοσύνης (Artificial Intelligence), συνιστούν θεμελιώδη εργαλεία διαμόρφωσης πολυεπίπεδων και δυναμικών μηχανισμών άμυνας και πρόληψης.

Ενόψει της αυξανόμενης πολυπλοκότητας και διασύνδεσης των ψηφιακών οικοσυστημάτων, η ενίσχυση της κυβερνοασφάλειας αναδεικνύεται ως στρατηγική προτεραιότητα με διατομεακή σημασία.

Σε αυτό το πλαίσιο, η ανάγκη για ολιστικές υπηρεσίες κυβερνοασφάλειας αναδεικνύεται σε κρίσιμο άξονα της επιχειρησιακής στρατηγικής. Η Grant Thornton παρέχει ένα ολοκληρωμένο φάσμα υπηρεσιών στον τομέα του cybersecurity που περιλαμβάνει: τη διαχείριση κινδύνων (Risk Management), τη σύνταξη πολιτικών ασφάλειας (Policies Drafting), ελέγχους πληροφοριακών συστημάτων (Information Technology Audits), ελέγχους κανονιστικής συμμόρφωσης (Regulatory Compliance audits), την προετοιμασία πιστοποίησης κατά ISO 27001 / ISO 22301, αξιολογήσεις προστασίας δεδομένων και ιδιωτικότητας (Data Protection & Privacy assessments), δοκιμές διείσδυσης σε πληροφοριακές υποδομές για την ανίχνευση ευπαθειών (Penetration Testing & Vulnerability Assessments), τη διαχείριση ταυτοτήτων και πρόσβασης (Identity & Access Management), εκπαιδευτικά προγράμματα ευαισθητοποίησης σε θέματα ασφάλειας (Security Awareness trainings),

καμπάνιες εξομοίωσης επιθέσεων ηλεκτρονικού ψαρέματος (Phishing Campaigns) κ.ά.

Η προσέγγισή μας βασίζεται σε διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα, όπως τα COBIT, COSO, NIST και ISO, με στόχο τη δημιουργία ανθεκτικών οργανωτικών δομών και την αρμονική διασύνδεση τεχνολογικών, ανθρώπινων και θεσμικών παραμέτρων.

Είναι σημαντικό να τονιστεί πως, σε αυτό το συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον, η Ευρωπαϊκή Οδηγία NIS2 (EU Directive 2022/2555) θεσπίζει ένα κοινό θεσμικό πλαίσιο για την κυβερνοασφάλεια σε όλα τα κράτη μέλη. Ως εξέλιξη της NIS1, η Οδηγία NIS2 διευρύνει το πεδίο εφαρμογής της, καθιστώντας τη συμμόρφωση όχι μόνο νομική υποχρέωση αλλά και στρατηγική επιλογή. Η Οδηγία έχει ήδη ενσωματωθεί στην ελληνική νομοθεσία με τον Ν. 5160/2024, δίνοντας έμφαση στη διαχείριση κινδύνων, την υποχρεωτική αναφορά περιστατικών και την ενίσχυση της ευθύνης της ανώτατης διοίκησης.

Περισσότερες από 100.000 επιχειρήσεις στην Ευρώπη, μεταξύ των οποίων, κρίσιμες υποδομές, πάροχοι ψηφιακών υπηρεσιών, ενεργειακές εταιρείες, τομείς μεταφορών,

υγείας, τροφίμων, χημικών και ερευνητικά ιδρύματα, εμπίπτουν πλέον στο πεδίο εφαρμογής της. Οι οργανισμοί οφείλουν να εφαρμόζουν λειτουργικά Συστήματα Διαχείρισης Ασφάλειας Πληροφοριών (ISMS), να αξιολογούν και να παρακολουθούν τους κινδύνους, να διαχειρίζονται την εφοδιαστική αλυσίδα, να εκπαιδεύουν το προσωπικό και να προετοιμάζονται για περιστατικά.

Η μη συμμόρφωση επισύρει αυστηρές κυρώσεις, με πρόστιμα που φτάνουν τα €10 εκατ. ή 2% του παγκόσμιου κύκλου εργασιών, ενώ η ευθύνη εκτείνεται σε προσωπικό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας

προσωρινής παύσης διοικητικών στελεχών. Παράλληλα, ορίζεται αυστηρό χρονοδιάγραμμα αναφοράς περιστατικών στην Εθνική Αρχή Κυβερνοασφάλειας, με προκαταρκτική ειδοποίηση εντός 24 ωρών, πλήρη αναφορά εντός έως 72 ωρών και τελική έκθεση σε ένα μήνα. Η αδυναμία συμμόρφωσης ενδέχεται να θεωρηθεί ποινικά κολάσιμη αμέλεια.

Η σημαντικότερη διαπίστωση που απορρέει από την εφαρμογή της NIS2 συνίσταται στην αναβάθμιση της κυβερνοασφάλειας από δευτερεύον τεχνικό ζήτημα σε θεμελιώδη παράγοντα στρατηγικής ανθεκτικότητας και έκφραση εταιρικής υπευθυνότητας. Η

προστασία των πληροφοριακών υποδομών αποτελεί πλέον συνθήκη επιβίωσης για τον επιχειρηματικό κόσμο.

Σε έναν κόσμο όπου οι απειλές είναι παγκόσμιες και οι επιχειρήσεις περισσότερο διασυνδεδεμένες από ποτέ, η ευθυγράμμιση με την NIS2 υπερβαίνει τη νομοθετική συμμόρφωση. Αποτελεί ευκαιρία για ενίσχυση της ψηφιακής ωριμότητας, καλλιέργεια κουλτούρας ασφάλειας και, τελικά, διασφάλιση της επιχειρησιακής συνέχειας.

Η πρόκληση είναι αναμφίβολα μεγάλη. Η αξία της προετοιμασίας, όμως, είναι ακόμη μεγαλύτερη.

Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ: ΠΩΣ Η ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΝΕΙ ΤΗ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

ΝΙΚΟΣ ΜΑΝΙΑΤΗΣ

PARTNER, HEAD OF TECHNOLOGY AND TRANSFORMATION, KPMG ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

τον σύγχρονο επιχειρηματικό κόσμο της αβεβαιότητας, της γεωπολιτικής αστάθειας και των ραγδαίων τεχνολογικών αλλαγών, οι οργανισμοί που αξιοποιούν έξυπνα τα δεδομένα τους και ενσωματώνουν στρατηγικά την τεχνητή νοημοσύνη στις λειτουργίες τους είναι εκείνοι που θα καθορίσουν το μέλλον των αγορών.

Σύμφωνα με την πρόσφατη έκθεση της KPMG «CEO Outlook 2025», σχεδόν τρεις στους τέσσερις (71%) ηγέτες δηλώνουν ότι η τεχνητή νοημοσύνη αποτελεί κορυφαία επενδυτική προτεραιότητα για το 2026, ενώ το 69% σχεδιάζει να επενδύσει μεταξύ 10% και 20% του προϋπολογισμού του στην τεχνητή νοημοσύνη μέσα στους επόμενους 12 μήνες.

Στο παραπάνω πλαίσιο, η τεχνητή νοημοσύνη και τα δεδομένα έχουν πάψει πλέον να αποτελούν τεχνολογικό trend, αλλά είναι ο πυρήνας του νέου επιχειρησιακού μοντέλου. Η αξία της τεχνητής νοημοσύνης δεν προκύπτει μόνο από το τι μπορεί να κάνει, αλλά από το πώς ενσωματώνεται στις στρατηγικές επιλογές ενός οργανισμού. Πολλές επιχειρήσεις στην Ελλάδα έχουν ήδη πειραματιστεί με εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης, κυρίως σε επίπεδο proof-of-concept ή μεμονωμένων έργων. Το επόμενο βήμα είναι να περάσουν «from pilot to production» – δηλαδή να μετα-

τρέψουν την τεχνολογία σε δομικό στοιχείο λειτουργίας και αξίας.

Στο παρελθόν, οι αποφάσεις λαμβάνονταν βάσει εμπειρίας, διαίσθησης ή αποσπασματικών αναφορών. Σήμερα, η τεχνητή νοημοσύνη μεταμορφώνει τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, συνδυάζοντας ανάλυση δεδομένων σε πραγματικό χρόνο με προγνωστικά μοντέλα που εντοπίζουν τάσεις πριν αυτές εμφανιστούν στην αγορά. Η «έξυπνη απόφαση» δεν είναι αυτή που λαμβάνεται ταχύτερα, αλλά εκείνη που ενσωματώνει περισσότερη γνώση, λιγότερη αβεβαιότητα και μεγαλύτερη διαφάνεια. Η επιτυχία, ωστόσο, δεν εξαρτάται μόνο από τα εργαλεία, αλλά από την κουλτούρα δεδομένων που χτίζει ο οργανισμός.

Ένας οργανισμός που θέτει την ανάλυση δεδομένων στο επίκεντρο της στρατηγικής του αποκτά ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, εντοπίζει κινδύνους και ευκαιρίες νωρίτερα και μπορεί να προσαρμόζει στρατηγικές σε πραγματικό χρόνο.

Η επόμενη μέρα στη διακυβέρνηση δεδομένων

Η αξία της τεχνητής νοημοσύνης εξαρτάται άμεσα από την ποιότητα και τη διαχείριση των δεδομένων που την «τροφοδοτούν». Το data governance δεν είναι απλώς μια λειτουργία συμ-

μόρφωσης, είναι ο μηχανισμός που εξασφαλίζει ακεραιότητα, αξιοπιστία και διαφάνεια. Ένας ώριμος μηχανισμός διακυβέρνησης δεδομένων εξασφαλίζει ενοποιημένη εικόνα της πληροφορίας, ενισχύει τη συμμόρφωση με κανονισμούς και διαμορφώνει ένα πλαίσιο λογοδοσίας και ασφάλειας που αποτελεί προϋπόθεση για κάθε έργο τεχνητής νοημοσύνης.

Η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να επιταχύνει τη λήψη αποφάσεων, αλλά η ανθρωπίνη κρίση είναι εκείνη που προσδίδει νόημα. Η πραγματική επιτυχία προκύπτει από τον συνδυασμό τεχνολογίας, δεξιοτήτων και κουλτούρας συνεργασίας. Οι επιχειρήσεις που επενδύουν παράλληλα στην τεχνολογία και στους ανθρώπους τους είναι αυτές που πετυχαίνουν διατηρήσιμα αποτελέσματα.

Η διαφορά μεταξύ των οργανισμών που θα ηγηθούν και αυτών που θα ακολουθήσουν θα καθοριστεί από το πόσο στρατηγικά μπορούν να αξιοποιήσουν την τεχνολογία. Η πρόκληση δεν είναι να κάνουμε περισσότερα με την τεχνητή νοημοσύνη, αλλά να δημιουργήσουμε περισσότερη αξία με υπευθυνότητα, όραμα και εμπιστοσύνη.

ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΣΤΟΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΑΔΟ: ΕΡΓΑΛΕΙΟ Ή ΑΠΕΙΛΗ;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΜΙΤΣΟΣ

DIRECTOR, ADVISORY, KPMG ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η τεχνητή νοημοσύνη (Artificial Intelligence, AI) έχει αναδειχθεί σε ένα από τα πιο καίρια θέματα συζήτησης στον σύγχρονο χρηματοοικονομικό κόσμο. Από την πρόβλεψη της κίνησης των αγορών μέχρι την αυτοματοποίηση διαδικασιών, το AI υπόσχεται ριζικές αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί. Όμως, όπως κάθε τεχνολογική εξέλιξη, εγείρει ερωτήματα: πρόκειται για ένα καινοτόμο εργαλείο που ενισχύει τον τομέα ή για έναν αστάθμητο παράγοντα που απειλεί σταθερές δεκαετιών;

Το AI, σε αντίθεση με την κοινή αντίληψη, δεν είναι κάτι καινούριο. Τα θεμέλια της τεχνητής νοημοσύνης τέθηκαν ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του 1950, όταν αναπτύχθηκε η πρώτη γλώσσα προγραμματισμού, καθώς και σχετικοί αλγόριθμοι, που βασίζονται στις ίδιες αρχές με τα σύγχρονα γλωσσικά μοντέλα στα οποία στηρίζονται οι σύγχρονες εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης. Είναι γεγονός ότι η διαθεσιμότητα και εύκολη πρόσβαση σε μεγάλους όγκους δεδομένων, καθώς και η ανάπτυξη επεξεργαστών πολύ υψηλής υπολογιστικής ισχύος έφερε τη σύγχρονη επανάσταση της τεχνητής νοημοσύνης, οδηγώντας σε πολλές εφαρμογές και λύσεις που είναι διαθέσιμες στον οποιονδήποτε έχει πρόσβαση σε έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή ή ένα κινητό τηλέφωνο.

Οι εφαρμογές της τεχνητής νοημοσύνης στον χρηματοοικονομικό κλάδο είναι ήδη ευρείες και εντυπωσιακές. Τράπεζες και επενδυτικοί οργανισμοί χρησιμοποιούν αλγόριθμους και εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης για την επεξεργασία τεράστιων όγκων δεδομένων, με στόχο την ανάλυση και διαχείριση κινδύνων (risk management), την πιστωτική αξιολόγηση (credit scoring) μέσω ανάλυσης δεδομένων για την εκτίμηση της φερεγγυότητας πελατών, τις αλγοριθμικές επενδύσεις (algorithmic

trading) μέσω αυτοματοποίησης στρατηγικών επενδύσεων, αναλύοντας δεδομένα αγοράς που αλλάζουν με μεγάλη συχνότητα, την πρόβλεψη αποδόσεων, τη συμμόρφωση με το κανονιστικό πλαίσιο μέσω της αυτοματοποίησης της παρακολούθησης των κανονιστικών αλλαγών (RegTech), καθώς και την εξατομίκευση υπηρεσιών. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι αυτοματοποιημένοι σύμβουλοι (robo-advisors), που προτείνουν επενδυτικές στρατηγικές βασισμένες σε αλγόριθμους και εξατομικευμένα δεδομένα χρηστών.

Επιπλέον, αλγόριθμοι και εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης επιτρέπουν σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να ανιχνεύουν με μεγαλύτερη ακρίβεια περιπτώσεις οικονομικής απάτης, εντοπίζοντας ασυνήθιστες συναλλαγές σε πραγματικό χρόνο, προστατεύοντας έτσι πελάτες και κεφάλαια. Παράλληλα, chatbots βασισμένα σε φυσική γλώσσα προσφέρουν υποστήριξη 24/7, μειώνοντας τα λειτουργικά κόστη και βελτιώνοντας την εμπειρία του πελάτη.

Παρά τις δυνατότητές της, οι εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης εγείρουν ανησυχίες όταν δεν χρησιμοποιούνται δομημένα, μέσα σε ένα σωστό πλαίσιο διακυβέρνησης. Για παράδειγμα, πολλά μοντέλα μηχανικής μάθησης, όπως τα νευρωνικά δίκτυα, λειτουργούν με τρόπο που δεν είναι εύκολα κατανοητός από ανθρώπους. Αυτό δημιουργεί προβλήματα διαφάνειας και ερμηνευσιμότητας, ειδικά σε κρίσιμες λειτουργίες, όπως η έγκριση δανείων ή η διαχείριση κινδύνου. Επιπλέον, οι αλγόριθμοι τεχνητής νοημοσύνης είναι εύκολο να οδηγήσουν σε προκαταλήψεις και μεροληψία, ειδικά αν εκπαιδεύονται πάνω σε μεγάλες ποσότητες ιστορικών δεδομένων που χαρακτηρίζονται από οικονομικές ή κοινωνικές προκαταλήψεις. Ταυτόχρονα, η όλο και μεγαλύτερη εξάρτηση από AI συστήματα αυξάνει τον κίνδυνο κυβερνοεπιθέσεων,

αποδομένου ότι, αν ένα μοντέλο χειραγωγηθεί ή εκπαιδευτεί με παραπλανητικά δεδομένα, μπορεί να οδηγήσει σε λανθασμένες αποφάσεις, με σοβαρές συνέπειες. Τέλος, ένα ανεπαρκώς επιτηρούμενο AI μοντέλο μπορεί να οδηγήσει σε λανθασμένες προβλέψεις, κακή διαχείριση κεφαλαίων ή ακατάλληλες επενδυτικές στρατηγικές. Ακόμα και μικρά σφάλματα στα δεδομένα μπορεί να έχουν μεγάλες επιπτώσεις, λόγω της ταχύτητας και της αυτονομίας των συστημάτων.

Συμπερασματικά, η τεχνητή νοημοσύνη δεν είναι ούτε πανάκεια ούτε απειλή από μόνη της. Τα οφέλη ή οι κίνδυνοι που επιφέρει εξαρτώνται από τον τρόπο χρήσης της, από το πλαίσιο διακυβέρνησής της και, γενικότερα, από το πώς εντάσσεται σε έναν οργανισμό, ποιος τη διαχειρίζεται και με τι σκοπούς. Το ανθρώπινο στοιχείο παραμένει απαραίτητο, όχι μόνο για την τελική λήψη αποφάσεων αλλά και για την ηθική εποπτεία της τεχνολογίας. Για παράδειγμα, το επάγγελμα του χρηματοοικονομικού αναλυτή δεν χάνεται, αλλά μετασχηματίζεται. Η χρήση AI μπορεί να αναλάβει τα πιο «μηχανικά» μέρη της δουλειάς, επιτρέποντας στους επαγγελματίες να επικεντρωθούν στη στρατηγική σκέψη, στην ερμηνεία των δεδομένων και στην επικοινωνία με τον πελάτη.

Είναι δεδομένο ότι η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να ενισχύσει την αποδοτικότητα και την καινοτομία στον χρηματοπιστωτικό τομέα, αλλά η ενσωμάτωσή της πρέπει να γίνεται με στρατηγική προσέγγιση διαχείρισης ρίσκου. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που θα καταφέρουν να αναπτύξουν επεξηγήσιμα μοντέλα και που θα χρησιμοποιήσουν την τεχνητή νοημοσύνη με διαφάνεια, αξιοπιστία, ασφάλεια, ηθική και στρατηγικό όραμα, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την κανονιστική συμμόρφωση, θα έχουν σημαντικό πλεονέκτημα έναντι του ανταγωνισμού.

ΠΥΛΩΝΑΣ ΙΙ: ΕΛΑΧΙΣΤΟΣ ΦΟΡΟΣ 15% ΓΙΑ ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΟΥΣ ΟΜΙΛΟΥΣ

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
SENIOR MANAGER, TAX, KPMG ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ ΜΠΕΛΕΣΗΣ
ASSISTANT MANAGER, TAX, KPMG ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

τις 5 Απριλίου 2024 τέθηκε σε ισχύ ο νόμος 5100/2024, ενσωματώνοντας στην ελληνική νομοθεσία την Οδηγία της Ε.Ε. για τους κανόνες του Πυλώνα ΙΙ, ακολουθώντας σε γενικές γραμμές τους Πρότυπους Κανόνες του ΟΟΣΑ. Πλέον, οι πολυεθνικοί όμιλοι με παγκόσμια ενοποιημένα έσοδα άνω των 750.000.000 ευρώ κατά τουλάχιστον δύο (2) από τα τελευταία τέσσερα (4) οικονομικά έτη καλούνται να καταβάλλουν ελάχιστο φόρο 15%. Η έγκαιρη και ορθή αξιολόγηση της υπαγωγής στους νέους κανόνες, η αξιοποίηση των διαθέσιμων εξαιρέσεων και ασφαλών λιμένων, καθώς και η αποτελεσματική προετοιμασία δεδομένων και διαδικασιών, αποτελούν κρίσιμους παράγοντες για την ομαλή προσαρμογή των πολυεθνικών ομίλων στο νέο καθεστώς.

Σε αυτό το πλαίσιο, οι πολυεθνικοί όμιλοι που εμπίπτουν στους κανόνες του Πυλώνα ΙΙ αρχικά θα πρέπει να εξετάσουν αν υπάγονται σε κάποια εξαίρεση ή σε κάποιον κανόνα ασφαλούς λιμένα, όπως ο προσωρινός ασφαλής λιμένας Έκθεσης ανά χώρα. Η ορθή ανάλυση των κανόνων είναι καθοριστική λόγω της πολυπλοκότητάς τους και, ιδίως, λόγω της σημασίας που έχει το πρώτο έτος εφαρμογής: η μη επίκληση κάποιας εξαίρεσης στο πρώτο έτος μπορεί να στερήσει τη δυνατότητα αξιοποίησής της στο μέλλον. Ακόμη και

για τον προσωρινό ασφαλή λιμένα Έκθεσης ανά χώρα, απαιτούνται ειδικοί υπολογισμοί, που ενδεχομένως να επηρεαστούν, μεταξύ άλλων, από μόνιμες/προσωρινές διαφορές λογιστικής και φορολογικής βάσης και από την αξιοποίηση φορολογικών ή άλλων αναπτυξιακών κινήτρων. Εάν δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις εξαίρεσης ή ασφαλούς λιμένα, απαιτούνται αναλυτικοί υπολογισμοί για τον προσδιορισμό και την κατανομή του συμπληρωματικού φόρου.

Επιπρόσθετα, οι κανόνες του Πυλώνα ΙΙ προβλέπουν δηλωτικές υποχρεώσεις. Για το πρώτο έτος εφαρμογής, οι συνιστώσες οντότητες των ομίλων στην Ελλάδα οφείλουν να υποβάλουν τη Δήλωση Πληροφοριών Συμπληρωματικού Φόρου έως τις 30 Ιουνίου 2026 (για χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2024), ενώ η Δήλωση Συμπληρωματικού Φόρου θα πρέπει να υποβληθεί έως τις 31 Ιουλίου 2026. Σημειώνεται ότι οι υποχρεώσεις αυτές ενδέχεται να ισχύουν ακόμη και αν δεν προκύπτει καταβολή φόρου στην Ελλάδα, π.χ. σε περίπτωση κάποιας εξαίρεσης ή εφαρμογής ασφαλούς λιμένα.

Η Ελλάδα δεν έχει καθορίσει μέχρι σήμερα διαδικασίες σχετικά με τις υποχρεώσεις εγγραφής ή υποβολής δηλώσεων. Ωστόσο, οι πολυεθνικοί όμιλοι με έδρα στην Ελλάδα θα

πρέπει να παρακολουθούν συνεχώς τις εξελίξεις στις δικαιοδοσίες που δραστηριοποιούνται, καθώς τέτοιου είδους υποχρεώσεις έχουν ήδη ξεκινήσει να ισχύουν σε άλλες χώρες που εφαρμόζονται οι κανόνες του Πυλώνα ΙΙ.

Περαιτέρω διευκρινίσεις για την ερμηνεία του σχετικού πλαισίου και τις δηλωτικές υποχρεώσεις αναμένεται να δοθούν με αποφάσεις του Υπουργείου Οικονομικών και εγκύκλιο της ΑΑΔΕ. Επίσης, παραμένει σε εκκρεμότητα το ζήτημα της ενσωμάτωσης των κατευθυντήριων οδηγιών που έχουν εκδοθεί από τον ΟΟΣΑ μετά την ψήφιση του νόμου 5100/2024, καθώς και η ενσωμάτωση της Οδηγίας DAC9, η οποία θα επιτρέπει την ανταλλαγή Δήλωσης Πληροφοριών Συμπληρωματικού Φόρου μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε.

Με τις πρώτες δηλωτικές υποχρεώσεις να ξεκινούν το 2026, οι πολυεθνικοί όμιλοι που εμπίπτουν στους κανόνες του Πυλώνα ΙΙ και δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα θα πρέπει να προετοιμαστούν κατάλληλα, ώστε να είναι έτοιμοι να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις και να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που προκύπτουν από τους εν λόγω κανόνες.

ΤΕΚΜΑΡΤΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΛΑΧΙΣΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΧΥΤΗΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ, ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΦΟΥΡΛΑΣ

ΔΙΔΑΚΤΟΡΑΣ ΣΧΟΛΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ, ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Τα τεκμαρτά φορολογικά καθεστώτα, τα οποία στηρίζονται στον προσδιορισμό ελάχιστου εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα, έχουν αποτελέσει διαχρονικά αντικείμενο συζητήσεων τόσο στη διεθνή βιβλιογραφία όσο και στη φορολογική πρακτική. Σχεδιάστηκαν πρωτίστως με στόχο τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης, τον περιορισμό της φοροδιαφυγής και την απλοποίηση της φορολογικής διοίκησης, ιδιαίτερα σε χώρες με υψηλά ποσοστά παραοικονομίας. Στην πράξη, τα καθεστώτα αυτά στοχεύουν δύσκολα ελέγξιμες ομάδες επιχειρήσεων και αυτοαπασχολούμενων, λειτουργώντας συχνά ως μεταβατικά εργαλεία που αποσκοπούν στην ενίσχυση της φορολογικής συμμόρφωσης και στην καλλιέργεια φορολογικής συνείδησης (Ferry et al., 2023).

Η διεθνής εμπειρία, ωστόσο, αναδεικνύει τις αδυναμίες των τεκμαρτών συστημάτων. Συχνά οδηγούν σε άνιση φορολογική επιβάρυνση μικρών επιχειρήσεων, ενώ δημιουργούν κίνητρα χειραγώγησης των οικονομικών αποτελεσμάτων, προκειμένου να αποφευχθεί η υπαγωγή στα τεκμαρτά όρια (Bucci, 2020). Παρά το γεγονός ότι συνήθως παρουσιάζονται ως προσωρινοί μηχανισμοί, πολλές φορές παγιώνονται χωρίς να προσαρμόζονται επαρκώς στην πραγματική φοροδοτική ικανότητα των επιχειρήσεων (Duve & Schutte, 2021). Η αποτελεσματικότητά τους εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη θεσμική σταθερότητα, την ποιότητα του πολιτικού σχεδιασμού και την κατανόηση της επιχειρηματικής συμπεριφοράς.

Η βιβλιογραφία εμφανίζεται διχασμένη αναφορικά με τα αποτελέσματα αυτών των καθεστώτων. Για παράδειγμα, η μεταρρύθμιση SIMPLES στη Βραζιλία οδήγησε σε θετικά αποτελέσματα ως προς τη συμμόρφωση και την ένταξη επιχειρήσεων στην επίσημη οικονομία, ενώ, αντίθετα, οι εμπειρίες από Πακιστάν, Τανζανία, Γεωργία και Ουκρανία κατέδειξαν περιορισμένα ή βραχύβια φορολογικά οφέλη (Bruhn & Loerick, 2016). Σημαντικό κενό εντοπίζεται στο ότι οι περισσότερες μελέτες επικεντρώνονται σε δημοσιονομικούς και συμπεριφορικούς μηχανισμούς της συμμόρφωσης, όπως η αντιλαμβανόμενη δικαιοσύνη, η εμπιστοσύνη προς τις φορολογικές αρχές και η ισότητα μεταχείρισης (Kirchler, 2007). Πρόσφατες μελέτες δείχνουν ότι οι φορολογούμενοι συχνά διατηρούν αρνητικές στάσεις έναντι της φορολογίας, ακόμη και σε υποσυνείδητο επίπεδο (Sesini et al., 2025), ενώ το γενικότερο οικονομικό και θεσμικό περιβάλλον επηρεάζει καθοριστικά την πρόθεση φοροδιαφυγής (Hartmann et al., 2022).

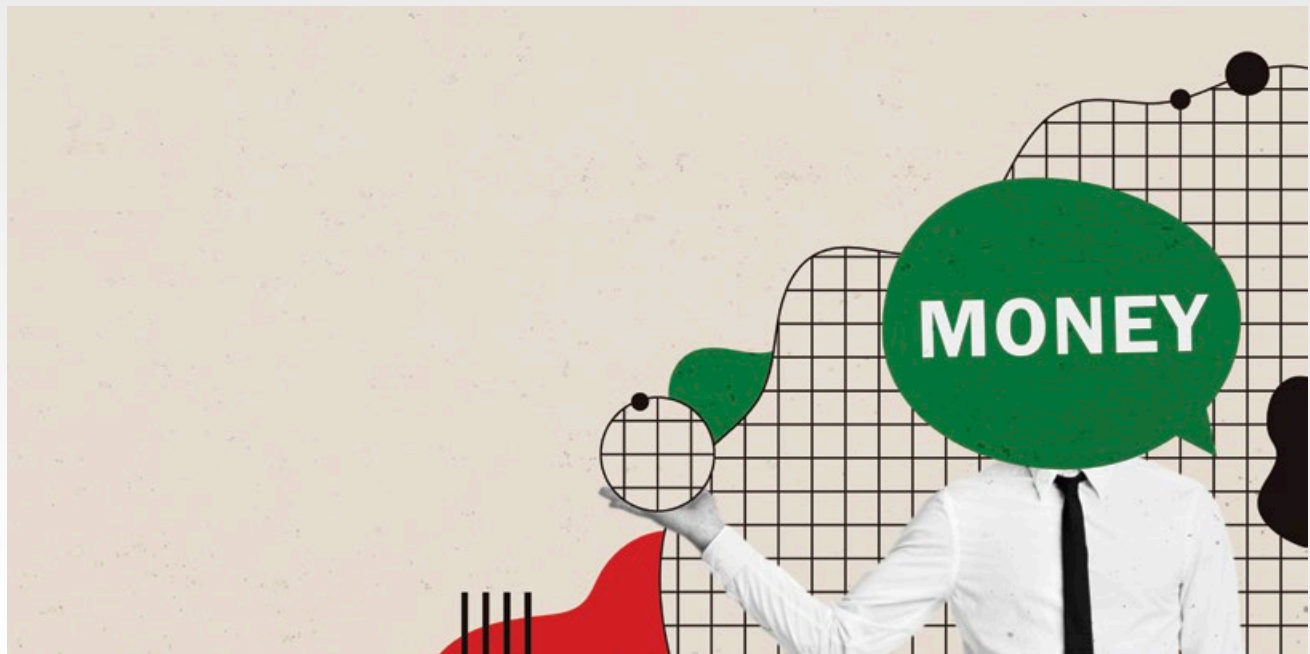
Η Ελλάδα αποτελεί μια ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα περίπτωση μελέτης, καθώς κατατάσσεται σταθερά μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ με τα υψηλότερα ποσοστά παραοικονομίας και φοροδιαφυγής. Τα φαινόμενα αυτά συνδέονται με σημαντική έλλειψη εμπιστοσύνης προς τους θεσμούς και διάχυτη αντίληψη διαφθοράς (Pissarides et al., 2020). Με τον νόμο 5073/2023, για πρώτη φορά εισήχθησαν ρυθμίσεις για τον προσδιορισμό ελάχιστου

φορολογητέου εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα για φυσικά πρόσωπα με ατομική επιχείρηση, ελεύθερους επαγγελματίες και αυτοαπασχολούμενους. Οι διατάξεις αυτές (άρθρα 13-20, ΦΕΚ Α' 204/11.12.2023) επέφεραν σημαντικές τροποποιήσεις στον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (προσθήκη άρθρου 28Α), με στόχο την ενίσχυση της συμμόρφωσης, την αποκατάσταση της φορολογικής δικαιοσύνης και τη μείωση των επιβαρύνσεων για τους συνεπείς φορολογούμενους.

Ο κύριος στόχος της παρούσας μελέτης ήταν η καταγραφή των απόψεων επιχειρηματιών, με σκοπό την αναγνώριση των κυρίων θέσεων σχετικά με την αναγκαιότητα, την αποτελεσματικότητα και την αποδοχή του νέου τεκμαρτού συστήματος φορολόγησης του εισοδήματος που προέρχεται από τις επιχειρηματικές δραστηριότητες των ατομικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα. Για την επίτευξη του ερευνητικού στόχου, χρησιμοποιήσαμε ως εργαλείο ένα ερωτηματολόγιο. Το ερωτηματολόγιο περιλάμβανε 10 σύντομα ερωτήματα (διάρκειας 2 λεπτών), επικεντρωμένα στις αντιλήψεις για το νέο καθεστώς. Προσκλήθηκαν 6.208 επιχειρήσεις μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και συλλέχθηκαν 369 έγκυρες απαντήσεις.

Η μελέτη ανέδειξε σημαντικές προκλήσεις σχετικά με την αποδοχή και την αποτελεσματικότητα του νέου τεκμαρτού συστήματος:

- Αποδοχή: Η συνολική αποδοχή του συστήματος είναι χαμηλή, με τους ελεύθερους

επαγγελματίες να εμφανίζονται πιο αρνητικοί, γεγονός που αντανάκλα τις ιδιαίτερες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν.

- Φορολογική επιβάρυνση: Το σύστημα θεωρείται τιμωρητικό, επιβάλλοντας υψηλούς φόρους, ιδιαίτερα για ελεύθερους επαγγελματίες και νεότερες επιχειρήσεις, οι οποίες είναι πιο ευάλωτες.

- Κατάργηση: Η πλειονότητα των συμμετεχόντων επιθυμεί την κατάργηση του νέου συστήματος, με εντονότερη αντίθεση από ελεύθερους επαγγελματίες και νεότερες επιχειρήσεις.

- Φορολογική συμμόρφωση: Δεν παρατηρείται ουσιαστική βελτίωση της πρόθεσης συμμόρφωσης, με εξαίρεση τον κλάδο της εστίασης.

- Δικαιοσύνη: Οι αντιλήψεις για τη δικαιοσύνη του συστήματος είναι αρνητικές, ιδιαίτερα μεταξύ των ελεύθερων επαγγελματιών, γεγονός που περιορίζει περαιτέρω την αποδοχή του.

- Επέκταση: Η στάση απέναντι στην επέκταση του συστήματος στις εταιρείες είναι ουδέτερη, με ελεύθερους επαγγελματίες και νέες επιχειρήσεις να εμφανίζονται πιο θετικοί.

Τα ευρήματα της μελέτης υποδεικνύουν σαφείς κατευθύνσεις πολιτικής. Καταρχήν, η αύξηση της διαφάνειας και η σαφής επικοινωνία των στόχων και των μηχανισμών του τεκμαρτού φορολογικού συστήματος μπορούν να ενισχύσουν την εμπιστοσύνη των φορολογουμένων και την αντίληψη νομιμότητας.

Δεύτερον, η εφαρμογή στοχευμένων χρηματοδοτικών μέτρων, όπως φορολογικές ελαφρύνσεις ή μέτρα ενίσχυσης ρευστότητας, μπορεί να μειώσει την αντίσταση, ιδιαίτερα μεταξύ ελεύθερων επαγγελματιών και νεοσύστατων επιχειρήσεων. Τρίτον, η ενεργός συμμετοχή των μικροεπιχειρηματιών στη διαδικασία σχεδιασμού της φορολογικής πολιτικής μπορεί να ενισχύσει την αποδοχή και την ανταπόκριση στο σύστημα.

Μελλοντικές έρευνες μπορούν να εξετάσουν τις συμπεριφορικές επιπτώσεις τέτοιων παρεμβάσεων που ενισχύουν την εμπιστοσύνη και παρέχουν κίνητρα. Επιπλέον, συγκριτικές αναλύσεις μεταξύ διαφορετικών φορολογικών καθεστώτων, ιδιαίτερα μεταξύ Νότιας και Βόρειας Ευρώπης, θα μπορούσαν να εξετάσουν πώς η θεσμική εμπιστοσύνη και η ικανότητα του φορολογικού μηχανισμού επηρεάζουν τις συμπεριφορικές αντιδράσεις απέναντι στην τεκμαρτή φορολόγηση.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Bucci, V. (2020). Presumptive taxation methods: A review of the empirical literature. *Journal of Economic Surveys*, 34(2), 372-397. <https://doi.org/10.1111/joes.12304>

Bruhn, M., & Loeprick, J. (2016). Small business tax policy and informality: Evidence from Georgia. *International Tax and Public Finance*, 23(5), 834-853. <https://doi.org/10.1007/s10797-015-9385-9>

Duve, M., & Schutte, D. P. (2021). A critical review of the characteristics of presumptive

tax systems in developing countries. *Theory Methodology Practice*, 17(2), 27-43. <https://econpapers.repec.org/RePEc:micro:tmpjrn:v:17:y:2021:i:02:p:27-43>

Ferry, L., Evans, C. C., & Tran-Nam, B. (2023). Presumptive income taxes and tax compliance costs: Policy implications for small and medium-sized enterprises in emerging economies. *Journal of Tax Administration*, 8(1), 6-44. <https://jota.website/jota/article/view/10>

Hartmann, A. J., Gangl, K., Kasper, M., Kirchner, E., Kocher, M. G., Mueller, M., & Sonntag, A. (2022). The economic crisis during the COVID-19 pandemic has a negative effect on tax compliance: Results from a scenario study in Austria. *Journal of Economic Psychology*, 90, 102545. <https://doi.org/10.1016/j.joep.2022.102545>

Kirchner, E. (2007). *The economic psychology of tax behaviour*. Cambridge University Press.

Pissarides, C., Vagianos, D., Vettas, N., & Meghir, C. (2020). A development plan for the Greek economy (final report). Retrieved from https://www.kathimerini.gr/wp-content/uploads/2020/11/growth_plan_2020-11-23_1021.pdf

Sesini, G., Castiglioni, C., Iannello, P., & Lozza, E. (2025). Tax aversion as an implicit phenomenon. *Journal of Economic Psychology*, 109, 102828. <https://doi.org/10.1016/j.joep.2025.102828>

ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ESG ΠΡΟΤΥΠΑ: ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΣΥΝΔΕΣΙΜΟΤΗΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Β. ΠΑΠΑΔΕΑΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ, Τ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΕΛΤΕ

Από τους πρώτες μήνες του 2027, η παράλληλη υποχρεωτική αντιπαράθεση χρηματοοικονομικής και μη πληροφόρησης στη χώρα μας θα επιφέρει ξεχωριστό ενδιαφέρον στον ποσοτικό προσδιορισμό των λογιστικών μεγεθών που αφορούν οικονομικές εκθέσεις και αξιόγραφα (π.χ. ομόλογα) με θετικό περιβαλλοντικό αποτύπωμα. Έτσι, μέσα στο πλαίσιο της δημοσιοποίησης απολογισμών βιωσιμότητας, οι παράγοντες ESG που επηρεάζουν τη Λογιστική μάς οδηγούν στην ανάγκη λογιστικών επαναξιολογήσεων. Ο παράγοντας E (Environmental) μπορεί να επηρεάζει την ενεργειακή κατανάλωση και παραγωγή, ο παράγοντας S (Social) μπορεί να επηρεάζει τις αμοιβές και το φύλο του προσωπικού, τους πελάτες και τους προμηθευτές, ενώ ο παράγοντας G (Governance) μπορεί να επηρεάζει τόσο τη σύνθεση του μετοχικού κεφαλαίου και του Διοικητικού Συμβουλίου όσο και τη διαχείριση κινδύνου. Μέχρι σήμερα, οι επιπτώσεις στοιχείων ESG στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, εάν είναι σημαντικές, εξετάζονταν με παρόμοιο τρόπο με τις συνήθεις αλλαγές στο επιχειρηματικό και λειτουργικό περιβάλλον μιας οντότητας (όπως π.χ. μια μετατόπιση των προτιμήσεων των καταναλωτών και κάποια τεχνολογική ή κανονιστική αλλαγή).

Όμως, οι εξελίξεις είναι ραγδαίες και, όταν σε μια διεθνή χρηματιστηριακή αγορά έχουν ήδη εισαχθεί προς διαπραγμάτευση π.χ. τρία καινοτόμα για την Ε.Ε. ομόλογα της ΔΕΗ, παρουσιάζεται μια ενδιαφέρουσα αφορμή για την εξέτασή τους. Στα παρακάτω δεδομένα, εκτός από τα κύρια χαρακτηριστικά των τριών ομολογιακών εκδόσεων, εξετάζουμε σχηματικά την εκπλήρωση ή όχι ενός στόχου της πρώτης έκδοσης (Μάρτιος 2021) και τις πιθανές επιπτώσεις του σε θέματα χρηματοοικονομικά και μη (ESG):

Η αποτυχία εκπλήρωσης των απαιτήσεων ESG θα μπορούσε να επηρεάσει την πιστοληπτική ικανότητα μιας οντότητας (εκδότη/δανειολήπτη) από την οπτική γωνία των επενδυτών, των δανειστών και των πωλητών της, οι οποίοι εξετάζουν όλο και περισσότερο την πρόοδο των οντοτήτων στους στόχους βιωσιμότητας.

Για την κατανόηση της συνδεσιμότητας χρηματοοικονομικών και μη πληροφοριών, επιλέγουμε ενδεικτικά ένα κλάσμα που εκφράζει τη λειτουργία ενός βασικού δείκτη και παρουσιάζουμε τις υποχρεωτικές απαιτήσεις που αντιστοιχούν (διαζευκτικά) στην απεικόνισή του:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ»
Δείκτης C – E1 «Άμεσες εκπομπές» (Scope 1)

Άμεσες εκπομπές σε
τόνους ισοδ. CO₂. Συντ.
κανονικοποίησης*
*ανά 1 εκ. € σε ΕΣΟΔΑ
βάσει ΔΠΧΑ15 ή ΕΛΠ 25

ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ συμφωνίας αντιστοίχισης: στους
Λογαριασμούς ΔΠΧΑ15
ή ΕΛΠ 25 ή στο Προσάρτημα (Σημειώσεις) ΔΠΧΑ
ή στο ESRs 2 (Γενικές Γνωστοποιήσεις)
ή στο ΕΛΠ 36 (Σημ. Ενοπ. Χρημ. Καταστ.)

Προφανώς οι στόχοι (δείκτες) των απολογισμών ESG για τις μελλοντικές χρήσεις θα πρέπει να εμφανίζονται σαφώς βελτιωμένοι συγκριτικά με εκείνους των προηγούμενων λογιστικών χρήσεων. Σε διαφορετική περίπτωση, θα πρέπει να επεξηγείται τόσο η μη διαφοροποίησή τους όσο και η τυχόν ασυνέπεια αντιστοίχισης συγκρίσιμων σημαντικών δεικτών, προβλέψεων και κονδυλίων (materiality).

ΟΤΑΝ Ο ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΚΠΟΜΠΩΝ CO₂:

→ ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ στο ESR S1 «Γενικές Απαιτήσεις»

Εξεταζόμενη
χρήσεως βάσει
Χρηματ. Καταστάσεων

=

Μελλοντικής χρήσεως
βάσει Εκθέσεων ESG

ΑΝ ΔΕΝ ΕΠΕΞΗΓΕΙΤΑΙ Η ΑΣΥΝΕΠΕΙΑ ΣΥΓΚΡΙΣΙΜΩΝ ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ

→ Δεδομένα ESRs > ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΔΠΧΑ ή ΕΛΠ

Τέλος, στις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις, οι πληροφορίες των Λογιστικών Προτύπων για τα συνολικά έσοδα των θυγατρικών ενός ομίλου θα πρέπει να συμφωνούν, στο μέτρο του δυνατού, με εκείνα των ESG προτύπων.

ΣΧΕΤΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΜΕΤΑΞΥ:

ΔΛΠ 24
«Γνωστοποιήσεις
συνδεομένων μερών»
ΔΠΧΑ18
«Λειτουργικοί Τομείς»

* ESRs E1 «Κλιματική αλλαγή»
* ESRs E2 «Ρύπανση»
* ESRs E4 «Βιοποικιλότητα & Οικοσυστήματα»

* Εξειδικευμένες απαιτήσεις: Σημειώσεις ΔΠΧΑ ή ΕΛΠ 36 ή ESR S2

ΠΗΓΕΣ

Harpinder Sandhu, «How an accounting tool can help us move beyond environment», London, 2022.

ISDA, «Accounting Analysis», USA, 2021.

Οδηγία EE2023/2775/17.10.23, http://data.europa.eu/eli/dir_del/2023/2775/oj

Παπαδέας Π., Συκιανάκης Ν. (2024), «Ανάλυση Ισολογισμών, Λογιστικό Πλαίσιο Γενικής Κυβέρνησης και Απολογισμοί ESG», Αθήνα.

Schmittmann, J. - Gao, Y., «Green Bond Pricing and Greenwashing under Asymmetric Information», International Monetary Fund Publications, Washington, 2022.

ΔΠΧΑ 18: ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΦΕΛΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ

ΜΑΡΙΝΑ ΓΚΟΥΜΑ

ΜΕΤΑΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΗΤΡΙΑ, ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ, PHD, FCCA, ACCA, CPA, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ, ΕΥΔΑΠ Α.Ε.

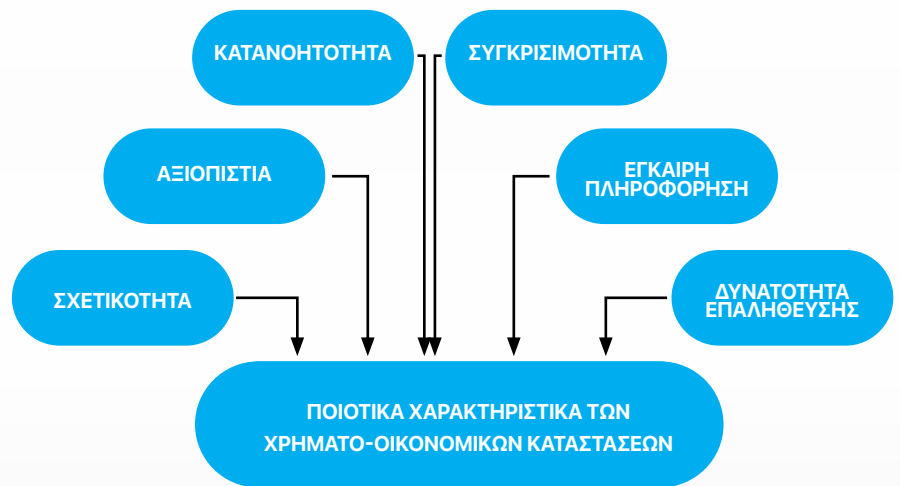
ΦΙΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ, ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΣΧΗΜΑ 1: ΠΟΙΟΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Τόχος των χρηματοοικονομικών καταστάσεων είναι η παροχή οικονομικών πληροφοριών σχετικά με τα περιουσιακά στοιχεία, τις υποχρεώσεις, τα ίδια κεφάλαια, τα έσοδα και τα έξοδα μιας οντότητας σε όλους τους ενδιαφερόμενους χρήστες και η συμβολή στη λήψη αποφάσεων.

Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις, προκειμένου να είναι χρήσιμες και να μπορούν να αξιοποιηθούν από τα ενδιαφερόμενα μέρη, θα πρέπει να έχουν ορισμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά. Με τον όρο ποιοτικά χαρακτηριστικά νοούνται οι ιδιότητες που καθιστούν τις πληροφορίες που παρέχονται από τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις χρήσιμες στους χρήστες. Τα χαρακτηριστικά αυτά (που αναφέρονται και στο Σχήμα 1), τα οποία και αναφέρονται στο Εννοιολογικό Πλαίσιο του Συμβουλίου Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB's Conceptual Framework), είναι τα εξής: α) σχετικότητα (value relevance), β) αξιοπιστία (reliability & faithful representation), γ) κατανοητότητα (understandability), δ) συγκρισιμότητα (comparability), ε) έγκαιρη πληροφόρηση (timeliness) και στ) δυνατότητα επαλήθευσης (verifiability). Βοηθούν τόσο τη διοίκηση, που έχει την ευθύνη σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, όσο και τους εξωτερικούς ελεγκτές να ερμηνεύουν τα πρότυπα και να αντιμετωπίζουν ζητήματα που δεν καλύπτονται ρητά από τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ).

Το ΔΠΧΑ 18 είναι ένα νέο πρότυπο, που εκδόθηκε τον Απρίλιο του 2024 από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB), και έρχεται να αντικαταστήσει το ΔΛΠ 1, το οποίο χρησιμοποιούνταν για πολλά χρόνια ως το θεμελιώδες σημείο αναφοράς για την παρουσίαση και γνωστοποίηση στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Ο κύριος λόγος που οδήγησε στην έκδοση του ΔΠΧΑ 18 ήταν η ανάγκη για ενίσχυση της διαφάνειας και της συγκρισιμότητας του λειτουργικού κέρδους μεταξύ των εταιρειών, αλλά και των μέτρων απόδοσης που ορίζει η διοίκηση.

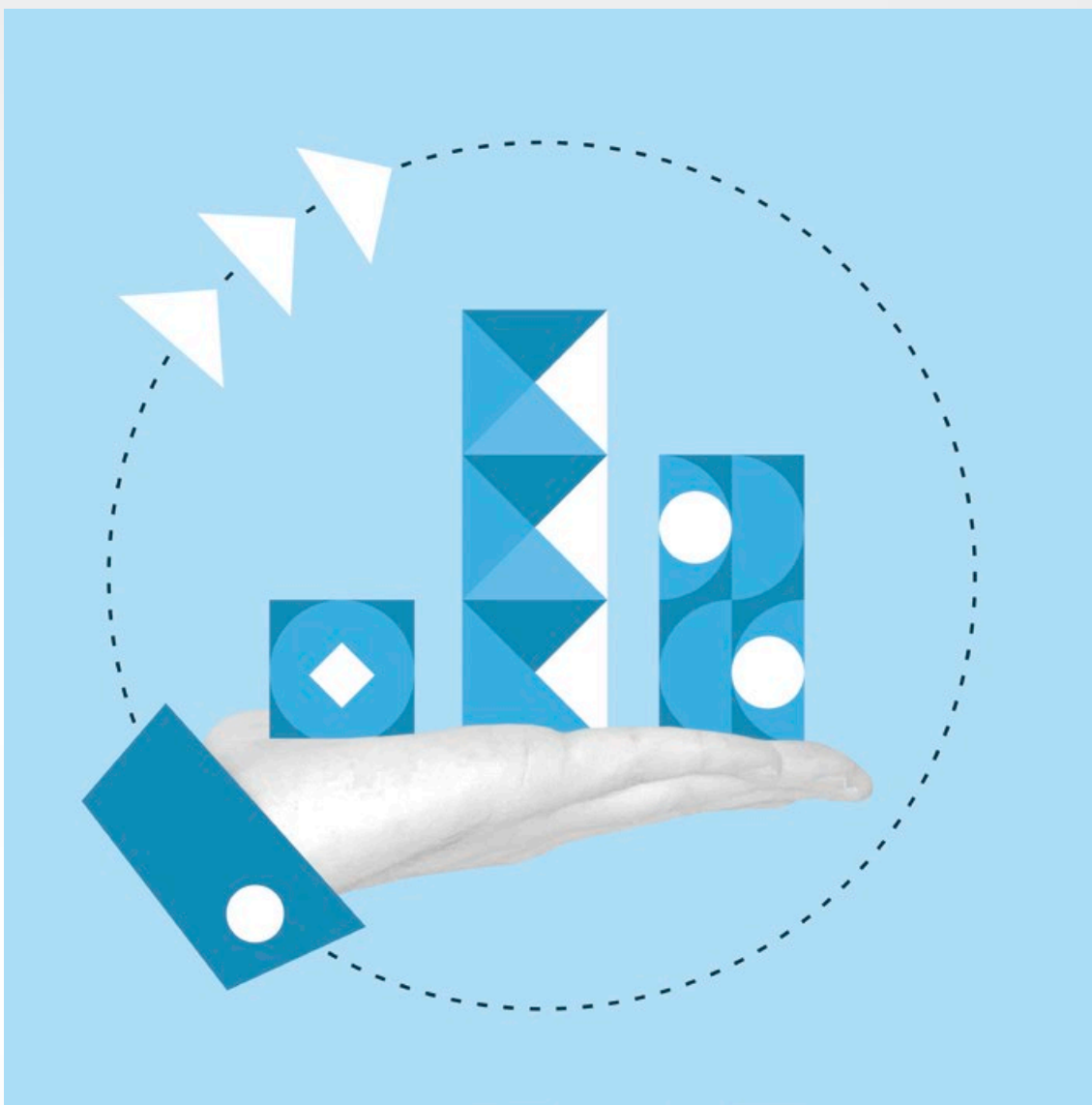
Το νέο αυτό πρότυπο στοχεύει στη βελτίωση της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης μέσω των ακόλουθων απαιτήσεων

(requirements):

1. Η οντότητα καλείται να παρουσιάσει στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης (ΚΑΧ) τα εξής δύο νέα υποσύνολα: α) λειτουργικά κέρδη (operating profit) και β) κέρδη προ φόρων, χρηματοδότησης και εισοδήματος (profit before financing and income taxes).

2. Η οντότητα καλείται να γνωστοποιεί καθορισμένα μέτρα απόδοσης από τη διοίκηση (Management-defined Performance Measures, MPMs), τα οποία χρησιμοποιούνται σε δημόσιες ανακοινώσεις για την κοινοποίηση των απόψεων της διοίκησης αναφορικά με τη χρηματοοικονομική απόδοση της οντότητας.

3. Προστίθενται νέες αρχές για τη συγκέντρωση (aggregation) και τον διαχωρισμό (disaggregation) των στοιχείων.

Δεν μεταβάλλει τις λογιστικές μεθόδους που χρησιμοποιούνται για την αποτίμηση, την αναγνώριση ή την επιμέτρηση των περιουσιακών στοιχείων, υποχρεώσεων ή της καθαρής θέσης. Αυτό που αλλάζει είναι ο τρόπος με τον οποίο παρουσιάζονται οι ήδη λογιστικά αναγνωρισμένες συναλλαγές και γεγονότα. Με άλλα λόγια, καθορίζει τις απαιτήσεις για παρουσίαση και γνωστοποίηση των οικονομικών μεγεθών που απεικονίζονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Η υποχρεωτική μετάβαση στο ΔΠΧΑ 18 ισχύει για ετήσιες περιόδους αναφοράς που ξεκινούν την 1η Ιανουαρίου 2027, ωστόσο εν-

θαρρύνεται και η προγενέστερη εφαρμογή του προτύπου προαιρετικά.

Βασικές απαιτήσεις του προτύπου

Ως προς την ταξινόμηση των εσόδων και εξόδων στην ΚΑΧ, καθώς και συναφών κερδών και ζημιών, το πρότυπο απαιτεί την ένταξή τους σε μία από τις ακόλουθες πέντε (5) κατηγορίες:

1. Λειτουργική (Operating): Περιλαμβάνει τα έσοδα και έξοδα που δεν ταξινομούνται σε κάποια από τις κάτωθι τέσσερις (4) κατηγορίες.

2. Επενδυτική (Investing): Περιλαμβάνει έσοδα και έξοδα από επενδύσεις σε συγγενείς

εταιρείες, αγοροπωλησίες παγίων, επενδυτικά ακίνητα κ.ά.

3. Χρηματοδοτική (Financing): Περιλαμβάνει έσοδα και έξοδα που σχετίζονται με τη χρηματοδότηση της οντότητας, π.χ. χρεωστικοί τόκοι, μερίσματα κ.ά.

4. Φόροι εισοδήματος (Income Taxes): Περιλαμβάνει τις επιβαρύνσεις φόρων, όπως προκύπτουν από το σχετικό πρότυπο, δηλαδή το ΔΛΠ 12.

5. Διακοπή δραστηριοτήτων (Discontinued Operations): Περιλαμβάνει έσοδα και έξοδα που προέρχονται από τη διακοπή μιας δραστηριότητας, σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 5.

Ακόμη, το πρότυπο επιβάλλει την εμφάνιση των κάτωθι υποσυνόλων στην ΚΑΧ, προκειμένου να ενισχυθεί η συγκρισιμότητα μεταξύ των εταιρειών:

1. «Λειτουργικό αποτέλεσμα» (Operating profit or loss): Πρέπει να παρουσιάζεται μετά την κατηγορία λειτουργικών δραστηριοτήτων.

2. «Αποτέλεσμα προ χρηματοδότησης και φόρων» (Profit or loss before financing and income taxes): Εισάγεται πριν από την κατηγορία χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων.

3. «Αποτέλεσμα περιόδου» (Profit or Loss for the period): Είναι το αποτέλεσμα της χρήσης.

Να σημειωθεί ότι οι δύο (2) πρώτες από τις ανωτέρω τρεις (3) κατηγορίες θα πρέπει να εμφανίζονται στην ΚΑΧ, ακόμη και εάν το ποσό είναι το ίδιο. Αντιθέτως, τα υποσύνολα «Μεικτό Κέρδος (Gross Profit)» και «Κέρδος προ φόρων (Profit Before Tax)» δεν είναι υποχρεωτικό να εμφανίζονται. Ωστόσο, πολλές εταιρείες αναμένεται να τα εμφανίσουν επιπρόσθετα, προκειμένου να παρέχουν μια πιο δομημένη εικόνα των εσόδων και των εξόδων.

Μια άλλη πολύ σημαντική αλλαγή που επιφέρει το νέο πρότυπο, όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, είναι η ένταξη των καθορισμένων από τη διοίκηση μέτρων απόδοσης, τα λεγόμενα MPMs (π.χ. Adjusted EBITDA, Adjusted Net Profit). Πρόκειται για χρηματοοικονομικά μέτρα απόδοσης που καθορίζονται από τη διοίκηση, τα οποία στοχεύουν να δείξουν πώς η διοίκηση αξιολογεί τη χρηματοοικονομική απόδοση της εταιρείας. Δεν θα πρέπει να συγχέονται με μη χρηματοοικονομικούς δείκτες, όπως οι δείκτες ESG, οι οποίοι εμφανίζονται στην Ετήσια Έκθεση και ειδικότερα στην ενότητα της μη χρηματοοικονομικής πληροφόρησης / Έκθεση βιωσιμότητας. Η σχέση τους με τα MPMs είναι μόνο έμμεση, καθώς οι παράγοντες ESG μπορεί να επηρεάσουν οικονομικά

αποτελέσματα (π.χ. μια επένδυση για μείωση του CO₂ ή το κόστος μετάβασης σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας μπορεί να μειώσει το MPM «Adjusted EBITDA»).

Ειδικότερα, οι εταιρείες θα πρέπει να γνωστοποιούν πώς έχουν γίνει οι εκάστοτε μετρήσεις και ο υπολογισμός τους, καθώς και πώς βοηθούν τους χρήστες στη λήψη αποφάσεων. Οι μετρήσεις αυτές δεν προβλέπονται από κάποιο πρότυπο, αλλά τις χρησιμοποιεί η διοίκηση για να επικοινωνήσει δημόσια την άποψή της για την απόδοση της εταιρείας. Πλέον, οι μετρήσεις αυτές θα υπόκεινται σε εξωτερικό έλεγχο, όπως και κάθε άλλη γνωστοποίηση.

Τέλος, το νέο πρότυπο έχει πιο αυστηρές απαιτήσεις όσον αφορά:

1. Την ομαδοποίηση (aggregation) κονδυλίων σε μια γραμμή των χρηματοοικονομικών καταστάσεων με βάση κοινά χαρακτηριστικά ή τον διαχωρισμό (disaggregation) τους. Αξίζει να σημειωθεί ότι όταν ένα κονδύλι είναι σημαντικό (material by magnitude or nature), τότε δεν θα πρέπει να ομαδοποιείται με άλλα κονδύλια, για να μη χάνεται σημαντική πληροφόρηση.

2. Την «επισήμανση/ετικετοποίηση» (labelling) που θα δίνεται σε κάθε γραμμή, καθώς θα πρέπει να περιγράφει με σαφήνεια το αντικείμενο.

3. Την τοποθέτηση πληροφοριών στο κυρίως σώμα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων ή στο προσάρτημα.

Το ΔΠΧΑ18 έχει οδηγήσει σε τροποποιήσεις και σε άλλα σχετικά πρότυπα, όπως το ΔΛΠ 7 «Κατάσταση Ταμειακών Ροών», το ΔΛΠ 33 «Κέρδη ανά Μετοχή» καθώς και το ΔΛΠ 8 «Λογιστικές Πολιτικές, Αλλαγή σε Λογιστικές Εκτιμήσεις και Σφάλματα».

Προκλήσεις από την εφαρμογή του νέου προτύπου

Η μετάβαση στο νέο πρότυπο συνεπάγεται

μια σειρά από αλλαγές και προκλήσεις για τις οντότητες που ετοιμάζονται να το εφαρμόσουν.

Ειδικότερα, η εφαρμογή του νέου αυτού προτύπου απαιτεί αναδρομική εφαρμογή (restatement) των συγκριτικών περιόδων, δηλαδή οι οντότητες θα πρέπει να αναπροσαρμόσουν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις για τη συγκριτική περίοδο (δηλαδή ισολογισμό, κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης, κατάσταση μεταβολής ιδίων κεφαλαίων, κατάσταση ταμειακών ροών και προσάρτημα). Ενδεικτικά αναφέρουμε την Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων (ΚΜΙΚ), όπου το αρχικό υπόλοιπο (opening balance) της χρήσης 2027 ενδεχομένως θα χρειαστεί αναπροσαρμογή λόγω των αναταξινομήσεων σε στοιχεία των αποτελεσμάτων εις νέον ή στα λοιπά συνολικά εισοδήματα (OCI). Όπως αντιλαμβάνεστε, αυξάνεται ο όγκος εργασιών τόσο για την οντότητα όσο και τους εξωτερικούς ελεγκτές οι οποίοι θα κληθούν στο τέλος της χρήσης να ελέγξουν την ορθότητα των πληροφοριών που παρουσιάζονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, αλλά και των συγκριτικών πληροφοριών.

Λόγω της εφαρμογής του νέου προτύπου, μπορεί να απαιτηθεί επανεκτίμηση της ταξινόμησης στοιχείων εσόδων ή/και εξόδων στην ΚΑΧ, προσαρμογή των σημειώσεων και ενδεχομένως αναλυτική γνωστοποίηση των μεταβολών. Πρόκληση για τις εταιρείες θα αποτελέσει: α) ο εντοπισμός και η ορθή κατάταξη των εσόδων και εξόδων της χρήσης στις νέες κατηγορίες της ΚΑΧ (λειτουργική, επενδυτική, χρηματοδοτική κ.ά.), β) η διασφάλιση ότι η ταξινόμηση των εσόδων-εξόδων είναι κατανοητή από τους ενδιαφερόμενους χρήστες και γ) ο υπολογισμός του «λειτουργικού αποτελέσματος» και του «αποτελέσματος προ χρηματοδότησης και φόρων».

Η αλλαγή στην κατάταξη των εσόδων και των εξόδων και, γενικότερα, η νέα παρουσίαση των οικονομικών στοιχείων και γνωστοποιήσεων μπορεί να απαιτήσει αλλαγές σε υπάρχοντα πληροφοριακά συστήματα ή/και σε παραδοτέες αναφορές (reports), ενώ παράλληλα θα χρειαστεί και εκπαίδευση/ενημέρωση του προσωπικού για τις απαιτήσεις του νέου προτύπου. Το σίγουρο είναι ότι θα απαιτηθεί σημαντικός χρόνος και πόροι για την προσαρμογή στα νέα δεδομένα, ιδίως εάν τα υπάρχοντα συστήματα δεν έχουν σχεδιαστεί έτσι ώστε να είναι ευέλικτα και να μπορούν να προσαρμοστούν εύκολα σε αυτές τις αλλαγές.

Ακόμη, για τη μεταβατική περίοδο εφαρμογής του προτύπου, οι χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων μπορεί να δυσχεραίνονται στη σύγκριση αποτελεσμάτων με προηγούμενα έτη ή με οικονομικά μεγέθη άλλων εταιρειών του ίδιου κλάδου, που δεν έχουν κάνει προαιρετικά πρόωμη εφαρμογή του προτύπου. Η συγκρισιμότητα με τα προηγούμενα έτη ενδεχομένως να επηρεαστεί προσωρινά, μέχρι να προσαρμοστούν τα στοιχεία στα νέα δεδομένα. Αναφορικά με τους εξωτερικούς ελεγκτές, θα πρέπει και εκείνοι να είναι καλά προετοιμασμένοι για τις απαιτήσεις του νέου προτύπου και να είναι σε συνεχή επικοινωνία με τη διοίκηση για τον σωστό τρόπο παρουσίασης των χρηματοοικονομικών πληροφοριών.

Όσον αφορά τα μέτρα απόδοσης MPMs, η εταιρεία θα πρέπει να προσδιορίσει ποιες μετρήσεις χρησιμοποιεί η διοίκηση (π.χ. EBITDA) και να αποφασίσει αν αυτές θα θεωρηθούν MPMs σύμφωνα με το νέο πρότυπο. Εφόσον αποφασιστεί ότι εμπίπτουν στον ορισμό των MPMs, θα πρέπει να συνταχθεί πολιτική ή/και διαδικασία για τον υπολογισμό τους, καθώς και να γνωστοποιηθούν οι υποθέσεις στις οποίες στηρίχτηκαν (assumptions), τυχόν περιορισμοί (restrictions) κ.ά. Όπως αντιλαμβάνεστε, αυτό συνεπάγεται αυξημένα καθήκοντα διακυβέρνησης, καθώς τα MPMs θα αποτελέσουν στοιχεία προς έλεγχο από τους ορκωτούς

ελεγκτές. Η επιλογή τους, ο υπολογισμός και η σύνδεσή τους με τα υποσύνολα της ΚΑΧ απαιτεί κρίση και καλή τεκμηρίωση από την εταιρεία προκειμένου να ενισχυθεί η αξιοπιστία τους.

Επιπλέον, οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε ορισμένους κλάδους, όπως, για παράδειγμα, τράπεζες ή ασφαλιστικές, μπορεί να αντιμετωπίσουν επιπλέον προκλήσεις αναφορικά με τη διάκριση των δραστηριοτήτων σε επενδυτικές, χρηματοδοτικές ή λειτουργικές. Ενδεικτικά αναφέρονται τα έσοδα από τόκους δανείων, που ενώ για μια βιομηχανική εταιρεία θεωρείται ότι εντάσσονται στην κατηγορία των επενδύσεων, για μια τράπεζα αποτελούν μέρος των λειτουργικών της δραστηριοτήτων. Το ΔΠΧΑ 18 απαιτεί η εταιρεία να προσδιορίσει ποια δραστηριότητα είναι η κύρια και ποιες οι δευτερεύουσες, προκειμένου να τις εντάξει στη σωστή κατηγορία. Ο καθορισμός της σωστής κατηγορίας απαιτεί από την εταιρεία την αξιολόγηση των δραστηριοτήτων της και μπορεί να μην είναι πάντα εύκολο να τις κατατάξει σωστά.

Τέλος, οι εταιρείες θα πρέπει να εξετάσουν εάν η αλλαγή της μορφής και παρουσίασης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων επιφέρει τυχόν φορολογικές ή κανονιστικές συνέπειες. Ενδεχομένως, η νέα παρουσίαση να απαιτεί επιπλέον γνωστοποιήσεις προς τις εποπτικές αρχές ή τροποποιήσεις φορολογικών στοιχείων.

Οφέλη από την εφαρμογή του νέου προτύπου

Το ΔΠΧΑ 18 προσφέρει σημαντικά οφέλη στους χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, καθώς α) παρέχει πιο δομημένη και λεπτομερή πληροφόρηση, β) ενισχύει τη συγκρισιμότητα των μεγεθών και τη διαφάνεια και γ) βοηθάει τα ενδιαφερόμενα μέρη στην καλύτερη λήψη αποφάσεων. Η σαφής κατηγοριοποίηση των δραστηριοτήτων της εταιρείας σε λειτουργικές, επενδυτικές και

χρηματοδοτικές βοηθάει τους χρήστες στην καλύτερη κατανόηση και ανάλυση της απόδοσης της εταιρείας, ενώ τα νέα υποσύνολα της ΚΑΧ, αλλά και τα μέτρα απόδοσης MPMs, συμβάλλουν στην επίτευξη δύο επιθυμητών χαρακτηριστικών των χρηματοοικονομικών πληροφοριών, ήτοι της συγκρισιμότητας και της κατανοητότητας.

Επομένως, θα λέγαμε ότι το ΔΠΧΑ 18 έρχεται να καλύψει ορισμένες από τις κύριες ανάγκες των ενδιαφερόμενων μερών για ποιότητα πληροφόρησης. Η εφαρμογή του νέου προτύπου αναμένεται να μειώσει τυχόν ασάφειες που υπήρχαν στην πρότερη μορφή παρουσίασης και, γιατί όχι, να τις μηδενίσει.

Συμπεράσματα

Το ΔΠΧΑ 18 αποτελεί ένα σημαντικό βήμα στην παρουσίαση και γνωστοποίηση της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, χωρίς να αλλάξει τις λογιστικές μεθόδους που χρησιμοποιούνται.

Ωστόσο, οι οντότητες έχουν να αντιμετωπίσουν προκλήσεις τόσο αναφορικά με την παρουσίαση των τρεχουσών οικονομικών μεγεθών βάσει των απαιτήσεων του νέου προτύπου όσο και των συγκριτικών στοιχείων, ιδίως κατά το μεταβατικό στάδιο εφαρμογής του προτύπου. Για την αντιμετώπιση των προκλήσεων αυτών, παροτρύνονται οι εταιρείες να ξεκινήσουν έγκαιρα τον σχεδιασμό της μετάβασης, ήτοι την αναδιοργάνωση των διαδικασιών τους, την ενημέρωση των πληροφοριακών τους συστημάτων, την εκπαίδευση του προσωπικού τους, την επικοινωνία με τους εξωτερικούς ελεγκτές και τις αρμόδιες αρχές κ.ά.

Το σίγουρο είναι ότι τα οφέλη για τους χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων θα είναι σημαντικά, καθώς το πρότυπο υπόσχεται αυξημένη ποιότητα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

ΤΑ ΠΡΟΣΤΙΜΑ ΤΟΥ ΓΕΜΗ ΚΑΙ Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

DIRECTOR, ACCOUNTING SERVICES, BAKER TILLY GREECE

10η Νοεμβρίου έχει παγκοσμίως καθιερωθεί ως Παγκόσμια Ημέρα Λογιστικής. Την ημερομηνία αυτή, το 1494, ο Λούκα Πατσιόλι, ιταλός λογιστής και μαθηματικός –και στενός συνεργάτης του Λεονάρντο ντα Βίντσι– δημοσίευσε το βιβλίο «Summa de Arithmetica, Geometria, Proportioni et Proportionalità». Στις σελίδες του περιέλαβε την πρώτη γραπτή αναφορά στη διπλογραφική λογιστική μέθοδο (double-entry bookkeeping), μια επαναστατική προσέγγιση, που άλλαξε ριζικά τον τρόπο καταγραφής των οικονομικών συναλλαγών και παραμένει μέχρι σήμερα η θεμελιώδης αρχή της λογιστικής επιστήμης.

Η αλήθεια είναι πως η λογιστική, ως επάγγελμα και ως έννοια, γεννήθηκε μαζί με τον ανθρώπινο πολιτισμό.

Πολύ πριν καθιερωθούν οι σύγχρονες αρχές και τα διεθνή λογιστικά πρότυπα, οι άνθρωποι αναζητούσαν τρόπους να καταγράψουν, να μετρούν και να ελέγχουν τα αγαθά τους. Το παλαιότερο σωζόμενο παράδειγμα γραπτής γλώσσας στον κόσμο προέρχεται, εντυπωσιακά, από έναν αρχαίο λογιστή που έζησε στη Μεσοποταμία, περίπου 5.000 χρόνια πριν. Γραμμένο σε σφηνοειδή γραφή των

Σουμερίων, το αρχείο αυτό αναφέρει: «Συνολικά 29.086 μέτρα κριθαριού παραλήφθηκαν σε διάστημα 37 μηνών. Υπογραφή: Kushim».¹

Ο «Kushim» θεωρείται από πολλούς ιστορικούς ο πρώτος καταγεγραμμένος άνθρωπος στην ιστορία – και ήταν λογιστής. Μια συγκλονιστική υπενθύμιση ότι η ανάγκη για διαφάνεια, ακρίβεια και καταγραφή είναι τόσο παλιά όσο και η ίδια η ανθρώπινη γραφή.

Η ημέρα αυτή δεν αποτελεί απλώς ένα επετειακό ορόσημο, αλλά μια υπενθύμιση της συμβολής των λογιστών στη διαφάνεια, τη σταθερότητα και την ανάπτυξη των οικονομιών σε ολόκληρο τον κόσμο.

Σε μια εποχή που οι τεχνολογικές εξελίξεις και οι αυξανόμενες κανονιστικές ρυθμίσεις καθιστούν το έργο τους πιο απαιτητικό από ποτέ, η 10η Νοεμβρίου έρχεται να υπενθυμίσει τη διαχρονική αξία και ευθύνη του επαγγέλματος.

Η Παγκόσμια Ημέρα Λογιστικής ίσως φέτος αποκτά έναν μεγαλύτερο συμβολισμό για τους έλληνες λογιστές. Η αντίστροφη μέτρηση έχει αρχίσει για λογιστές και επιχειρήσεις όλης της επικράτειας. Με την ανακοίνωση του υπουργείου και την έκδοση της υπουργικής απόφασης 46982/2025 με θέμα: «Καθορισμός κριτηρίων επιβολής και ύψους των

διοικητικών κυρώσεων του άρθρου 50 του Ν. 4919/2022 στους μη συνεπείς υπόχρεους εγγραφής στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο (ΓΕΜΗ) και λοιπά σχετικά θέματα», τίθεται σε πλήρη εφαρμογή το νέο πλαίσιο κυρώσεων που αφορά το Γενικό Εμπορικό Μητρώο (ΓΕΜΗ). Σύμφωνα με την απόφαση, από 1ης Ιανουαρίου 2026 η παράλειψη υποβολής οικονομικών καταστάσεων και των συνοδευτικών εκθέσεων εντός των προβλεπόμενων προθεσμιών τιμωρείται με σημαντικά πρόστιμα. Η επιβολή κυρώσεων στο ΓΕΜΗ από το 2026 αποτελεί ένα σημαντικό μέτρο συμμόρφωσης για τις επιχειρήσεις, με διττό στόχο: τη διασφάλιση της ενημέρωσης και της δημόσιας διαφάνειας των στοιχείων τους, αλλά και την προστασία των τρίτων που συναλλάσσονται με αυτές.

Οι παραβάσεις της υπουργικής απόφασης αφορούν κυρίως:

- τη μη εγγραφή ή εκπρόθεσμη εγγραφή στο ΓΕΜΗ,
- τη μη έγκαιρη ή ελλιπή υποβολή οικονομικών καταστάσεων,
- τη μη ορθή καταχώριση ή μη αναγραφή των νόμιμων στοιχείων στα εταιρικά έγγραφα και στοιχεία.

Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τη νέα

πρώτη εγκύκλιο 56823/18-07-2025 του Τμήματος ΓΕΜΗ και ΥΜΣ της Διεύθυνσης Εταιρειών της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου, οι μη συνεπείς επιχειρήσεις κινδυνεύουν με δυσθεώρητα πρόστιμα, τα οποία κλιμακώνονται ανάλογα με το μέγεθος και τη νομική τους μορφή. Συνοπτικά, οι ποινές μπορεί να αγγίξουν:²

- 100.000 ευρώ για επιχειρήσεις εισηγμένες στο Χ.Α., ανεξαρτήτως μεγέθους, καθώς και για μεγάλες επιχειρήσεις μη εισηγμένες.

- Για μεσαίες επιχειρήσεις, το πρόστιμο δύναται να φτάσει έως 50.000 ευρώ, ενώ για μικρές και πολύ μικρές, μπορεί να ανέλθει έως

10.000 ευρώ, ανάλογα με τη διάρκεια και τη βαρύτητα της παράβασης.

- Παράλληλα, για μη εγγραφή στο ΓΕΜΗ, ελλιπή στοιχεία ή μη αναγραφή των νομικών δεδομένων (ΑΦΜ, αριθμός ΓΕΜΗ κ.λπ.) στα εταιρικά έγγραφα, προβλέπονται διοικητικά πρόστιμα από 100 έως 10.000 ευρώ.

Η εγκύκλιος έρχεται να εξειδικεύσει τις διατάξεις της υπουργικής απόφασης 46982/2025, παρέχοντας σαφές πλαίσιο για τον τρόπο υπολογισμού των προστίμων, αλλά και για τα κριτήρια βαρύτητας, όπως η επαναληπτικότητα της παράβασης, η καθυστέρηση συμμόρφωσης και η επίπτωση της

παράλειψης στη διαφάνεια των εμπορικών συναλλαγών.

Η ανακοίνωση πραγματοποιήθηκε προς τα μέσα Ιουλίου του τρέχοντος έτους, παρόλα αυτά η κυβέρνηση δίνει μια περίοδο χάριτος έως το τέλος του έτους για τις ελληνικές επιχειρήσεις και τα υποκαταστήματα να συμμορφωθούν. Η χρονική προθεσμία (έως 31.12.2025) διαμορφώνει μια «τελευταία ευκαιρία» για να τακτοποιηθούν εκκρεμότητες. Μετά την ημερομηνία αυτή, οι κυρώσεις θα εφαρμόζονται, με ευθύνη των επιχειρήσεων που δεν συμμορφώνονται.

Σύμφωνα με την εγκύκλιο, οι παραπάνω παραβάσεις θα εντοπίζονται είτε μέσω των αυτοματοποιημένων υπηρεσιών ελέγχου του ΓΕΜΗ είτε κατόπιν καταγγελίας ή δειγματοληπτικού ελέγχου από τα αρμόδια τμήματα. Σε κάθε περίπτωση διαπίστωσης παράβασης, θα αποστέλλεται ηλεκτρονική ειδοποίηση προς την υπόχρεη νομική οντότητα, με προθεσμία δέκα (10) ημερών για την προσήκουσα συμμόρφωση και τη διόρθωση της παράλειψης.

Εάν παρέλθει άπρακτη η ανωτέρω προθεσμία, θα εκδίδεται πράξη ειδοποίησης επιβολής προστίμου μέσω του πληροφοριακού συστήματος του ΓΕΜΗ, ενώ η επιχείρηση θα έχει στη διάθεσή της προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών για την υποβολή ένστασης ή αντιρρήσεων. Καταληκτικά, σε περίπτωση που η επιχείρηση δεν προβεί σε ένσταση ή η ένστασή της απορριφθεί, το πρόστιμο βεβαιώνεται οριστικά και κοινοποιείται αρμοδίως στους υπόχρεους, με όλες τις προβλεπόμενες συνέπειες.

Αναμενόμενη απόφαση, αλλά με εντυπωσιακά πρόστιμα

Αν και ήταν μια υπουργική απόφαση η οποία αναμενόταν εδώ και καιρό από τον λογιστικό και επιχειρηματικό κόσμο, εντύπωση προκαλούν τα ιδιαίτερα υψηλά ποσά των προστίμων που προβλέπονται για τις μη συνεπείς επιχειρήσεις. Από την ημερομηνία της ανακοίνωσης μέχρι και τη στιγμή που γράφεται αυτό το άρθρο, πολύ μελάνι έχει χυθεί για την πολυσυζητημένη Υπουργική Απόφαση 46982/2025 και το νέο πλαίσιο προστίμων σε μια χώρα που, σύμφωνα με εκτιμήσεις παραγόντων, το 25% των επιχειρήσεων επιλέγει να μη δημοσιεύει

ισολογισμούς ή τους δημοσιεύει με αρκετή καθυστέρηση.

Η αρχή της αναλογικότητας θεσπίζεται στο άρθρο 5, παράγραφος 4 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σκοπός της είναι να οριοθετήσει τις δράσεις των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).³

Απότοκο αυτής της αρχής είναι το ερώτημα: ισχύουν αντίστοιχα μέτρα και στις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης; Κάθε κράτος μέλος, στο πλαίσιο της εναρμόνισης, οφείλει να λαμβάνει μέτρα που δεν υπερβαίνουν το αναγκαίο για την επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων, γεγονός που εγείρει συζητήσεις για τη σχέση ανάμεσα στην αυστηρότητα των ελληνικών προστίμων και τα ευρωπαϊκά πρότυπα.⁴

Ενδεικτικά να αναφερθεί πως στη Βουλγαρία η μη δημοσίευση οικονομικών καταστάσεων υπόκειται σε πρόστιμα ύψους από 200 έως 3.000 leva (περίπου από 100 έως 1.500 ευρώ). Σε περίπτωση επανειλημμένης παραβίασης αυτού του νομοθετήματος, το πρόστιμο και η κύρωση θα είναι διπλάσια.⁵

Στην Ρουμανία, οι κυρώσεις είναι κλιμακωτές, ανάλογα με την καθυστέρηση. Ξεκινούν από 300 lei (60 ευρώ) και μπορεί να αγγίξουν τα 4.500 lei (περίπου 900 ευρώ), εάν οι εκθέσεις καθυστερήσουν περισσότερο από 30 εργάσιμες ημέρες.⁶

Η λογιστική: Τέχνη, επιστήμη και οδηγός για τη σύγχρονη επιχειρηματική πραγματικότητα

Σύμφωνα με τους Meigs & Meigs (1994),⁷ η λογιστική είναι «η τέχνη της ερμηνείας, μέτρησης και περιγραφής της οικονομικής

δραστηριότητας». Πρόκειται δηλαδή για μια διαδικασία που υπερβαίνει την απλή καταγραφή αριθμών – είναι ένα εργαλείο κατανόησης και αξιολόγησης της οικονομικής πραγματικότητας για επιχειρήσεις κάθε μεγέθους. Γιατί, πριν γίνει επιστήμη και επάγγελμα, η λογιστική είναι τέχνη.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. <https://www.nationalgeographic.com/science/article/whos-the-first-person-in-history-whose-name-we-know>.
2. <https://www.taxheaven.gr/circulars/50672/56823-18-07-2025>.
3. <https://eur-lex.europa.eu/EL/legal-content/glossary/principle-of-proportionality.html>.
4. Κωνσταντίνος Κουλογιάννης, Taxheaven, <https://www.taxheaven.gr/news/71550/ta-prostima-toy-gemh-gia-thn-paraleipshypobolhs-oikonomikwn-katastasewn-kai-oelegxos-ths-analogikothtas-ti-isxyei-stis-xwres-ths-ee>.
5. <https://sb-bg.com/2016/05/03/expected-fines-companies-fail-publish-financial-reports-30th-june-2016/>.
6. <https://www.noerr.com/en/insights/romania-amendments-to-romanian-accounting-legislation>.
7. Mary A. Meigs, Robert F. Meigs, Walter B. Meigs, «Financial Accounting», McGraw-Hill Companies, 1994.

ΤΟ ΜΕΓΑΡΟ ΤΩΝ ΦΗΜΙΣΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ (ACCOUNTING HALL OF FAME)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Φ. ΦΙΛΙΟΣ

Αθήνα 2025

ο Μέγαρο των Φημισμένων της Λογιστικής (Με.Φη.Λο. εφεξής) ιδρύθηκε το 1950 στο κρατικό πανεπιστήμιο του Οχάιο (The Ohio State University) ... για το σκοπό της τιμής λογιστών οι οποίοι έχουν κάνει ή κάνουν σημαντικές συμβολές στην πρόοδο της λογιστικής από τις αρχές του 20ου αιώνα.

Η επιλογή στο Με.Φη.Λο. (Accounting Hall of Fame) σκοπό έχει επίσης να συνιστά μία αναγνώριση διακεκριμένης υπηρεσίας η οποία συνεισφέρει στην πρόοδο της λογιστικής σε οποιοδήποτε από τα διάφορα επιμέρους πεδία της. Τεκμηρίωση τέτοιας παρασχεθείσας ή παρεχόμενης υπηρεσίας περιλαμβάνει συνεισφορές στη λογιστική έρευνα και στη σχετική φιλολογία, σημαντική υπηρεσία σε επαγγελματικούς οργανισμούς της λογιστικής, ευρεία αναγνώριση ως μία αυθεντία σε κάποιο πεδίο της λογιστικής και σε δημόσια υπηρεσία που εμπεριέχει λογιστική πράξη.

Στη συνέχεια αναφέρω (ενδεικτικά) κάποιους από αυτούς – τους σχετικά γνωστούς – οι οποίοι έχουν επιλεγεί (στο παρελθόν) ως μέλη του Με.Φη.Λο.:

Το Με.Φη.Λο. έχει παίξει σημαντικό ρόλο τόσο στην ιστορία της λογιστικής¹ στις αγγλοσαξονικές χώρες γενικότερα και στις Η.Π.Α. ειδικότερα, όσο και στην αναγνωρισιμότητα της λογιστικής ως αξιόλογης κοινωνικοοικονομικής επιστήμης. Στη λίστα των ατόμων που έχουν τιμηθεί τοιούτοτρόπως δεν περιλαμβάνονται μόνο άνθρωποι της λογιστικής εκ των Η.Π.Α., αλλά επίσης Άγγλοι (π.χ. ο Lord Benson), Αυστραλοί (ο καθ. Raymond Chambers), κ.ά.

Το 2017, οι δραστηριότητες του Με.Φη.Λο. αναλήφθηκαν από την American Accounting Association² προκειμένου να αυξηθεί το κύρος των επιλογών της. Τα τρία πρόσωπα που έγιναν μέλη του Με.Φη.Λο. το 2024 είναι οι:

- Robert (Bob) Libby,
- Frank Kenneth Ross, και
- Ross Leslie Watts

Με αυτούς, τα εν λόγω μέλη ανήλθαν σε 120.³

Στο μάθημα της «Ιστορίας της Λογιστικής», το οποίο είναι υποχρεωτικό σε όλα τα μεταπτυχιακά προγράμματα της Λογιστικής στις αγγλοσαξονικές, γερμανόφωνες και γαλλόφωνες χώρες, συνήθως άσκηση στους φοιτητές έχει ως εκφώνηση την εξής:

Να γράψετε μία παράγραφο για τα επιτεύγματα και τις συνεισφορές οποιωνδήποτε τριών μελών του Με.Φη.Λο.

Η χρήσιμη εμπειρία των Η.Π.Α. εκ της εν λόγω δραστηριότητας⁴ συνιστά για εμάς ένα παράδειγμα προς μίμηση: Ένα ελληνικό Α.Ε.Ι. το οποίο έχει Τμήμα Λογιστικής⁵ και

Χρηματοοικονομικής θα ήταν ευκαίτιο να αναλάβει ένα αντίστοιχο Με.Φη.Λο. για την Ελλάδα και ίσως – γιατί όχι; – για την Ε.Ε.

Σε διάφορα κείμενά μου⁶ έχω κάνει μία – προσωπική, άρα υποκειμενική – αξιολόγηση και κατάταξη αυτών οι οποίοι κατά τη γνώμη μου είναι οι έχοντες κάνει την πλέον σημαντική συνεισφορά στη Λογιστική στην Ελλάδα:

1. Μάριος Τσιμάρας (ΑΣΟ&ΕΕ)
2. Ιωάννης Χρυσοκέρης (ΑΣΟ&ΕΕ)
3. Δημήτριος Παπαδημητρίου (ΑΒΣΠ)
4. Σόλων Συρμόπουλος (ΑΣΟ&ΕΕ)
5. Κων/νος Παναγιωτόπουλος (ΑΣΟ&ΕΕ)
6. Στράτος Παπαϊωάννου (ΑΒΣΠ)
7. Ιωάννης Χρυσοχού (ΑΒΣΠ)
8. Νικόλαος Αλικάκος⁷
9. Σπυρίδων Παπαναστασάτος⁸
10. Βασίλειος Σαρσέντης (ΑΒΣΠ)
11. Ανδρέας Νέζος (ΑΣΟ&ΕΕ)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

. Βλ., π.χ., σχετικώς άρθρο στο περιοδικό The Accounting Historian, καλοκαίρι 1975.

2. Η Αμερικανική Ένωση Λογιστικής (AAA) ιδρύθηκε το 1916 και είναι η μεγαλύτερη κοινότητα ακαδημαϊκών λογιστών στον κόσμο.

3. Για περαιτέρω πληροφορίες συνολικά για όλους τους τιμηθέντες, βλ.: Burns, Thomas J., & Edward N. Coffman, "The Accounting Hall of Fame: A Profile of the Members", Journal of Accounting Research, Autumn 1976, σ. 342-347. Burns, Thomas J., & Edward N. Coffman, History of Accounting: An International Encyclopedia, επιμ. Michael Chatfield & Richard Vangermeersch, New York, Garland Publishing, σ. 9-10.

4. Στις λίστες που δημοσιεύει το περιοδικό The Chronicle of Higher Education, το κρατικό πανεπιστήμιο του Οχάιο (Ohio State University) καταλαμβάνει –όσον αφορά τη σπουδή της Λογιστικής– τις θέσεις (στις σχετικές αξιολογήσεις) μεταξύ 7ης και 9ης σταθερά διαχρονικώς. Αυτή είναι μια πολύ υψηλή θέση, εάν σκεφτεί κανείς ότι οι ΗΠΑ διαθέτουν περισσότερα από 3.500 ΑΕΙ! Στις πρώτες θέσεις είναι συνήθως το University of Pennsylvania (συχνά πρώτο) και το University of Michigan (συχνά δεύτερο).

5. Το τελευταίο Τμήμα (αμγώς) Λογιστικής –προερχόμενο από το ΑΤΕΙ Μεσολογγίου– ήταν το Τμήμα Λογιστικής στο Μεσολόγγι, το οποίο είχε κατ' έτος 300 φοιτητές και το οποίο κατήργησε η αλήστου μνήμης τότε πρύτανης του Πανεπιστημίου Πατρών, συνεπικουρούμενη από τον απίθανο πρόεδρο του Τμήματος αυτού τα τελευταία χρόνια λειτουργίας (και μαραζωμάτος) του. Το ότι δεν υπάρχει κανένα Τμήμα Λογιστικής σε οποιοδήποτε ΑΕΙ της Ελλάδας δείχνει –και αποδεικνύει– πόσο μακράν της κοινωνικής της δικαίωσης και καταξίωσης παραμένει η Λογιστική στη χώρα μας. Στο σημείο αυτό νομίζω ότι αξίζει να παραθέσουμε τα δώδεκα πανεπιστήμια των ΗΠΑ με τα καλύτερα Τμήματα Λογιστικής (την επισκόπηση διεξάγει συστηματικά κάθε έτος το Πανεπιστήμιο της Βιρτζίνια, αλλά και άλλοι φορείς):

The Chronicle of Higher Education, 30 June 1980:		Public Accounting Report, Dec. 1984: Σχολές Λογιστικής των Πανεπιστημίων		
		Σχολή	Βαθμοί	
1.	U. of Pennsylvania	1.	Illinois	335
2.	U. of Michigan	2.	Texas	308
3.	U. of Berkeley	3.	Michigan	103
4.	Indiana U.	4.	Southern Cal.	87
5.	U. of Texas, Austin	5.	Ohio State	78
6.	Ohio State U.	6.	Brigham Young	55
7.	U. of Virginia	7.	Notre Dame	53
8.	New York U.	8.	Wisconsin	50
9.	Mass. Inst. of Tech. (M.I.T.)	9.	Missouri	44
10.	U. of Notre Dame	10.	Michigan State	39
11.	U. of Washington	11.	Stanford	39
12.	U. of Southern Cal.	12.	Wharton	38

Σημ.: Η ανωτέρω κατάταξη έγινε σε επισκόπηση (survey) – βάσει ερωτηματολογίου – από καθηγητές της Λογιστικής.

6. Και σε δύο τουλάχιστον βιβλία μου, με πιο πρόσφατο το Β. Φ. Φίλιος, Η Θεωρία της Λογιστικής. Η Λογιστική ως Επιστήμη, Εκδόσεις ΟΠΑ/ΑΥΕΒ, Αθήνα 2017, σελ. ιxx-xxxvi, έχω γράψει πολύ περιεκτικά γι' αυτούς που θεωρώ ως τους πλέον επιδραστικούς σχετικούς στη χώρα μας.

7. Γεννήθηκε το 1901. Μετείχε στο πρώτο συσταθέν Εμπορικό Συμβούλιο του Σώματος Ορκωτών Λογιστών. Εξέδωσε την Εμπορική Εγκυκλοπαίδεια με σύμπραξη 14 πανεπιστημιακών καθηγητών και 200 επιφανών επιστημόνων. Εξέδωσε το περιοδικό «Οικονομικά και Εμπορικά Χρονικά» μετά του καθ. Ν. Φωτιά. Το περιοδικό «Λογιστής» μετά του Ν. Τότση το 1951. Την Οικονομική και Λογιστική Εγκυκλοπαίδεια μετά του Γ. Μουσταφέλλου κ.ά. Έγραψε πολλά βιβλία Λογιστικής, μόνος ή με άλλους, εκπαιδευτικής φύσεως.

8. Καθηγητής των εμπορικών μαθημάτων, γεννηθείς εις Κέρκυρα (1895-1959). Στην Κέρκυρα δίδαξε επίσης ragionneria και computisteria επί 10 συναπτά έτη, από της συστάσεώς του (1929), στο Ανώτερο Τεχνικό Ινστιτούτο Εμπορικής κατεύθυνσης της λειτουργήσας προπολεμικά εκεί Ιταλικής Σχολής. Επίσης υπηρέτησε στη Δημόσια Εμπορική Σχολή Κερκύρας από το 1921 μέχρι το 1958.

Η DELOITTE ΕΠΑΝΑΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΕΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ

DELOITTE

Deloitte ανακοίνωσε μια σειρά από νέες δυνατότητες Τεχνητής Νοημοσύνης (AI) της Omnia, της παγκόσμιας cloud-based πλατφόρμας Ελέγχου και Διασφάλισης (Audit & Assurance) της εταιρείας. Οι δυνατότητες αυτές έχουν σχεδιαστεί για να εξελίξουν και να βελτιώσουν την εμπειρία των ελεγκτικών υπηρεσιών, ενισχύοντας τη διαρκή προσπάθεια της Deloitte να προάγει την καινοτομία μέσω τεχνολογιών αιχμής.

Καθώς το επιχειρηματικό περιβάλλον και οι ανάγκες των επιχειρήσεων μεταβάλλονται ραγδαία, οι νέες αυτές λειτουργίες σηματοδοτούν μια νέα εποχή για τις ελεγκτικές διαδικασίες, προσφέροντας ευέλικτες και ολοκληρωμένες λύσεις που ανταποκρίνονται στην αυξανόμενη πολυπλοκότητα.

«Η Τεχνητή Νοημοσύνη μεταμορφώνει ριζικά το επάγγελμα του ελεγκτή σε παγκόσμιο επίπεδο, δημιουργώντας πρωτοφανείς ευκαιρίες καινοτομίας και μετασχηματισμού», δήλωσε ο Jean-Marc Mickeler, CEO Audit & Assurance της Deloitte Global. «Με συνεχή στρατηγική επένδυση σε προηγμένες και προσαρμοστικές τεχνολογίες, ενδυναμώνουμε τους 85.000 επαγγελματίες μας σε περισσότερες από 150 χώρες να ανταποκριθούν στις αυξανόμενες απαιτήσεις, διατηρώντας παράλληλα σταθερά τις αξίες της ποιότητας

και της εμπιστοσύνης που χαρακτηρίζουν τον κλάδο μας».

Αναβαθμισμένες λειτουργίες με GenAI

Βασισμένη στην πολυβραβευμένη πλατφόρμα Omnia της Deloitte, η νέα σουίτα λειτουργιών αξιοποιεί τις δυνατότητες του GenAI για να επαναπροσδιορίσει βασικά στάδια της ελεγκτικής διαδικασίας:

Προηγμένος έλεγχος τεκμηρίωσης (Enhanced documentation review):

Το GenAI μπορεί να επανεξετάζει την ελεγκτική τεκμηρίωση και να προτείνει βελτιώσεις ώστε το περιεχόμενο να είναι πιο ξεκάθαρο, συνεπές και εύκολα κατανοητό.

Βελτιωμένη πλοήγηση σε οικονομικές καταστάσεις (Improved navigation of financial statements):

Οι ελεγκτές έχουν τη δυνατότητα να περιηγούνται σε προσχέδια οικονομικών καταστάσεων, επιταχύνοντας διαδικασίες όπως η διασταύρωση και η συμφωνία στοιχείων (tie-out).

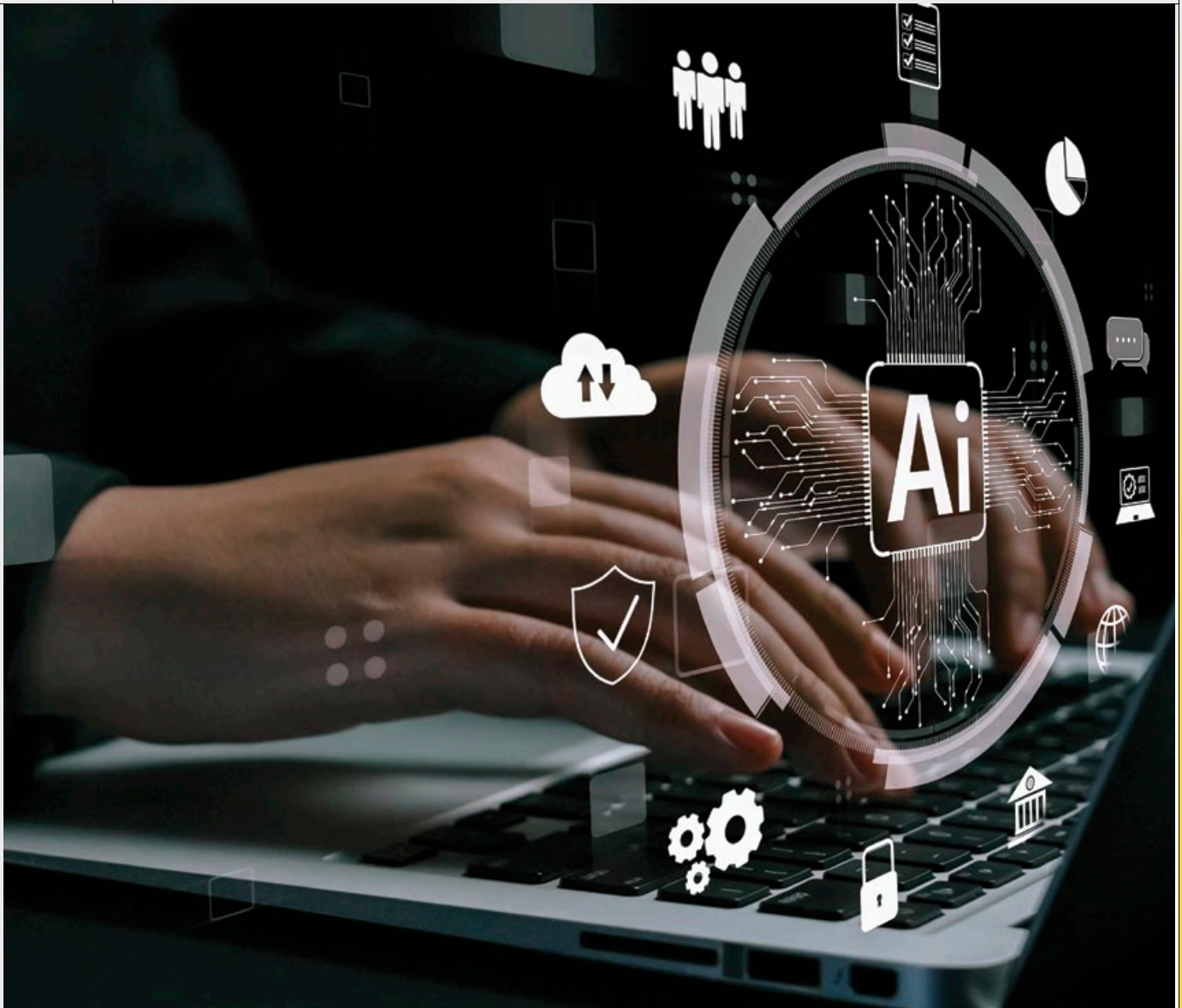
Ενισχυμένες ερευνητικές δυνατότητες (Improved research capabilities): Νέα εργαλεία εσωτερικής έρευνας εντός της πλατφόρμας παρέχουν άμεσες απαντήσεις σε ερωτήματα των ελεγκτών και βοηθούν στην κατανόηση περίπλοκων λογιστικών θεμάτων, διευρύνοντας τη γνώση και την κρίση τους.

«Ο ρυθμός της τεχνολογικής εξέλιξης απαιτεί λύσεις που να ενισχύουν και να συμπληρώνουν το ταλέντο και τη βαθιά γνώση του κλάδου που διαθέτουν οι ελεγκτές μας σε κάθε έργο», αναφέρει ο Nigel Thomas, Audit & Assurance Strategy & Digital Change Leader της Deloitte Global. «Με περισσότερα από δέκα χρόνια επένδυσης στην πλατφόρμα Omnia, εξοπλίζουμε τους ανθρώπους μας σε όλο τον κόσμο με τα εργαλεία που χρειάζονται για να ξεχωρίσουν σε ένα δυναμικό περιβάλλον».

Προοπτικές για την ελληνική αγορά

Στην ελληνική αγορά, η Deloitte έχει ήδη ενσωματώσει τις παραπάνω δυνατότητες, ενώ παράλληλα προχωρά μεθοδικά στον σχεδιασμό για την εισαγωγή και νέων προηγμένων λειτουργιών.

Όπως σημειώνει ο Δημήτρης Κατσιμπόκης, Partner, Audit & Assurance Leader της Deloitte Ελλάδος, «Η τεχνητή νοημοσύνη δεν υποκαθιστά τον ρόλο του ελεγκτή, τον ενδυναμώνει. Οι νέες δυνατότητες GenAI μας δίνουν τη δυνατότητα να εστιάσουμε περισσότερο στη σύνθετη σκέψη και την επαγγελματική κρίση, μειώνοντας τον χρόνο σε χρονοβόρες διαδικασίες. Είναι ένα ουσιαστικό βήμα για τον εκσυγχρονισμό του ελέγχου, με στόχο να προσφέρουμε ακόμη μεγαλύτερη αξία στους

πελάτες μας, παραμένοντας αξιόπιστοι, αποδοτικοί και έτοιμοι για το μέλλον».

Η επόμενη φάση: Οι AI agents στην υπηρεσία του ελεγκτή

Στο πλαίσιο της εξέλιξης της τεχνολογίας Omnia, η Deloitte ενσωματώνει στο οικοσύστημα της πλατφόρμας τις δυνατότητες των έξυπνων ψηφιακών agents. Οι AI agents λειτουργούν ως ψηφιακοί "ειδικοί", ικανοί να εκτελούν συγκεκριμένες εργασίες, να διατηρούν σχετικές πληροφορίες, και να συνεργάζονται μεταξύ τους ως μέρος ενός διασυνδεδεμένου συστήματος.

Όλες αυτές οι δυνατότητες έχουν αναπτυχθεί με βάση το πλαίσιο Trustworthy AI™ της Deloitte, το οποίο ενσωματώνει μηχανισμούς διακυβέρνησης, ελέγχους και συμμόρφωση σε όλο τον κύκλο ζωής των λύσεων AI, ενισχύον

τας την αξιοπιστία και την εμπιστοσύνη των χρηστών.

Καινοτομία και διαρκής δέσμευση στην Τεχνητή Νοημοσύνη

Από την πρώτη της κυκλοφορία το 2015, η πλατφόρμα Omnia εξελίσσεται διαρκώς, ενσωματώνοντας νέες τεχνολογίες, με στόχο τη δημιουργία μιας ποιοτικής, προσαρμοσμένης εμπειρίας ελέγχου, συμβατής με τις προκλήσεις των πελατών.

Το 2023, η Deloitte τιμήθηκε με το πρώτο βραβείο "AI Innovation Initiative of the Year" στο International Accounting Forum and Awards για τις GenAI δυνατότητες της Omnia.

Η Deloitte συνεχίζει με συνέπεια να ενσωματώνει τις τεχνολογίες GenAI σε όλο τον οργανισμό, ενδυναμώνοντας τους επαγγελματίες της και ενισχύοντας τις δεξιότητές

τους. Έχει ήδη αναπτύξει και θέσει σε χρήση εξειδικευμένα Large Language Models (LLMs) και chatbots, διαθέσιμα για σχεδόν 85.000 επαγγελματίες ελέγχου και διασφάλισης παγκοσμίως. Οι auditors της Deloitte χρησιμοποιούν επίσης το εσωτερικό chatbot GenAI της εταιρείας, με περισσότερα από τρία εκατομμύρια ερωτήματα AI μέσα στον πρώτο χρόνο λειτουργίας του.

Η Deloitte επεκτείνει συνεχώς τις εξωτερικές προσφορές τεχνολογίας AI, με πιο πρόσφατο παράδειγμα το Global Agentic Network: ένα οικοσύστημα έτοιμων προς χρήση AI agents, που δίνει τη δυνατότητα στους επαγγελματίες της Deloitte να συμβουλευθούν τους πελάτες τους για projects μεγάλης κλίμακας.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την πλατφόρμα Omnia, επισκεφθείτε την επίσημη ιστοσελίδα της Deloitte.

ΞΕΚΙΝΑ Ο ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ EY «ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ» ΕΛΛΑΔΟΣ 2025

Η EY Ελλάδος διοργανώνει, για δέκατη φορά, τον διαγωνισμό EY «Επιχειρηματίας της Χρονιάς» Ελλάδος – τον καταξιωμένο θεσμό που αναδεικνύει και τιμά την επιχειρηματική αριστεία στη χώρα μας, σταθερά από το 2006.

Ο ελληνικός διαγωνισμός αποτελεί μέρος του παγκόσμιου θεσμού EY Entrepreneur Of The Year, με ιστορία σχεδόν 40 χρόνων, και συμμετοχές 30.000 καταξιωμένων επιχειρηματιών από περισσότερες από 79 χώρες και γεωγραφικές περιοχές σε όλο τον κόσμο.

Αντλώντας έμπνευση από το παγκόσμιο μήνυμα της EY: «Δημιουργήστε το μέλλον με αυτοπεποίθηση» (Shape the future with confidence), ο φετινός διαγωνισμός τιμά τους «δημιουργούς» (The Shapers), τους ανθρώπους εκείνους που μετασχηματίζουν την πρώτη ύλη μιας ιδέας σε αξία, παρουσιάζοντας κάτι μοναδικό και διαχρονικό, που διαμορφώνει το σήμερα και μένει στο αύριο σαν ανεξίτηλη υπογραφή.

Ποιος μπορεί να συμμετέχει;

Υποψηφιότητα μπορεί να θέσει, μέσω του ey.com/el_gr/eoy, κάθε ιδιοκτήτης/ιδιοκτήτρια ή μέτοχος ιδιωτικής επιχείρησης με έδρα ή σημαντική παραγωγική-λειτουργική δραστηριότητα στην Ελλάδα, με κύκλο εργασιών €10 εκατ. και άνω, που αποτελεί ανώτατο, ενεργό στέλεχος της διοίκησής της και έχει συμβάλει αποφασιστικά στην ανάπτυξη της. Επιπλέον, υποψήφιος μπορεί να υποδείξει και το ευρύ κοινό, μέχρι τις 31 Οκτωβρίου.

Η τελετή απονομής του EY «Επιχειρηματία της Χρονιάς» Ελλάδος 2025 θα πραγματοποιηθεί τον Μάρτιο του 2026. Ο νικητής ή η νικήτρια του διαγωνισμού θα εκπροσωπήσει την ελληνική επιχειρηματικότητα στο παγκόσμιο σκέλος του θεσμού, EY World Entrepreneur Of The Year, που είναι προγραμματισμένο να πραγματοποιηθεί τον Μάιο του 2026 στο Μόντε Κάρλο.

Τα οφέλη της συμμετοχής

Ο διαγωνισμός EY «Επιχειρηματίας της Χρονιάς» Ελλάδος αποτελεί μια πλατφόρμα για επιχειρηματίες, μέσω της οποίας μπορούν να προωθήσουν τις επιχειρήσεις τους, να συνδεθούν με άλλους επιτυχημένους επιχειρηματίες – τόσο συνυποψηφίους τους όσο και μέλη της κριτικής επιτροπής– και να λάβουν αναγνώριση για το έργο τους.

Επίσης, ο διαγωνισμός προσφέρεται και ως μια ευκαιρία για τους επιχειρηματίες να αξιολογήσουν την επιχείρησή τους και να τη συγκρίνουν (benchmarking), βάσει των κριτηρίων αξιολόγησης, με αυτό που κάνει τις κορυφαίες επιχειρήσεις σε όλο τον κόσμο να ξεχωρίζουν. Παράλληλα, οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες θα αποκτήσουν πρόσβαση στο δίκτυο Alumni του ελληνικού διαγωνισμού, που απαρτίζεται από παλιούς συμμετέχοντες και νικητές, καθώς και στο εκτεταμένο δίκτυο γνώσης της EY, λαμβάνοντας, μεταξύ άλλων, έρευνες και μελέτες, καθώς και αποκλειστικές προσκλήσεις για σχετικές εκδηλώσεις και ενημερωτικές ημερίδες του οργανισμού.

Τέλος, ο νικητής ή η νικήτρια του τίτλου EY «Επιχειρηματίας της Χρονιάς» Ελλάδος έχει την ευκαιρία να εκπροσωπήσει τη χώρα μας στον μεγάλο τελικό του EY World Entrepreneur Of The Year στο Μόντε Κάρλο, όπου θα συμμετάσχει σε αποκλειστικά σεμινάρια και workshops με κορυφαίους εισηγητές, θα κάνει networking με ηγετικές μορφές του διεθνούς επιχειρηματικού οικοσυστήματος και θα γίνει μέλος του παγκόσμιου δικτύου του διαγωνισμού.

Η κριτική επιτροπή και τα κριτήρια επιλογής

Η αξιολόγηση των υποψηφίων στην Ελλάδα πραγματοποιείται από ανεξάρτητη εννεαμελή κριτική επιτροπή, βάσει κριτηρίων που περιλαμβάνουν: τη δημιουργία μακροπρόθεσμης αξίας και την οικονομική απόδοση, τον περιβαλλοντικό και κοινωνικό αντίκτυπο, την καινοτομία, τον στρατηγικό προσανατολισμό και τη διεθνή ανάπτυξη, το επιχειρηματικό πνεύμα, το μοντέλο διοίκησης και την εταιρική κουλτούρα.

Η κριτική επιτροπή, η οποία είναι υπεύθυνη για την πορεία και την εξέλιξη της κάθε υπο-

ψηφιότητας, αποτελείται από διακεκριμένους και υψηλού κύρους εκπροσώπους του επιχειρηματικού, τραπεζικού και ακαδημαϊκού χώρου. Πρόεδρος της επιτροπής είναι, για ακόμη μία χρονιά, ο κ. Βασίλειος Κάτσος, πρόεδρος και συνιδρυτής της VNK Capital και έλληνας «Επιχειρηματίας της Χρονιάς» 2008, ο οποίος έχει, επίσης, διατελέσει και πρόεδρος της κριτικής επιτροπής του διαγωνισμού το 2021 και το 2023.

Στην κριτική επιτροπή συμμετέχουν, επίσης, οι κ. Ευτύχιος Βασιλάκης, διευθύνων σύμβουλος, Όμιλος Βασιλάκη, πρόεδρος, Aegean & Olympic Air και διευθύνων σύμβουλος Autohellas, και EY Έλληνας «Επιχειρηματίας της Χρονιάς» 2023, Γιώργος Δουκίδης, καθηγητής Ηλεκτρονικού Επιχειρείν στο τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Σοφία Κουνενάκη-Εφραϊμογλου, Α' αντιπρόεδρος, Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών, εκτελεστική αντιπρόεδρος, Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, Μαρίνα Μαυρομάτη, διευθύνουσα σύμβουλος, Printec Group, Κώστας Νεμπής, πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος, Όμιλος ΟΤΕ, Γεώργιος Στάσης, πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος, ΔΕΗ Α.Ε., Μαίρη Χατζάκου, πρόεδρος, ΜΕΒΓΑΛ Α.Ε., βραβευμένη με το EY «Βραβείο Επιχειρηματικής Ανθεκτικότητας» 2023, και δρ Βασίλειος Ψάλτης, διευθύνων σύμβουλος, Όμιλος Alpha Bank.

Με αφορμή την έναρξη του προγράμματος για το 2025, ο κ. Γιώργος Παπαδημητρίου, διευθύνων σύμβουλος της EY Ελλάδος, δήλωσε: «Το μέλλον δεν προκύπτει από μόνο του – διαμορφώνεται από εκείνους που το οραματίζονται με τόλμη και το δημιουργούν με αυτοπεποίθηση. Σε έναν κόσμο που αλλάζει με ραγδαίους ρυθμούς, οφείλουμε να αναδεικνύουμε και να τιμούμε τους ανθρώπους εκείνους που έχουν αποδείξει έμπρακτα ότι αναγνωρίζουν τις προκλήσεις και με τόλμη και δημιουργικότητα χτίζουν κάτι το μοναδικό: οργανισμούς με ανθεκτικότητα, ικανούς να δημιουργούν μακροπρόθεσμη αξία για όλους. Η χώρα μας διαθέτει πολλούς τέτοιους επιχειρηματίες, και είμαι βέβαιος ότι και ο φετινός μας διαγωνισμός θα αναδείξει τους καλύτερους ανάμεσά τους».

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΣΕ ΜΕΛΗ ΚΑΙ ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΥΣ

➔ ΝΕΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟ ΤΜΗΜΑ
ΜΕΤΚΕΛ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ ΜΕ ΕΞ
ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ.

➔ ΕΝΑΡΞΗ ΝΕΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΙΕΣΟΕΛ ΜΕ ΜΙΚΤΗ
ΜΕΘΟΔΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ (ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ
ΚΑΙ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ)

➔ ΕΝΑΡΞΗ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ ΣΥΝΕΧΟΥΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΟΕΛ
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2025 ΜΕ ΤΗΝ ΜΕΘΟΔΟ
ΤΗΣ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

ΝΕΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ

ACCA / ΣΟΕΛ IFRS Certificate

Πιστοποίηση στα Δ.Π.Χ.Α.

Σκοπός του προγράμματος

- Κατανόηση και εφαρμογή των λογιστικών αρχών που διέπουν τα Δ.Π.Χ.Α.
- Κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων με βάση τα Δ.Π.Χ.Α.
- Ικανότητα αξιολόγησης οικονομικών καταστάσεων με βάση τα Δ.Π.Χ.Α.

Απευθύνεται σε

- Οικονομικούς διευθυντές
- Προϊσταμένους και στελέχη λογιστηρίων
- Στελέχη που ασχολούνται με την προετοιμασία και την κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων
- Οικονομικούς αναλυτές
- Ελεύθερους επαγγελματίες οικονομολόγους και λογιστές
- Αποφοίτους οικονομικών σχολών

Το IFRS Certificate της ACCA παρέχεται για 1η φορά στην ελληνική γλώσσα σε αποκλειστική συνεργασία με το ΣΟΕΛ και εξετάζεται σε ηλεκτρονική μορφή, αποτελώντας μια πρωτοποριακή λύση εκπαίδευσης για την ελληνική αγορά εργασίας.

ΕΝΑΡΞΗ ΝΕΟΥ ΚΥΚΛΟΥ: ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2026

YOUR OPENING MOVE
TO SUCCESS

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΩΜΑΤΟΣ ΟΡΚΩΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ

Στο σκάκι, όπως και στην επαγγελματική σταδιοδρομία, η σωστή κίνηση καθορίζει τη νίκη! Στο ΙΕΣΟΕΛ δίνουμε στους νέους που θέλουν να σταδιοδρομήσουν στο ελεγκτικό επάγγελμα, αλλά και σε στελέχη επιχειρήσεων, όλες τις κατάλληλες γνώσεις, για να κάνουν το πιο μελετημένο βήμα της καριέρας τους, μέσα από συνεργασίες με κορυφαία εκπαιδευτικά ιδρύματα της Ελλάδας και του εξωτερικού, σε μεταπτυχιακά προγράμματα και σεμινάρια επιμόρφωσης.

Μάθε περισσότερα στο iesoel.com